

1456. fol. 1. Manusc.

Inno dñi
g. ccc. 3.
Quinq-
gesimo oc-
tavo. Si a
teria ista
octauas
ascensionis
cuiusde do-
mini. Incepit e ista Cronicam. de
gestis hungarorum. antiquis et
nonuissimis. ortu et progressu vic-
toriae corundem et audacia. collata
exdusis Cronicis ueteribus. eam
dem ueritates ascribedo. et falsita-
tem omnino refutando. Inno-
mme domini ame. Incipit plog
in Cronicam hungarorum.

Er me reges regnat
aut dominus deus
psapiente salomo
nem p. bide viii.

Capitulo. Gloriosus de in suis suis:
mum aetate mirabil. tam inessa-
bilis altitudine prudenter. nullis in-
clusa limitibus. nullis terminis.
prehensa. nec censura iudicij cele-
bra piter disponit et trena. Et si
sumos eius ministros magnifici
et altis decrict honoribus. et celestis effi-
ciat beatitudinis possessores. illas tu-
men ut dignis digna rependant na-
tionibus. attollit insignis digni-
tatem et premeum uberiori atten-
tione prosequitur. quos dignitas
agnoscat et commendat ingenio.
excellencia mercatorum. Put apud;
luculentissime mercatorum regu-
illum et uiciorum exercito et
lebrassimum prege hungarorum
patriatum. Qui diuino fru-
aconitatis p. s. gladio gladioz acie
be ualidissime p. fugatis. Castra
subiuentes regum et imperiorum.

2
 fortes tū sunt in bello. nullo cōscētū
 potētē resistere impugnāto. Qd
 bū ostendit in uicto diuīno orati
 o erāto. Pmē inquit dōs. mō
 uitiae propria reges iugnāt. et
 regnabunt hungaror. Vbi pri
 mo diuīna exprimitur auctor
 tas. uitiatem insupabiliē allati
 ua. Pmē inquit qui sim uitias
 infinite. cunctos uales adiuinae
 p̄sidentes. Quia ego otidā rego
 uiuere faciā p̄cūiam et sanabo
 et non ē qui te manū mā possit e
 tuere. Suscitans de puluere q̄er.
 Ut se aeat om̄ principib; i so
 regale tentat. Ideo subditur. Pe
 ges regnant. qui hūt iusticie eq̄a
 tem. Sapie clāritate pacientie
 tranquillitatē et misericordiā
 at testante sacerdotio eloquio. Puerbior
 x̄. Mīa et ueritas custoduit regē
 i tolorat̄ elementia tronū ei.
 Et ut in malo loco dicit scriptura.
 Per sapientis sedens in solio intu
 itu suo dissipat om̄ne malum.
 Et rursus salomon ait sapie
 vi. Per sapientis et misericordis stabili
 lumentum poplē ē. a dissipat un
 piuos subiectos ipsos a tyranis
 enpiendo. Quod bū impletur i
 regib; hungarie. Qui amicos ty
 ranos debelland ipsos hunga
 re in pulchritudine pacis. i in
 requie opulēta sedere p̄curarūt.
 ppter hoc quia p̄cūitatis regib;

timetū dominū dū. vñ sc̄bitū
 Britonij. xvii. c̄p. Loquens
 dōs d̄regib; att. Per constitutus.
 postquam secessit in solio regni sui.
 scrib; sibi legē dī i habebit sc̄tu.
 legēt̄ illam omnib; dieb; uite
 sue. Ut discat timere dominū de
 um suum et custodire uba eius.
 que in lege p̄cepta s̄. ut longo tē
 pe regnet ip̄e i sūm eius sup̄ terrā.
 gloriā meā possidat in eternū.
 Quorum regum stūcet hungaro
 rum originem p̄incipii aegissim
 de Scyria. diuersis sc̄or doctorz ys
 torijs hoc ordine declarabo. **De**
primo origine hungaror. sc̄dm.
lacram scripturam.

iuit sc̄bit maḡ istouium Gene
 sis. decimo capitulo. Iste sunt ḡnacō
 nes filiorum Noe. Et de istis thōis
 filiis eius. scilicet Sem. Cam. i Japhet.
 exorte sunt post diluvium Septua
 ginta duie ḡnacōnes. **De Japhet:**

xx. De Cam. xxx. De Sem. vñ. xxvij.
Illi disseminati sunt in tribus partibus
orbis. Sem. Asia. Cam. Africa. Ja-
phet Europam sortitus est. Nam se-
cundum Josephum filium Japhet et
possedunt septentrionalē regio-
nem at auro et amano montibus
Syriae et Syriae usq; ad fluuium
Tanae qui est in Scythia. Et hec idē
assentur beatus Jeronimus in libro
de ebraicis questionib;. Qd filii
Japhet possedunt in Asia amano
et auro montibus usq; ad fluuium
Tanae. In Europa uero usq;
ad Gadir nomina locis et gentibus
relinquentes. ex quibus postea et
mutata sunt plurima. Cetera per-
manent in se vel in aliquo simili
vel propinquuo. **C** filii Japhet Go-
mer. a quo nominati sunt Galathe.
et postea gallia. qui sunt fratre
gene. a quodam francione dicti
filii Pandis filii Priamidis pri-
morum regis Trojae. Qui uenientes de Tro-
ya posterius citudinum in panonia
que olim tempe alemanni mag-
ni superior grecia nuncupabatur.
sub mente Syriae circa fluuium
hystris. Quu aliamanice dum no-
minarentur. et ei non Syecabā
a morte Syriae in posuerunt.
et ibidem quadringentis annis an-
tecamaconem Christi permanenter.
et tandem orientales tunc natio-

nes. se ad partes occidentales translu-
lerunt. in regione circa fluuium
Sakana occupauerunt. cui nomine
Franciam a francione duce eorum
dictam indiderunt. et ciuitatem pri-
ncipalem Paris nomine pris eius
deinde Francionis appellauit. Se-
cundus filius Japhet Odagog. a
quo descendunt Scyti sedim Je-
ronimum et Oyadai. a quo dicitur
Oedi. Iaman. aquo Greci. vñ iehu.
adhuc grecia nominatur Iaman. Et
tubal a quo descendunt hispani.
Et mesoch. a quo capatores desce-
derunt. Vnde et apud eos adhuc
Oyaceab ciuitas nominatur. Et
Tyras. a quo nominati sunt Traces.
Porro filii Gomer assenech. a quo
Troyani filii Iaman Elyza. a quo
dicti sunt Elysei. primo et post eo
littere. Et tarissi. a quo descendunt in
Cyllices. vnde ciuitas metropolis
eorum uocata est Tharsus. Vnde
natus paulus apostolus. ut hest i acu-
by apostolorum xxi. cap. et sequitur
ab his. diuise insule gentium inter
gionibus suis. Vnusquisque secundum
linguam suam. hoc dicitur h[ab]it p[er] anti-
cipacionem. quia secundum fuit post
ea tempe divisionis linguarum.
filii autem Cam. Chus. a quo
dicti sunt Ethiopiae. vnde inebri.
Ethiopia Chus nominatur. Et
a Heratim a quo Egypti. vnde et
in ebrio. Egyptus meram dicitur.

phut. a quo sibies. Quia tamen primo vocati sunt phutei vnde videm ē fluminis qui usq; nunc phut dicitur. Et chanaan. a q̄ dicti sunt chananei. quorum trā postea filius isrl̄ data ē. filii autem chus. Saba. a quo dicti sunt sabei Cūla a quo descendedunt gentil i saba tha. a quo Sabatēni. Porro chus genuit nemproth. Iste fuit qui induxit postentatem noe ad faciem cūlātām cūlātām a turūm ḥ̄t̄ dominiū. de qua dī. Genesis xi. capitulo. Ideo dī. Ip̄e cepit eē potē interā. quia p̄tentia alios sibi submittebat i nolentes ad opus predictum compellebat. Ideo sequitur. Et erat robustus uenator. itest oppressor hominū coram domino. Quia nichil latet eius aspectu. Ob hoc eruit prōibūm. i. uerbum commune uulgatum. Quasi nemproth. Qn enim postea uidebant aliquis oppressor hominū. uocabatur alter nemproth. uel simil' nem proth. fuit autem principium regni eius Babilon. i eius posteras obtinuit regiones ad mare occānum. Ex quibz apparat omnibz dictum illorū eē uenit qui dicunt quod hūnor et magor patres hungarorū fuerū filii Nemproth. qui fuit filius eius. qui fuit Cam. qui fuit a noe

maledictus. Tum quia nō cessit hungariæ regne Japhet sed m̄ dicit⁹ b̄c Jeromim. Tum eccl̄ quia nē proth nūmiquā habitauit circa fluminū thānay qui ē ad orientē s; ad mare occānum. Ergo si dicit scriptura q̄ sc̄i doctores hungariæ descendunt a oxago filio Japhet. qui post diluvium anno Cūnagesimo viii. sic dicit sc̄s Sigibenus ep̄c Autiothe nus in Crōnica Orientaliū natiōnum. intravit terram Eūlat. et ex coniuge sua Enee genuit aya gor a hūnor. a quo hungari et hūni sunt nominati. **Prima origo dilatacionis hungarorū ioriē te Scythie**

eridit autem dierum una uenādi-
cans illos preuisse. Quibus idēto-
cum cœnia occurisset impallides
meotidas illam insequentes fūgit
ante eos. Cumq; ibi ante eos pr-
sus cuamuss; diuitus requisitam
nisi modo in membre potuerint.
Pegnus tandem paludib; meo-
ratis. pro armatis nutriendis:
ipam conspererunt oportunam.
Deinde ad patrem redintes ab
ipso lucentia impetrata: cum rebus
omnib; paludes meotidas pro
armatis nutriendis intrauit
moratum. Regio quidā meotida
piste patē ē intina. Quā undi-
q; p̄ter uadum unum pontis
gyro uallat fluvius curiens her-
bis. silvis. pisib;. uolumib; et les-
tus copiatit. Adm' illic diffici-
lis et eritus. Paludes ergo
meotidas aduenites quinq; an-
nis ibidem immobilit p̄mansit.

Canno uō vi. extentes iōsto
lco sine mariis inhabnatilis p-
mantes. vires ac filios filior
Sereba cum seismi rube colerent
et coreas ducerent ad sonitum sim-
phonie. casu repertunt. Quos cū
eorum rebus impalutes meotidas
rapinis celerib; dduerint. hec
fuit prima p̄da post diluvium.
Accidit autem tule principis a
lanorum in illo phio inter illos
pueros. duas filias comprehenit.
quarum unam hunor. aliam ma-
gor sibi sumpserunt iurose. Ex
quib; milieb; omnis humi sive
hungari origine sumpserunt.
Factum ē autē cum ducas
impaludib; meotidis hitasset.
ingentem uahidissimā crescere ce-
puit. nec eos cape ipa regno po-
terat aut nutritre. Exploratorib;
igitur abinde inscritam destina-
tis scrutini. astuta subtilissima
Scythie regione explorata. cum
puens et armatis. ipam patri-
am intrauenit p̄mansit. Peg-
num igitur ipm diu adish alplo-
zudos. qui munc pruteni nun-
cupantur. i eo habitates iuene-
runt. Quibus teletis et expulsis
ac occisis usq; hodie ipm regn-
i multis uicinis possidere dignos-
cuntur. Scytia cum regio i Europa
situm hēt. et extenditur usus oriente.
Ab uno latē ponto aquiloni. ab

6
aio uo upheis montib⁹ includi-
tur. Cui de oriente asya ⁊ de occide-
te fluminis ethul. i. don. Gentes
siquitem in eadem procreatae
amplectuntur. vanitatis dedita
nature deditant. actib⁹ uene-
reis intendentis. rapinas amant
generaliter. colore plus nigre quam
albe. Scytia enim comprehendit
una cingitur. s; in tria regna diui-
ditur principando. s; in Gascardia
Genciam. ⁊ Otagoriam. hab; quicq;
punctas. c. i. viii. que dudum p
filios hunor ⁊ Otagor ob centū ⁊
octo progenies. que egresso fuerint
ex femoribus eorumdem de palu-
dis. metrydis intantes scytiam
sunt diuisae. Regno autem sytico
de oriente regnum iungitur Juti
ancrum et post h⁹ tarsia. Tandem
uerbo mangalia. ubi et europa t⁹
minatur. **C**Explaga autē esti-
uali subsolari gens iacet. Corosmi-
na ⁊ ethiopia que minor India dicitur.
Et post h⁹ inter meridiem ⁊ cūsū
dom flumij ē desertum in meable.
Vbi propter intrepitem aeris il-
luis zone. sunt serpentes diuersi
generis. rame uelud preci Basilli-
tus ⁊ plura animalia torienta. Ti-
gris ⁊ unicornis ibi gnatuntur.

Den. grandis flumen est
in scytia oritur ab hungaria ⁊
tul nuntupatur. ⁊ ibi montes
nu eos qui scytiam cingunt ⁊

transcurrit amissō nomine don
uccatur. Cuta enim midie uita
ipm iacet gens kytanor ⁊ gens
alanorum. tandem in mare cadit
totumchum tribus ramusculis.

Alter quoq; fluminis nomine
Thogata ualde magnus in regno
nascitur scytorum qui p silvas
uadit desertas paludes ⁊ montes
nu eos. ubi sol numquam lucet ⁊
distuens. Intrat tandem in Jr
chaniam et ibi uenit in mare a
quilonis. Longitudo quidē sytice
partie trecentis et seraginta stadii
extenti phibetur. latitudo c. nona
ginta. Situm enim hec tā muni-
tum. qd̄ in solo loco uno pmissio.
Uadus ibi reputur. pē qd̄ ipi sy-
the nulli impio. nee eciam oha
cedonio aliquo tpe. sūt subiecti.
Et p tanto uocamus eos demptos
⁊ exemptos ab omni potestate.
Victimus etiam dentes a dentosi-
tate. quia sicut dentes omnia cor-
rodunt ⁊ tuturant. ita ipi omne
alias nationes trahabant. Unde
romani eos uocabat flagellū dī.
Sola tri dicta scytia. in quib⁹ dā
locis satis lata ēē dī. Aemoribus
silvis. herbis uenustata. duisq;
genens bestias diues ⁊ refecta.

Cui de oriente uicini sunt
Bessi ⁊ Cumani albi. Circa etiā
mare aquilonis de occidente qd̄
ei uicinatur usq; susdaliā ēē dī

serum siluestre humano generi
immemorabile. qd ad magnum spa-
cium extencl phibetur. ubi nu-
bium densitas p nouem menses
continue iacet. ubi sol nō cnic
pimenses memoratos. misi in
se Julio Junio et augusto. i hoc
mittente hora diei. quanta est
a sera usq ad nonam. In mon-
tibus enim deserti memorati cristal-
lis inueniuntur. grifones nidū pa-
runt. Aucto legistak. que hun-
gance kerecheth appellantur pul-
los protegere dignoscuntur.

**primus ingressus hungarorum
in pannomiam**

anno ab incarnatione
domini. ccc. lxxij.
tempore valentis Im-
patoris et Celestini
primi pape romae
ecclesie. In sera etate scii muti-

plicati hum in scythia hitando:
congregati munum inter se ca-
pitaneis constitutis. wele filio
Chele ex genere zemein orudo
keuc et kadicha eiusdem. Ethle
kewe et Suda filius Bendekus ex
genere eadar ad occidentales re-
giones invaderet decuerit. De
centum enim et octo tribubus de-
ties centena milia. s. de uno qd
genere decem milia armorum
uirorum eligentes. derelictis alijs
humis in scythia. qui ipsoz sedes
regnumq ab hoste custodirent.
Constituentes inter se rectores
unum. nomine kadar d' genere
Turda. qui lites sponset dissiden-
tium. fures et latrones ac malefici-
res castigaret. ita tam ut si recto-
rem in moderatam sententiā dif-
finiret. iniurium poss. comunitas
reuecare errantem rectorem et capi-

8
tūcos deponerent qn̄ uellet. Cō
suetudo itaq̄ ista legitima inter
hunos sine hungaros usq; ad tē
pora ducas Geyche filii Torum ex
titit obseuata. Ante etenim bap
tismum hungarorum incastis
uor preconia clamando taliter
hunos congregabat aderenti
tum. uor dei q; communitatis u
niuerse. Qd unusquisq; in cali
loco armatus ul' sicuti ē d̄beat
p̄cise comparet. communitatis
preceptum ac consilium audiui
rus. Quicunq; ergo edictū cōtep
siss; non ualens pretendere rīcō;
cultu diuino. p̄ medium lex scy
tica sauciebat. Aut ut in despatā
causas ul' incommunī sūciūz
in misericordiū trahebatur. Vi
cia itaq; et huiusmodi ercessus
unum hunum ab alijs fecerūt
separi. alias autem cum unius
p̄z q; una mater hunos omnes
generans p̄trauerent. quomodo
unus nobil' et alter ignobil' eē
diceretur. nisi uictus p̄ hos cas
trummis h̄retur. Tunc om̄s
capitanei simul uno mimo un
q; consilio egressi te scythia int̄
tes tam tam Bissos q; Cumanos
altos. temde susdilos Ruthenos
terramq; nigror Cumanoꝝ in
triuere. Abinde egressi usq; ad
Tysiam p̄uenerunt. Quaq; de
regione curium specta cōcordit

placuit om̄i ceterū ultius nō in
cedere cum uxorib; q; armentis.
Cum uxorib; enī i bigis i su
is thabnatulis de natali solo d
scenderant. Cumq; eo tēpōē
pannoniā pamphiliā frigiam
odaceoniam q; Dalmatiā tet
ratha macinus nācōne lōgo
bardus te sabina orundus gub
nare. armis bellis informatus.
Audito qd huni sup tysiam re sedis
sent. q; aedie indiēm duastarent
regnum eius: cum alumpnis
sū regni ip̄os agredi formidās
ad romanos nuncios suos desti
nauit. petens sibi auriliū con
modan contra hunos. Ex grā
q; enim romanorū impatoris me
moratis impabat. Romani uero
eo tempore detinut de verona
natione alamaum uolitarie
sup se regem p̄fecerant. Quē pe
tentes ut oꝝ anno subsidū ip̄o
tant. Illio autem anno gratiā
annuente. egressus ē cū exēitu
italico Germanico ac alijs mi
tis gentib; p̄tis occidentis. p̄ueit
tandem m̄azholm. ubi ip̄i lōgo
bardi ad ciuitatem potentianam
conuenerant ut tractaret cū ma
trino ſilium. utrum hunos i cor
thabnatulis in suo deſcētu trans
meando Danubiuſ ul' in alio lew
competēti inuader oportet. In
istis itaq; cōſiliis et tractatib; de

zāz hal.

Tarnok Vp

tuco macu oq residentibz. huius sr
virs necis insilencio insicabria
Danubium transcurrit ozacri
ni et Detriti exercitum quē cui
tas potentiana cape nō poterat.
in campis intentorijs cōmorātē
cūdēter trucidarunt. Ex qua ei
mīasione detritus acerbatus.
eruit contia hunos ī campū.
C tamkuolq pugnaturus. Q
committendo p̄lum hunos fer
tur deuicisse cum suor maximo
interitu q̄ p̄talo. Ex hunis uero
qui remāserunt fugerunt ult̄ Ty
sciam. Cecidēt aut̄ illo die ex
hunis. C i xxv. milia keneqz ca
pirancis interit et iuip̄ p̄lio ī
ter illos. Ex detriti uero q̄ ha
cini exceptis ill' qui iusius ten
torijs fuerant trucidati. C c i
milia cornuerunt. Vides aut̄ de
tritus tantam cedem accidisse de
sui populi in p̄lio post congresum
altera die p̄r̄ uersus Tulnam
ciuitatem cū ozaclino que tu
erat ciuitas latinor inter ūles
Pannonicā computata. Tulna
ciuitas ē in austriā tres vastas
distat vienne. Ut anē cog
noſunt huii retrocessisse suos
aduersarios ad locum certamis
sunt reuerti q̄ cavaria ſicri
ſocior. q̄ hec capitanū moe
hythico p̄ ſanctum uiputari
ſollēp̄mis lapetū et erecta ē

centissime subfranit. Locūq il
lum et p̄tes illas kewe oza ucca
uerunt. Epientes igitur in
p̄lio p̄cessō animositatē romā
norū et armorū patiū. re
ſertito exeritū ūsus tulnam
cūitate ubi se inimici eoz col
legerant. huii prerent. Contra
quos detritus cum ozaclino in
cerumaur dicatur occuruisse. et
a mane usq ad nonam preli
antes. Romani ūnt deuicti.
vbi et ozaclinus mortuus est
q̄ detritus p̄ sagittam in fronte
uulneratis. totoq exeritū ro
manorum interempto ac fuga
to. Ex hunis uero in illo p̄lio
quadraginta milia p̄cūnt we
la kewe et badicha ibidem inter
fectis. Quorū cadavera ab
inde remouentes apud statuā
memoratam cū aliis hunis
sepulture tradidēt. Postq
autem romanor exeritū de
cerumaur ē disp̄sus mīq
temp̄s p̄ plures annos p̄tra
hunos congregari potuerunt.

**D e eleccione Atyle Regis
hungariorum. et de victoria ei
rem monachiali.** *u u u u*

anno ab incarnatione domini qua
dringentesimo primo. Ab ingressu
uerio hungarorum in panniam.
anno xxvii. hungari sive hu
ni concordi noluntate. Atylas
filium Sendekez. consuetudine
romanorū sup se regem p̄fecerūt.
qui primo unus de capitaneis
hēbatur. Et ipse Budam fren
suum de summe tylce usq; dō
principem constituti ac rectore.
Vocanq; se faciens regem hun
garorum. metum orbis flagellū
di. Atyla dū grā filius Sendekeus
nepos magni magorū. natus
mengazi. Per humorū. aedorum
hottonum. danorum. metus or
bis terre et flagellū di. Erat
enim rex Atyla colore teter. oculis
furiosus. elatus incessu pectore
lato. barbam pliram deferebat.
Venerans etiam erat ultra mo
dum. In artha sua es tene
tempnebat. Audacie quidē te

pate. Astutissimus m̄pli⁹ ac sol
licitus fortitudinis cōpetentis
suo corpore hēbatur. In uolun
tate magnanimus. Armis pol
litis mundi s thabnatul cultu
q̄ utebatur. Amabatur siqdē
ab extranea nacōne eoqdē eēt li
beral' a communis. Ex natura.
uero serenitatē quam habebat
mirabiliter a suis timebatur.
Linguarii idq; diuisarii nacōn
defimb; orb terre ad eum cōfli
ebant. quib; libaliter p̄posse
assuebat. habebat enim tece
milia ciuium falcator. Diver
sas machinas omnia i genia.
quib; castra urbesq; configū
tur. que in suo exeritu secū fe
rebat. Thabnatula quidem
uans modis diuisorum regnoz
opata habere consuefati. Vnū
tn̄ hēbat sic celebre ac sollepcne.
ut exiaminis aureis mūifice
iunctim solidata moto solui. et
mūc reconiungi attēdētū sta
ret uoluntatē. Columpne eius
ex auro labore habētes iunc
turas opa ductilia in medio ta
men uarie insue iuncturis la
pidib; p̄tosis fabrefacte iunge
bantur. s; q̄ sua manib; dū
p̄geret ad exeritum diuisarum
patiarum equis. Es q̄muis;
iussus eēt hūsse largit. tamen
egentib; tribuebat. ita quidem

ut duos h̄ret aliquā p̄ usu equitā
di. Iste nērb maristalle ex bisso i
purpura habebant patrā. Sz
i regales selle ex auro fuerat et
lapidib⁹ p̄tiosis laborate. Oyen
sa erat tota aurea uasa etiā coq
uaria aurea erant. Tālānus
autem eius ex auro p̄uissimo.
uirifice fabrefētē scāni in erer
itu ferebatur. Iulius nō igē
i alis scāli pompis. Atyla rex
humor erat glōsus. Expedicio
nērb sua p̄ter extraneas nactes
decies centenis milib⁹ uirorum
armatorum replebatur. Ita qđe
ut si unum sc̄titū de cedere con
tingiss. statim pro ip̄o alter pone
batur. **C**ūma quidē gētis ei⁹
extorio marine i metallis uanis
diversimode fuerat laborata. Ar
tus huīs i lanceas acutissimas p
iter et cultros attiuctos infemo
re. Galnerium quoq; regis atile.
qd̄ in suo scuto gestare. Isueiat
similitudinem austrii i capite
habebat am corona. Qd̄ signū
hungari dñm se regebat p̄ con
munitatem usq; tempa dñcis
Hēyche filij Torui. in ereritu
sem̄ cōmuniū gestauere.

Continuacio hystorie.

ost⁹ autem con
missio p̄lio in Te
zum aur redisset
huius cū vittoria

ad sua thalnacula dieb⁹ manas
ultra tisiam cūn uorib⁹ p̄man
serunt. Et hoc tō rex Atyla ad un⁹
dicem sollempnem cūnā fecit cō
gregari. in quā detinūs te ve
rona cūn p̄incipib⁹ ḡmanie ac
cetens. cūmē omaginē et reue
rentiam regi atyle fecisse phile
tur. Suggestit itaq; regi adoptes
occidentales p̄sonaliter accedere
ubi magnum honorē possit adi
pisci. Cūnsquidē amplectes cō
silium exeratu statim p̄clamato.
egressus de siccambria. primo
Iliricos dititur invasisse. Dein
Constantie regnum p̄tuluit.
Cū sigismendus rex occurrunt ē
ca Basileam cūn exeritu mag.
Quē cūn gente tota r̄teris suo
domino subiungauit. A loco ab
illo egressus. uita remi Argenti
nam quietatē obsedit. Quāqdē
ciuitatem romanor nullus ce
sar potuit primitus expugnaē.
ip̄e Atyla expugnat. dimicō
mūrūm eius in diversis locis.
ut ciuitatis adneientib⁹ sine
grauitate uia liba p̄beretur.
Edicens firmissime ne ipsius
mūris ip̄o uiuente uiuaret.
Ut eadē ciuitas nō arguita si
Strozburg vocaretur. p̄t uia
rum pluritatē qd̄ in mūro ei⁹
fecerat apiri. Amoto iḡi suo ex
eritu de Argentina. luxoni

Bizantium Chaion os asio
ligonem Burgundiam q̄ Lug-
dunum destrui feceruntates
usq̄ tram. Et egressis inde t̄
uxta fluvium Rhenum pue-
nit Cathalamus ubi diuiso
suo exeritū tertiā p̄t̄ sue gē-
tis contia oīramonā monā
soldanum potētissimū cū elec-
tis capitaneis destinavit. Quo
audito idem de urbe sibile fugi-
ante hunos in Martochia bra-
chio maris qđ stucti sibile di-
cunt transpaſſato. hoc facto ī
certo Regem atylam iomadri
patricius dicens Eucius cum
decem regib; occidentis iuasit
exobrupto Cumq; in sultum
niterentur facere sup atylar;
p̄ nuncios petes inducas pli-
anch. ut copia sue gentis que
fuerat atyli soldanum des-
tinata remearet. Illis rennue-
tib; inter ambos exeritus a-
mane usq; ad nocte. in campo
qui Sewinde dicitur. prelui ē
commisum. Erat enim inter
ambos exeritus flumen disū-
rens. tam piuissimum. vt si ca-
pillum in p̄m quis iactasset
suo lento mox uir potuisse
infenius remoue. p̄lio autē
iam fū. animaliū q̄ hominū
lagūmē mundādo tātis torēz
fuisse phibetur. ut aurigā cū

cūru muto trahet ac armatos
fieretq; mortalitas nō modica
p̄toritatem mutoq; exeritū.
Illud ergo plūm qđ cōmissū
extitit inter reges occidentis
q̄ atylam in campo Seuinde ca-
thalamis omnib; pl̄ys hui?
mundi que cōmissa ē uno die
q̄ loco uno temibilia magis
ardua pueres nō memorāti.
In quoquidē conflictu rex got-
ter Oianus nomine. Aldari-
tus extitit interempt⁹ Cuius
quippe obitum dū ali reges
cognouisset qui occisi nō fue-
runt. fuge latebras queritāt̄.
Ab illo ergo die elevatum ē coe-
honor et regis atyle timerq;
panis orbem tene. Quo audito
censi eis et tributo. pluuma ug-
na sūerunt. Tertia uero pars
exeritus atyle regis. que non
potuit in h̄ p̄lio interē. tūcē
atylam ppter morā usq; uitā
atyle remansit cathalamis ei⁹
dem p̄ne habitatores tandem si-
estā pannomā uolentes reme-
are. Erant enim soli huni adū-
sus miramāmonā destinati. ser-
aginta quinq; milia excepta
extraea nācōne. Ex h̄s ecia;
hunis plures fuerāt capitanei
constituti. qui lingua ipsorū
spani uocabātur. Ex quoq; nō
nomini b; yspania tota nom̄

Assumpsit h[uius] loci signum p[ro]li
 diebus paucis atyla conmorā
 te regressus ēdūnum cum uic
 toria venitq[ue] in ciuitatē Tolō
 sanam in qua p[ro]tul[er]et cū sūma
 laude ē receptus Abinde se ve
 mouens abit contra remēse
 ciuitatē s. capitale urbe gal
 licium que ei dum p[ro]geret ca
 thalanniam resisterat uelēnū
 quam occupans sine mora os
 quos ibi regit igne ac gladio
 denastauit. T[ame]n alterq[ue] tota siam
 cā i flandria demolita p[ro]uenit.
 Coloniā vbi sc̄fūrū vrsulā brac
 tanorum regis filiam cū vndcī
 milib[us] vñgūmū humor feitas
 crudeliter ingulauit. Regno ibi
 dem colonie ne usp[ec]ialato. De
 inde intrans turinigā apud ys
 matum ciuitatē curia sollepmi
 imp̄a celebrata sup dacos nor
 manos frisones lythanos et
 prutenos exercitū destinauit.
 Quos deuictos sibi fecit d[omi]nū.
 Egressus uero curia celebrata
 Siccambriam pannoniē cui
 tate intravit in qua p[ro]p[ter]eis ma
 nib[us] Sudani f[er]mū suum inter
 fecit. at corpus eius idem bū
 proiecit. quam ipse atyla ī p[ro]tib[us]
 occidentali b[us] demorante ibidē
 Buda inter ipmū ī atyla f[er]mū
 suum metas statitas transg[ra]s
 sis fuerat dominando Nam

sicambriam suo nomine fecit
 nominari Buda uata. Et q[ui]m
 ter atyla h[ab]ens ac alijs genib[us]
 posuisse interditū ut eadem ci
 uitatis non Budauata. si v[er]bs aty
 le uocantur. T[ame]n omni infiditū
 formidantes Ecylburg eam us
 cant. i. v[er]bs atyle. hungāi uero
 interditum nō ciuitates. adhuc
 eam Ov budam usq[ue] hodie uocat
 i appellant. Ch[ristian]us itaq[ue] sic pac
 tis. quinq[ue] annis siccambrie re
 quieuit. speculatorib[us] suis p[ro]mū
 di quatuor p[re]tes desinatis sue
 dissimilitudine. Speculator: quidem
 prima societas de siccambria or
 dinaria inquitum unius cla
 maz potuiss; ad alium erandum
 vie accidit. Colonie germanie
 ciuitate stare consuerat. Aliā
 p[ro]p[ter]eis usq[ue] lythum. Tertia in litore
 don flumij. i. Eul. Si: quarta sta
 no vadne. Dalmacie ciuitate co
 sistebat. Quor quidem clamore
 cluore quid atyla ageret. nō qua
 li exercitacioni eēt redditus mun
 di quatuor p[re]tes stire potuissent.

fugat nationes.
 ammonie. paphi
 lie. fugie o[ste]ace
 domē ī dalmacie
 ciuitates. que per
 hunos oblidioē
 crebra erant fati
 gate natali solo derelicto sapientia

gate natali solo derelicto sapientia

per mare adriaticum licentia ab a
tila impetrata sunt ipi atyle ten
nentes dimissis amentis tran
sierunt. Vlachis qui ipso coloni
eristere ac pastores remanentes
sponte in pannonia. **Pex atyle**
expugnat ciuitatem Aquilegiam.

egressus de pannonia per carinthiam
stria et dalmatiam primitus
apud urbem salutem et spale
tum mari adriatico se coniunxit.
ambasque urbes fecit contra marit
abulo uero loco egressus prece
circa mare Traguram sardinam

umq
ter aty
la qñq
amus
siccabe
repau
sasset:
sui cti
tus de
fretum
uidelicet terae p̄tis que duodum
remensenti Cath. alani resar
cire parvuit. Cuiusq celebta:

Sibiniacum. Iadram. Nonam.
Sceniam. patenciam. polam.
Caputstiam Terestriam ciuita
tes. et alia multa oppida. imon
tibus distantes paucit tandem
Aquilegiam. Cuis quippe mag
nitudine conspicua abhoruit.
q se confusum reperias. si dicta
valemerit impugnabile reuallis;
pro eo m. prime: quia plures re
belles longobardis de pannonia
fugisse ipsam scriebantur. Qs
cum primiios acutibus repetiss;

illosq; tradē reuaseret. expugnare cepit diuersis machinis & ciuitatem. Quam cum capte nō latens potuisse. obsedit eam uno anno q; dimidio. Accidit a die uno ut ipmā ciuitatē circuib; multis phitonias eius lati adherentib;. in quib; nūr fidei sive opinionem ipmā mariā apponebat. uidens ciconiā de mari ciolantē. q; in pinnaculo unius pallaci in quo habebā nūdū suū resedisse. Accep toq; mōstro pullo uno ī maiis amīdīnes illum deportauit. Reuerata iterato et alios pullos suos simul cum nido transpor tavit. Quo usq; ter atyla suos milites ad se uocans dicit eis. Cernite soci; qđ ista ciconia futurum fōrū indicia q; urbem istam pnos sentit diuidam. ad fugam ne peccati ciuib; se communit. Estote ergo in plio die crastina fortiores. videbitis ciuitatem ciuitā. Tunc edicto p̄clamato machinari omnū generē adhibito cū nō potuiss; ciuitatem expugnare cum ma chnis. consilio scythicorū usus sellam unam ex decies centeis milib; de quolib; postulauit. fecitq; ex sellis iuxta muri car

culum cōgenē uehemētē quis sit incendi sellas ipsas. quauz flamma q; ardore murus se dis soluens cum turbib; interram ē p̄stratus. Quo usq; ciues om̄s derelicta urbe insulam maiis fugerunt. Quandā enim insulā maris aquilegī cōguā derreuerunt introne etiō ibidē p mansuū. que uera venedia usq; hodie nominatur. In qua qđe aliquam diu habitantes p̄f me tim regis atyle. ipā derelicta insulam que scalt dī intrave rum p mansuū.

De ortu ve

netorū.

Eriti quiclam simi tivianū. v
Ciuitā camū uetorū. Post erā diū tamen tivie. aquilegī p manserūt. quā fundasse phibetur. Veneti quidē nō accipiunt originem de sabaria. ut quidā opinantur. Nam sabarie latini

Sabaria

longobardis uidelicet inhabitabant. et erat ibi scola grammatis. tam ipsi longobardis quam alijs gentibus orbis terre poetarum. multis philosophorum dogmatibus luculentius illustrata. et uariis ydolorum erroribus mancipata. Quia quidam rex gottorum nomine Arellanus primo uoles capte duci obsecrata non potuit. Demum metus orbis expugnauit cuius nempe incole phunos expulsi nunc habitant pappe mytalia uix sumentani. Deuastant aliamiam.

estructa itaque ciuitate aquilegia et Concordia domum in foro Iulii destruxit ciuitatem. Abinde iuxtam intras longobardie. Terminus paduanam verbanam Brianam Cremonam Ochartiam. et Pergamum. Opediolum. Alex-

andriam et ferrariam. aliasque plures urbes ipsius regionis suo subiugauit domino. Posth Pauenam dum uenisset artios arthipsum qui in ipsa ciuitate contra sedem apostolicam regi. cardinales fecerat eleuari sectam suam imitantes hinc thesanum copiosum ciuibus ignorantibus in urbem Pauenam clam humanos intromisit. filiosque baptis matis qui in ipsa ciuitate erant potiores fecit singulari permit tens nichilominus regi atyle. quod si sece sue adheserit. fucutus xanlos psecutus. totam Italiam et Romanam ciuitatem et affricam sine fatigacione sue gentis et expensis sibi subiugaret. Cumque atyla libenter annuisset a magis oblectatus amore domini quam sette memorare. cognoscentes romani pueri quod inde potuisse emergere christianis. Leonem adeunt apicum ut atilam debeat dirige gressus suos petes eum expiate romanor ut acciper census ac seruicia quendam uiceret ipse atyla. Interea ter atyla ad Apuliam exercitu sui destinauit. constituiens ipi exercitu capitanum zorard extibus zoard

orundum. qui quidē Apuliam
terram laboris et Calabriā usq;
Regionam cunctatē i Catoniā qm
sapientē Cato fīndasse dī spolia
uit. i cuius summa p̄da reūtitur.
Cuiq; leo papa cum cleri mul
titudine ac crucib; ad Atylā ea
ueniam puenisset in campo si
mul inequis colloquii huēt.
i dum promissa q uba audis;
romani onerosa uidebātur
regi atile. admisit tam postula
ta obituerāam sedis aplice et
timorem r̄maginis apparetis.
Nam cum idē rex oculos supi
eleuass; uidit sup caput suum
pendere hominē in aere hinc
gladūm in manu sua qui ipi
caput quasi studentib; tentib;
truncare minabatur. Et sic Ro
manis admisso postulata. a
plido licentia dati. rex rauēnā
ē ingressus. In quaquidē archi
psulem artianum fecit captura
i cuius suis sequacib; pape immi
tatis consilium. Et postq; ere
gisset ab eo i oplicib; suis. Ix.
milia maranū aut. ipso uigili
lato cum omni copia sui eret
tus. freno retinuit. pānomā
ē reuersus. Dūm ergo p̄ mer
diem. occidētē. aquilonē atq;
orientem. longe lateq; suum

impium extensis. uitebat i aīo
suo transire. ut egyptos assi
nos et africam subuigant.
Atyla Per uxoratim.

uīc filiam regis Bractanorū
nomine Orikolch sup formam
humanam pulchriore sibi ad
cunt ad amādūm. Quā itā
amāsse phibetur ut modū erit
serat sicuti mores erat ei imp̄tā
do. factoq; fine coitus puelle
usq; consumato de narib; cui
sanguis egredit̄s. suppino dor
mienti cuior p̄ os ingittur i
trauit. ubi sanguis coagulat̄
tractum impedies. anhelitus
Atylam intermit. Orikolch
uero de sompno excitata. ai su
um dominum motu celeri te
tigiss. q ille se mouere nō potu
isset. cernens corpus frigidati
q priuatum calore naturali. tu
bicularios regios cui latu mag-

ad se uocans. dñm sūm̄ eis dñm
strans uniuersē canis uia ito
isse. Qui sane clamore terribili
p̄strepēdo. uniuersos uigiles
ad hostia palati eoꝝ ciuitatu
fecerunt cursitate. Se peluerit
q̄ eum cum wele bādicha et
bewe. q̄ alijs capitaneis huno
rum in lccō supuis memorato.
Diuulgato igitur eius obitu.
obstupuit totus mundus. et
utrum inimici eius lugerent
an gaudent. hesitabat filior̄
m̄ltitudinē formidates. qui q̄i
populi uir poterat numerari.
Et credebat aliquē p̄ obitū pa
tris ex filiis regnatū. Detrac
uero ac aliorum p̄ncipii alama
norū astucia. quibꝝ reratila
in collo impando residuebat hu
norū in p̄tita cōmunitas ip̄tes
diuisas ē diuisa. Ita quidem ut
q̄: udam/Chabam regis filium
ex grecor̄ impatoris. s. honorij
fil. a p̄creau. Alij uero Aladari
germanic p̄ncipista. s. dn̄a
Crumelina p̄creau i regem
post atilam sibi p̄ficere niteba
tur. Sanior uo hunorū dū Cha
be adhesiss. Detracus autē
exta nacō cum paucis hunis
Aladario. ambo regnare cepūt.
Dumq; alter alti se p̄fici male

retur. detraci astucia qui illo tē
pore sicambrie aladario adhe
rebat. inter ambos reges tam
duum plūm ac forte ē com
missim. ut p̄ quindā dies con
timos. ita danubiu germani
co sanguine inundauit. qđ si
teutonici occisionē que p̄ huno
facta ē diebꝝ memoratis ob odi
um non celaret. pfecto posset
confiteri. qđ a sicambria usq;
potēcianā nec homines n̄ bru
ta animalia de danubio agm̄
pūnam bibere potuisset. **I**sta
ē illud plūm. qđ humi crūheld
plūm uocat usq; in diē istiz.
In istis itaq; plūis semp chaba
ahuni uictoriā hueit. postmo
dum uero detracus de verona
p̄ traditāntū chabā fecit sup
ari. Deuicerat enim p̄mitis
chaba frēm suum. s; tandem in
ultimo ē deuictus. ut uir xv.
milia ex pte chabe remancet.
Alijs hunis et filius atyle totū
deletis et occasis. Mortuo itaq;
atila. tam filii sui qđ humi int̄
se sunt necati. Deuictus itaq;
chaba. et germani sui filii atile
regis qui ei assisterat eratū so
numero seraginta cū quindā
milibꝝ hunorū ad honorū a
uintulum suū fugisse p̄hibet.

Et quinque honoris imperator
grecorum in colam grecie eum fa-
cere uoluisset. illo remanebat re-
manere. paternā scētē uidelic;
scythiam moraturis repetuit.
O manserat namq; chaba i grecia
cum honorio annis xiiij. si redit
in scythiam anno uno p̄fū ma-
rum discrimina q; difficultate
passigox. hic autē in scyti-
am patnam. s. secem adiendo
uorem de scytha nō accepit s;
tradurit de corosmenia de co-
silio Bentekuz. cui suū quē sa-
num sed nimis decrepitū dū
inuenisse. Erista quidē uocē
sua genuit edemen i Ed. **C**h
igitur chaba suo amonitu
redire fecit sciticos iterum in
pannoniam. Remanserat at
ex humis uorum tri milia
qui p̄fuge inter fugium erep-
tu d̄p̄lio Crimheldino i cā-
pum Chiglamezi se colligere
paratiunt. Qui cum timet
occidentis nationes. ne eos in-
uaderent ex obrupto ad erde-
lew intrauerint non se hun-
garos s; zekul alio nomine
uccauerint. Inuita quidem
aryle infestī fuerat ip̄i hun-
occidentali nacone. Iste etenū
zekuli hunorum sunt residui

usq; ad aliorum hungarorū re-
ditum in campo p̄fato cōmo-
rantes. **V**um ergo hungaros
iterato in pannonia rediē cog-
nouissent in Ruthenia eis oc-
ciderunt conquistātes similes
pannomie regionē. Quaqdē
conquistata i eatec sorte re-
miserūt. ut tñ hungarū uolu-
erunt. non in platio pannonie.
s; cum vlaichis immotib; s; finū
sortem habuerint vñ vlaichis
communi littis ip̄o; ut phile-
tur. Iste namq; zekuli cha-
bam in grecia p̄isse putauerit.
Vnde wlgus adhuc loquitur
inconveniū. Tunc redire de-
beas qñ chaba de grecia uel
titur. Iste igitur chaba filius
aryle ē legitimus ei filia ho-
norii imperatoris grecorū gñit?
cui edemen i Ed filii sui sūt
uccisi. Edemen autē cū vngar-
i in pannoniam secundāio se
reūsi: cum marima familia
pris sui et matris introuint.
Nam mater eius de Corosmis
orta erat. Ed uo in scytha man-
sit apud p̄em. Eristo ei chaba
generacō abe ē egressa. **C**ū i grecia
chaba adies in scytha nobili-
tate genitris in coniunctu se
iactarent. humor nobilitas t;

20
ipm contemptuā assērētes eū
non uerum ēē alium pñ regni
scitie. si quasi missalium extē
nacionis. propt̄ qd̄ ex stria ur
cēm non accepit. si tradūr̄ de
gentē corosimū. postqñ au
filiū atyle in pñlio crumheli ē
gentē syrica fere quasi d̄pissēt.
pannonia eritit decē annis
sine rege. sciamus tñ m̄. grecis.
vlachis teutonicis aduenis. +
messianis remanentib; in eadem
qui niente atyla populari siuō
sibi sinebant. Sumerit post hec
quidam princeps zuatapolug
nominis moroti filius ipoloia.
Qui bracta subiugando bulga
ris messianis pñ impabat. icipies.
similiter in pannonia domini
post hunorum extinuum. +
hunc quidam hungari d̄ erde
lio et de siuō hungariis +
mūnib; auxiliis. a nuncis
explorantes. considerata illius
milicia immunita ipm zuata
polug utupatione subita i qdaz
oppido circa pontē bani iurta
et tam eius opidi ad hue ap
parat infupco cū tota milicia
penetrat. a sic pñlis pannone
memoratis. quos moroti filii
dilatando ad augetat incepit
dominari. Tradunt quida

qd̄ hungari moroti nō zuata po
lug in secundo enim redditū ī
pannonia repulser̄ pñcipantē.
hoe idcirco ēē h̄t. quia morath
pater eius nomine maior eāt
si consensu senio repulsabat
incastro. qd̄ Gesprem nominat.
Audito in fortunio qd̄ filio ac
ciderat morte subita ob dolore
finiuit uitam suam. filius vō
in dominando nouis erat hu
ni autem applicuerūt siuō
tyscie. et re tñscia egressi quinto
anno apñlo besimayre usq;
regnum atile annis finit
unus. Regnauit autē atyla an
nis quadraginta quatuor. Du
cam tenuit quinq; annis.
Vixit autem centum viginti
quatuor annis. O ortuus est
autem post ingressū hungaro
rum in pannonia anno lxxij.
Ab incarnatione autē dñi anno
Quadragesimo rlo. vi. tñ
impatoris ostantiani sed: et
pape gelasi pñimi. **Nocte**
autem illa qua atyla mōnus
ē insicambā uidit cratianus
im patre insomnis autē atyle
sciamus ex hoc itelliges ipm ēē
mortuum. qui tunc constanti
nopolim morabatur. **Explicit**
prima Cronicā hungarorū. In

capit prolog' de lo ingressu a de
casib⁹ prospis⁹ a diuisis eozdem.

Egestas
igitur hu
norum i
natalib⁹
filis felic
ibus ⁊ si
mistris: q
iensq; eo

rum loca immutauerit videndū
nunc ē quo temp⁹ ip̄monia re
dierunt itato quicq; rediuntur
fuerunt capitanei qñtusq; m
meritis armator⁹ in exercitu. ap

ponere imp̄ni opusculo dignū
imo v̄ dixer
ab incarna
cione anni
secentesimo
lxvii. a me
te uero atyle
rege hunga
riorum anno centesimo quarto.
temp⁹ constantini nupatens
terti⁹. ⁊ zacharie pape. sic s̄ b̄
in Crónica romanor⁹. br̄igari
de scytia sedē egressi s̄ h̄c mod⁹.

Q. Eleud filius vgeg ex filia +
 Eunodilia in scytia genuit fi-
 lium qui nominatur almus
 Ab euentu. Quia mater eius
 in sompno innotuerat auis
 quasi in forma austuris ueni-
 ens dum eet grauida et quod
 de uero eius egrederes torres
 ac intra non sua multiplicar-
 emur. Ideoq; fcm fuit qd dlii.
 his eius glosi rages pagaeret.
 Quia uero sompnum inlin-
 gua nostra dicitur almu. et illius
 ortus p sumpnum fuit pre-
 nosticatus. id est ipse uocatus
 Est almus qui fuit eleud. qui
 fuit vgeg. qui fuit ed. q fuit
 Chaba. qui fuit Echela. q fuit
 Benzelus. qui fuit Turda. q
 fuit Seimen. qui fuit ethel. q
 fuit apus. qui fuit Radicha.
 qui fuit berend. qui fuit zulca
 qui fuit bulchu. qui fuit Bo-
 lug. qui fuit zambur. q fuit
 Zemur. qui fuit leel. qui fuit
 Levente. qui fuit bulche. qui
 fuit empnd. qui fuit oyispe.
 qui fuit oyike. qui fuit vestu.
 qui fuit budli. qui fuit cha-
 nad qui fuit buken. qui fuit
 horvafard. qui fuit farkas. q
 fuit othmar. qui fuit kazar
 qui fuit beler. qui fuit bear. q

fuit keue. qui fuit keled. q fuit
 dama. qui fuit bor. qui fuit
 humor. qui fuit nemproth. q
 fuit thana. qui fuit iaphet. q
 fuit noe. Almus genui ar-
 pad. arpad genuit zoltan. zol-
 tan genuit torun. Anno iigr
 ab incarnatione domini sexente-
 simo ul sexingentesimo septu-
 agesimo septimo. a morte uo-
 atile regis. Anno cetezimo. +
 wlganter oxagori siue huni-
 latine uo vngari tpe Costan-
 tini terru impatoris. et zacharie
 pape. denuo ingressi sunt pa-
 noniam. Transiunt igitur
 pugnum Sessorum alboru
 manorum. Sudaliam et cunita-
 tem lpo nominati. Deinde
 transierunt alpes inquidam pnu-
 ciam ubi uiderunt aquilas i
 numerabiles. et ibi pte aquila
 illas manere uo potuerunt. q
 de arboreibz tamquam musce d-
 istebant aquile et consumme-
 bant duorando pecora vor q
 equos volebant ut cum
 descenderent in hungariam. Ex
 montes descendunt p tres ruses.
 q duemunt in confinii regni
 hungarie. s. in erdeibz in multis
 gentibz memoratis. Ibiq; ter-
 ris castris ieprem patis pro

monibz rebz suis consuandis
aliquamdiu pmansit. Quippe
teutonici pte in illarz ab illo die
Semburg. i. septem castra uera
uerunt.

De septem capitane

uōq; is elts.
meisē cas
tris pmane
rent mūp
tione cūm
quaq; iacē
tum domi
norū formidantes delibera-
comuni consilio septē capitāos
inter se p̄fecerunt ut septē ex-
eritus sunt dūsi ita ut vñ
qnsq; exercitus unum habeat
capitanum sine ceteris
et decanis eiusq; modo positi
us vius namq; exercitū habe-
bat tua milia undoz annator
sine centum viis. Excentum
in q; tribubz i octo. i scđ egr
si de sc̄ria de quatuor būi duo
milia undorum annatorū sunt
egressi familiarū nūmō nō appo-
sim. **Primus Capitanus.**

uērat autē exis-
tis capitanis
victor et poten-
tior apud filii
almus filij elec-
filii v̄gēt. huius autē p̄ Alm'

impata erich⁹ occisus ē non
enī potuit impānomā ita
ut suereth⁹ agatur que uenit
a pecc. sua reuertantur. Audi-
entes autem recte ualitatem
de habitatoribz quod optim⁹
fluminis cēt danubius. n̄ me-
līx tū in mundo nō cēt p̄tib⁹
illis. Accepto itaq; commūni
filio misericordiū nūmō nomē
kusid filium kānd ut uerit. et
totam tiam prospicēt habita-
toresq; terrę agnoscere. Cū ḡ
kusid ueniss̄ in medium vngā-
rie. i arta p̄tes danubij v̄scen-
diss̄ uidit locum amēnū et
cum quaq; fūm bonā ac frē:
fluminū bonū q; pratosū pla-
ciuit ei. Deinde uenit adductē
princeps qui regnabat post i
atlam uaccatum zvatapoliug.
Salutauitq; eum deus. et
causa p̄ qua ueniat magis fel-
icitat̄ hec audies zvatapoliug.
gaudius ē gaudio magno pu-
tabat enim illos cē uisticos n̄
uenerint q; tām eius colerent.
App̄ hoc nūcūm delicati re-
misit. kusid autem de aqua da-
nubij lagenam mpleā i libā
penam pones mutē i de-
tem uigil fabuli accipies ad
suis reuersis ē. Cumq; nāras

24
set omnia que auctorat iudicium
ualebat placuisse. et lagena aque
terram et herbam eis praecipuit.
De quibus ipsi sapienter bene cognos-
cent qd tia optima sit. et aqua
habet dulcem. et pratum cum herba
similibus que muntur eis recita-
uit. Arpad uero cum suis de
aqua danubij cornu implens
q ante omnes hungaros sup
illud cornu omnipotenter sic de
mum rogauit ut dominus eis fratre
in perpetuum concederet. **C**onfini
huius ubi. omnes hungari cla-
mavunt. uos dominus dominus. tibi nubis.
Et ibi inuenitus est unus iste. et
segnatur apud hungaros usque
modo. Deinde communi pessimo
ad predictum dicem euide non
cum reuiserunt. et ei equum
magnum cum sella ducata
aut arabie. et freno ducato
misserunt per frater suam. Quo insi-
dne ipse magis gauisus. puta-
bat. quod ei pater quada hos
pitaliter misserent. Nuncius
ergo impetravit ibi aduce-
tentiam. herbam et aquam.
Dir uero subiectis ait. habeant
quantumque voluerint per munere.
Et sic nuncius ad suos reus est.
Arpad autem interim cum
. viii duabus pannoniis strauit.

Non sicut hospites. sed sicut tria
unre hereditatio possidentes.
Tunc nuncium alium ad duce-
misserunt. et ei haec legacionem
mandauunt. Arpad cum suis
est dicit. Qd super ista terra. quia
ate emerunt. vicius nullom
stos. quia tam tuam cum equo
emerunt. herbam cum freno. aqua
cum sella. Et mihi patrem emphitosi
l. in opiam et cupiditate traxi
herbam et aquam concessisti.
Cumque duci dicta est legacio
subiectis dix. Equum illum i
malleo ligneo interficat. fire
num autem in pratu pinnat.
sellam uero decurata in aqua
danubij abicit. Cum nunci
Et inde dñe quid dampnum ha-
bebit. Si equum interficis.
canibz suis iuctualia dabis.
Si frenum in herba pices ho-
mines sui qui fenum falcant
aurum freni inueniunt. Si uero
sellam in danubiu abicas pis-
catores illius aurum selle sup-
litus exponit. atque domuz
reportabit. Si ergo triam libam
in aquam habet totum habet. Dir
ergo ille huius auditis exercitu
cito congregauit. tunc vn
garos et auxilium ab amicis
impetravit. hominibus coadu-

nans cis obuiam uenit. Illi
 autem interdum pro danubio
 puerunt. qm campo pulch
 rimo summo diluculo prig
 uam inerant. fuit autem an
 illum domini cu hungariis.
 Aquor facie dux sepedictus
 se infigam conuit. pscutu
 suntq; cu hungari usq; danu
 bium. ibi p timore in danu
 bium se iactauit. in quo paq
 uim uehemia suffocat. Re
 tridit autem dominus hun
 garis pannomia sicut eodiu
 filij tempore moysi tñ scon
 regis amoreor q omnia reg
 chanaam i heritate. Dum g
 capitaneus iste arpad uetus
 speciali quadam dignitate i sty
 tia. q hanc habet ipius ge
 nerao consuetudine scithica
 legitima et probata ut unus i
 expeditione gradientib; abeat
 ante ne in redimendo uero retro
 cedere. ipse pco alios capitane
 os imp. moniam adentes
 fettur precessisse. Eoq; arpad
 quatapolig cum ceteris hun
 garis ut supius dicti e obel
 iato et occiso. castin fuit in
 monte noe prope albā. q il
 le locus e primus que apud
 sibi elegit imp. pannomia. vñ

23
 tanta alba p scā maḡ ste
 phanum qui dipò pcessit. sum
 data ē ibi prope. Sed capita
 obo neis.

lebido ali
 capitaneū
 unde chab
 oritur gene
 racio dñen
 disse dicit
 mpo capo
 et loco ubi chabuara nūc iac;
 desolata. Illud etenim castin
 zobolei fundavit capitaneū
 quod postmodum chab ipso
 mortuo suo nomine asins &
 cognatis et familia nūs sit ap
 pellari primo quidezoboley
 dicebatir. Illud etenim castin
 tempib; andree hele & leue
 te filiorum zaar vadisi. p
 commune consilium vagaro
 rum ē confacti. Terti capite.

erius uō
 capitane
 gyula fuit
 unde gyula
 filius vadiz
 lan dñnat
 frater iste
 gyula dux
 magnus & potens qui cuncte
 magnam in erceliū iuueniōe

23
sua inueniat. que iam pridem
a romanis constituta fuerat.
Habebatq; filiam noīe sawlo
pulchram. De cuius pul-
chritudine, pūnciales duces
dicitur loquebātur. Quam
Geysa dux consilio q; auxilio &
Beluid. qui terra Kulam possi-
derat tradidit in uore legit-
timam. Isti beluid Kulam de-
dit filiam suam ut contē frenū
suum Kean debellaret. Et post
obitum suum frenū suā idem
Kulan Beluid hereditauit. Tā
dem cum Gyula hungarīs in
pannomia hitantib; infestis
cēt et multipliciter agruatus
Pſaiū ſpl̄im regem impāno-
niam ē deductus. Non tāmē
iste Gyula capitaneus ſ: ab illo
tertius. **Quartus capitaneus.**

vanti ſic
dem capi-
tanei uo-
cabulum
fuerat &
Cund. cu-
ius filius
kusyd et
Cupan qui prope Nyr ſurre
ſua caſta ibiq; post baptismū
monasterium fundauere. **Quintus capitaneus.**

ed quintus
Icel ē nomi-
natus. Q uī
messianos.
ſ. bohemico
de ptib; Sol
gate expulit.
ibiq; diuitis caſtra metatis
fuſſe phibetur. Exiſto quidem
duard oritur gnācio ſue pſa-
pia et origo. **Sextus capitaneus.**

extus capitaneus. &
Werbulchu nomen
hūt. qui circa Salat
tim ſua thabnatula
firſſe probatir. **Vii capitaneus.**

optimus
capitaneus
vrs dicitū.
Iſtus ſigde
generatio
circa ſeyo
lotū hēbat.
Alio uero

generaciones que genere ſunt
iſtis pates et conſimiles. acce-
perunt ſibi lotū q; dſcēſim ad
eorum bñplatitū. Cū igitur
codices quidam contineat. qđ
iſti capitanei ſep̄te pannomā
intervierint. q; hungaria exiſis
ſolis edita ſit ac plantata vñ
ergo uenit gnāco akus. Bor-

Ale aliorumq; nobilium huius
gatuum cum omnes isti in hos
pates sed ad scythia descendit. affig-
nanti enim haec ratione solam
quam vulgaris de vii. hungaros.
Si ergo vii. soli sunt hungari e
familia. et non plures familie
mores filii filie. accipi possunt
seu iuancille. Numquid enim
cum tali familia regna possunt
expugnari? Absit. **C**Accidit
autem tempib; Totum. hanga-
riorum exercituum uersus galliarum
paciendi spoliis ascendisse.
Quoniam cum meodiu in reno transmea-
to dimisi forent inter pates. due
sine honore. una cum honore
in hungarum descendebat. quia
dux saxonicus apud ysniacum Tu-
ringie ciuitate sine vii. hungaros
omnes interfecit. Septem autem
eripis reseruatis amputatis
autibus misit in pannoniam.
Ite inquit ad uros hungaros
taliter enarrantes. ut amplius
non ueniant in hunc locum
territor. Due ictio ptes rati-
suemam introierant. Audito
ut acciderat eorum sociis qui cog-
natis. dimiserit spolia accipe
in suemam. qui quicquid eis oc-
currat a flumine juriici usque
flumen saar. sive leytah. oc-

cidetunt ab homine usque ad pecem.
Hungaros autem vii. sine
auibus pco ut uiri redierint
qui se occidi cum sociis non elegi-
runt. communitas tale suam
declusse prohibetur. Omnia que
hebant amiserint. tam in re stabili
li quam mobili ab uironibus apud
uis illos separantes pedite sine
calceis pprimum nul huc permis-
erunt. Semper etiam insimul
de thalbinaculo in thalbinaculum
mendicando usque diu uiuerent
ire compulerunt. Qui quidem sepe
ob offensam huiusmodi latrani
sunt uocati. Erunt itaque sic;
damnpatis vulgaris dux. non
de septem capitaneis istis pmissis.
Cpterea cum sic quodammodo
pprimum mudanor arrogante
plausum plus de se assumere
quam ex alienis de se ipisis con-
ponentes. Ideo isti capitanei
vii. de se ipisis cantilenas cypo-
nentes fecerunt nifse decantari.
Ob plausum secularis qui diuini-
gatione sui nominis ut quia
si eorum posteritas huius aaditis
inter uicinos et amicos iacta-
re arrogancia se ualeret. Co-
stat itaque non in vii. capitaneis
pannoniam coquestrasse. sed eti-
am alios nobiles qui uirtutia

Uscenderunt. unde in ipsis uenerari potest nomen dignitatis: plus alius et potentie nobilitas uero equaliter. Cum ego quidam sint hospites isto tempore nobilitate pars hungarum. in quirendum est quare istud esse habuit. cum hungari numero adimplendam pannoniā sufficerent. Geycha namque dux inter alios viuimus p̄monitis oratulo conuertere cepit hungarorum gentē ad fidem iāmā. Et dum monitu illos cōuicte non possit paganismis ritibus deuios et intentos op̄petebat quosdam armis edocere. Ad quod faciendum: quia plures fuerat fidei repugnantes qm̄ quippe adherentes necessarium habuit desiderium suum divulgate regib⁹ a principib⁹ xp̄ianis. Quo audito hungarorum crudelitas notitia accepit. De generacione Tata.

Utrinquit ḡ p̄mo crudatus de comitibus sc̄i Generis de Apulia. Qui fundatoe extitit ab monastī de Tata. et parutor. Iste enim cū sc̄o

ad albto p̄gensi ep̄o sc̄i regem stephamum baptizauit. cuius quidem monastī nomē pro eo Tata appellatur. Quia cū b̄is rex stephanus ip̄ius nomine obituerentiam nō exprimeret. sed eum tata appellaret. abolitur ē nomē teodati. s; tata erit uocatus. unde etiam ip̄ius mortuorum taliter ē uocantur. huius quidem genitio in pannonia nō habetur: quia quāvis uox huisset. tam sine hedib⁹ finū uitam suam. Generacō filiorū heduh.

est hec de Alamania vel phgerus cum fratre suo hedrico de comitib⁹ hemburg ortus. cū ueteris terrans falleratis intravit. Cui dux Geycha montem p̄yscen. q̄ insulā danubij circa Laurium dedit presensu eti⁹. ubi castri lig-

neum faciens. fecit quoq; in eo
dem monte cenobium ubi a est
tumulatus. De istis heretici ge-
neratio deriuatur. **G**enacō vecel
lini de alamania venientis.

Grandis scendit quoq; de
bavaria vecellin videlicet
d' maria
huius. Q
tu scote
phano i
Symigio Cupan ducem i fecit.
Capitem eius enim exirentis ex
titulo die. Ex his Iako nasci-
tur principium et origo. **G**e-
neratio huius a pažnam.

Gerardus dicitur
etiam istis
dictibus i
huius et
pažnam.
Qui san
Stephan
regem in
flumine goron gladio. theuto-
nico more accinximus. Istorum
namq; gracio ab istis nomib;
distare non iudicatur. Istorum itaq;
comitum dux Geycha fuit i
auxilio. Ises rex sphs suus fi-

luis et dummo pocus quosdā
rebelles armorū terrorib; non
nullos uoluntarie conuerte-
runt ad baptismum. Quosq; de
comites tam dux Geycha q; fili
suis. lati s i amplis hereditatib;
pipsorum servus dictauē put
apparet nunc manifeste. Qui
quidem tempis in pcessu vngar
is p contractus matrimonior
sunt immixti. Istorum cōsilio
a auxilio sup hungaros rex est
constitutus. Pluresq; nobiles
hungari. duci Cupan adherē
tes. baptismum fidēq; respue
tes. ad tumpia silvia sunt d̄missi.
Illi namq; in gerendis iudica
tus erat nobilior qui fidei &
civis adhesisset. **G**enacō pot.

Othuero
gracio de
impatore
Corardi d
Altinburg
deriuatur.
tempibus
regis Salo
monis filii Andree regis
uenit in pannomā. hic
herustus ē uocatus. S;
propterea pot fuit appellat
quia intermixtus erat inter
impatore Corardum a Andream

30
q salomonem reges. potius enim teutonice latine nuncius sonat. Merse autem et gregorius genitio d'francia est ex consanguinitate Guilemi dicti comes. byquini quidem et renaldi Ondo est d'yspania cum regna margaretha coniuge Bele regis filii zaar la dirlai pannoniam aduenies. hic enim bela primo iure de polonia habuit. **D**e genitio ergo Ruth keled plura enarrantur. s; pro certo perpetuum regem dum idem fugit ad henricum cesarem in adiutorium suum ei adducti de castro. Stephani sunt exorti de suevia. unde imperator fridERICUS ortum habet. Ista enim generatio de primis Suevorum erunt pauperes enim sunt hereditatibus. si probi et ualentes sunt in patria memorata. Ita tuis signis Ruth keled generatio temporibus salomonis regis ladislai. et Berche duci extitit exaltatum. Nam tuus ipsa generatio in duas partes diuisa fuit. Quidam vero salomon. Et similiter Wyd. quem salomon exaltasse prohibetur super alios de generatione supradicta. **G**eneratio Oliveri et Ratoldi.

Ostii itant Oliverius et Ratoldus tempore regis Colomanni de regno approloemus d'ca

serita oemus habent. Illi uero de sambusi de Comitibus Campanie ex

francia oriuntur. **G**eneratio

hermanni de alamania. **V**

ermanni etiam generatio cum regna keissi inveniunt. libi homines sunt de Nurnburg.

hereditatibus pauperes. **D**e ge

neratione Burzad est dicendum.

E genitio quidem Gu

zad est dicere

dum. huius

enim generatio per regem

Stephani filium sedi

Bele in hungariam adducatur.

in adiutorium regis memorari.

Ex comitiis enim orlamundi

sunt. primus enim qui uenit

hadoch est uocatus. Cuius fi

lius similiter hadoch et amol

dus. Ex istis origo procedit. Et
Burdvam. hic enim hadolch
exprim non potuit sed paloy.
zando hoholt dicitur. **G**naio quod
dem chaak cum aliis quibusdam
generationibus conspiciunt
contra istum regem quos per hohol-
dum et suam militem quam
cum ipso adduxerat dicitur contra
uisse. **D**e gñacione keleed.

gis filii scovi Bele. descendit ipso
nonum cum deitum sallentis
tis serginti. a rege predicto
receptis sollemnitate optimis
et latissimis possessionibus inuestitur
put patet ipso in meritis regi
onis proscriptionis penam in-
trante. Forum uero qui dicitur
de Soiotha de Samberg descendit
in pannonia. **D**e symone et oxy-
chaele.

Stephani ladislai et bregori fi-
liorum keleed per sapientiam dñi
ca oeyse ortum habet. Stephani
enim filius fuit sororis oeyse
nei. marchionis filius comes
de herfold. Qui occiso turigie
langauio insanguinifuro in sol-
lemnem curia ubi imperator e-
ligi debuit. per cum ac per alios
dum occidendi sentencia per
alamane principes contigit ip-
sum lati est. **N**icely gryche re-

ymonis enim et fratris eius
michaels generatio quidem
mortuorum nominatur. **T**erribilis
Andree regis filii Bele terra. d-
scendit de iespania. **C**astria que
multa habet iespania. illa gene-
ratio ex quibus unum quod melius
est boroth. huius quidem sermois
annis dum cum rege aragon
annis pluribus contendit; tam
tempore regis captiuatus
incarcere detinatur. **Q**uo sermo-

32
 comes q̄ Stirrūmus formidantes
 cum secunda uore p̄fati ratis
 Ande que fuerat d̄ campania
 in ungariam intrauit. In ipsa
 ma enim nulla generacō inscu
 tu suo aquilam fecer audeo.
 nisi symon et michl. Ea p̄pter
 quod exercitum soldani d̄ Tu
 nisio qui mai oritam et mi
 noritam insulas ynaues in
 trando et classes occupauerāt
 ceteris militib; regis aragoie
 deficienib; eorū generacō fer
 tur expulisse. vnde regis i cō
 munitatis milicia decreto ē
 statutum. quod p̄ori signo qd̄
 fuerat totum rubei s̄n aliquā
 exp̄sa figura in aquilā mu
 ta retur. **Intervitus duisamīna**
cōmū

recere
 intuerit
 in:inga
 riā tam
 tpe regis
 Geyche.
 i s̄i regis
 Stephāi

quam dieb; regū alior.
 Bohem. poloni. Greci.
 Ispani hisimahelito sev
 Samacēi Belli Armeni Saracē
 Turangi ovisnēi i Venenses. &
 Cumani Latini. Qui diuitius
 inrgno commorando. qm̄ins
 illorum gr̄iacō nesciat p̄ mat
 moniorum diuisor̄ contract?
 vngaris immixti nobilitatē p
 iter et d̄scēsū s̄ adepti. ~ ~ ~

Pecitantur s̄tā t̄pē dōrum duc̄.

ostq̄m at
zūatapo
lūg per
ungaros
ut sup̄i
dicti est
necatus.
q̄ h̄ugati

A
descendissent impanno
man p̄ ser ammos eorū ar
ma et equos meliorare
curauerunt. Anno igit̄ vii.
Moravia et Bohemiam i q̄bo
co temp̄ dux vratzlaus regna
re uideatur crudeliter spoliare
vint. Ernde cum uictoria rede
uitos trugis ordinatis cū p̄
fato duce uno anno queiuit.
Posth̄ Cannitham hostiliter
aduenies ultia castum leopah
dux herame gothindus no
minatus et dux carinthie e
berhardus necnō gregorius
Aquilegia patrarcha ipsi oc
cidentes insimul atrociter
pugnauerunt. Et q̄muis ex
hungariis plures ibi cecidisse
timen ambos duces hungarū
occidunt. Patriarcha uero p̄
figam euadēte ab inospita
ta carinthia. Cormola et si
ria cum maxima p̄da s̄ reuist.

Audito igit̄ contraria ce
sare quod hungari impi sui
confinia intrassent. duces q̄
memoratos occidisset. dcreu
uenire in hungariā. Et cū eris
set de itala. ueniss̄ augustas
sicue ciuitatē ut demde ip̄m
noniam inuasus h̄ugatos
descendit. Inter tomamos &
bellum generatum ē. interea
intestinum propt̄ qd̄ ip̄m rec
cedere oportebat. Int̄ h̄ h̄ugai
immobiliter animis tribus ad
nullas p̄tes prerruit. **hungari**
deuastant Bulgariam.

Ano autem quarto hungarū
bulgariam inuaserunt. circa
thezanum & armā in umbria
aduertit. castra ip̄or occupates
et ciuitates eorū destriētes. q̄ dñō
concedente in uicē h̄nt q̄ possi

34
tent. Postquam autem morata
regia deuicerunt, per forū Iulij
usq; in marchiam longobar-
dic intrauerunt, ubi cuncte
paduam igne ac gladio con-
sumperunt. Et hinc mānes
lombardā initiat verelle
cūtatis ep̄m impatois kar-
li consiliariū fidissimum
occidentes ex ip̄uis ecclēsia
therauum marimū rapuerū
totamq; pene longobardiā
spoliantes, cū maximo spolio
imp̄moniam cum victoria
redieunt. Post h̄ dām
annis repansantes anno ñd
anno saxonā turingiā sue-
mam frācosq; orientales.
i. Burgundos demoliti incon-
fini Banarie ultra castum
Abal citra danubium ale-
manorum exercitus ipsos i-
reditu honoratos uaserunt
erobrpto. Quos hungari i-
fugam turpiter conuerterūt
cessis multis milibus exēder̄.
In quo quidē conflictū ex un-
gariis tria milia uitor̄ pīcti.
Qui uero euaserūt ad pīria
redintes annis sedecim i-
mobiliter in hungariā pīman-
serunt. De morte reū et
Bulchū capitaneorum. ■■■

egnante
uero pale
maniam
Corrado
primo. de
cimo octa
uo anno
hungari
egressi quibusdam pībus
Teutonie duantantis. cū ad
urtem angustam pīuenisset.
vrico ep̄o cum cūib; i sue
uie primatib; resistentib;
tandem cū hungari eandē ob-
sideret cūtate obstinati no-
lentes de urte recedē missis
nūctis ad corādū memoā
tim ut celeriter urbanis sue
cūteret, idē non omisit. Un-
gariis igitur se incaue circa
obsessionē cūtatis īgerētib;
Alamanicus et italicus exer-
citus illos itūasit erobrupo
to ut si singere uoluissest nō
potuissent. ex una pīce filiu-
oli, qui illis dieb; pīmales
mirabiliter miridauerat:
impeditum facies. ab al-
tem uero exercitib; predictib;
cūtūallantib; sicut mu-
ius illos pī constingentib;
sic itaq; arrati ab hostib;
quidam captiuiati ab eis.

35

Aliquid crudeliter sunt necati
in quo loco leel i bulchii illus-
tris capitanei captiuati sunt
i ducti coram cesare. Quos cu-
cesar requireret quia i rāmis
eēt sic crudelis. Dicunt. Nos
sumus ultio summi di. ab ip-
so uobis in flagellum destituti.
Tunc enim p uos captiuam
occidimur; tamen psequi uos
cessamus. Quidam impator. &
Eligite uos morte quale multū.
Cui leel ait. Afferatur michi
tuba mea cum qua primum
bucinans postea hec tibi res-
pondebo. Allataq; ē tuba q;
i appropians cesari cū se ī ge-
reret ad bucinandum. ipsum
cesarem sic fortiter in fronte
cum tuba ferritur paucissime. ut
illo solo ictu impator more
retur. Dicitq; ei. Tu pib ante
me. nichiq; in alio sclo ens
scrutatus. Est nāq; fides
scitorum ut quoscumq; ui-
uentes occiderent in alio sclo
ipis secuire teneantur. De-
tentiq; sunt sū mora i fati-
pone patibulo suffocati. &
Galvis autē exeritus hui-
gandum in quo erant bene
uniformi armatorū milia q;
draginta qui castra metauit

longe ab angusta ciuitate sen-
cientes socios suos tam ante
littera altari captiuari i occidi.
scorisum inquendā insulam se
recepunt expectantes ut se ab
minorem impationis exercitū se
pararet. i dum maior ps cesa-
ris crevit sedentes nec uis-
trenum. Hungari in eāp; quodā
illos contingentes sagittis p
mitus illorum equos occidunt.
tota die ipsas nec descendē nec
quaquam fugē pmittēdo. Tā
dem uero se mouere diū nō pos-
sent. captiuari se dedūnt. Cū
quibus socios suos ratiōne
detentos redimerit. Ipī uero
erinde tali fortuna eis occidē-
te monastrium de ylta cōbus
serunt. ubi multum de auro
hauientes. Ab inō reno trans-
passato lothoringēse ducatū
igne ergladio uastauit. ubi
citra strorburg. que ī latino
diatur argentina ī quodā p
lio Echardim ducem lothor-
gie. i pioldum ducē Barbāie
qui ei uenerat in aurilū cap-
tuantes decollauit. Inte nō
galliam atrocity affigentes.
crudeliter in eccā di se uientes.
Metenseq;. treueresc. i Aqui-
gnense te mōrū duastates.

Dem de p obrupta montium
seniorisum p pplos etni mar
tis in am sibi gladio apientes
panerunt. Vbi siquidē. Segu
lām tāmām q̄ ciuitates
destruerunt. Montes q̄ pre
fatos pforantes. plānum lō
bardie cum uidisset. totā pe
ne pūnciam concitatis cur
sib⁹ uastare. a ita ad pprui
regnum cum uictoria reuinit.
Greci deuincuntur phūgros.

pugnata. Constantinopoli
tandem obsecrunt. In obsidi
one igitur urb memorate hū
gāis constitutis quidā grecis
sicut gygas emissus de urbe
ad luctantim cum eo duos
hungaros impetebat alēcari
dicens. Quod si ambos nō de
uinceret gygorum impator
tensi hungarū tenetur.
Qui cum hungāis infestus

icesimo
autē pri
mo āno
egressi i
Bulgari
am ita
uerinti
a mō y
dropolim uenientes ipā ex

cēt ultra modum. unī cōta
num ei inuenient. Qui op
positus grecō ita ait. Ego m
quit sum sothond rectus;
hungarū minimus hūga
rūm. Adiungas t̄ duos grec
os. quorum unus consuare
dileat unūm tuā eritū.
Alict uero cadauit tūi subē

raudum quia etiam censu
 aleam famam grecorum imperatorum
 genti ince. unde capitaneus e
 hungarorum nonum opur
 qui illum ex exercitu domini
 uoluntate fuerat constitutus
 missis Gostondi cui dolabro suo
 pugere contra portam urbem que
 erat metallina et importa de
 clarare uires suas cui dolabrum.
 Venies autem usque portam tale
 utrum et cesuram in ipsa por
 ta fecisse prohibetur. quod puer
 annorum quinque pippin fo
 ramen erue et intrare satis
 large potuissit. facto namque
 spectaculo hungarorum et grec
 rum parata area adstantium
 ante portam urbem prima hora si
 mulcum dimicantes greci
 intentam phungari e datus.
 et statim sine mora spem exala
 uit. Quod factum et easum ge
 corum imperator qui stabat in
 urbem pugnaculo cui coniuge
 sua pugnanti ueretudia re
 putantes auerteunt facies
 suas pugentes impalati. De
 rumptam cum hungarum censu
 repetisset. uero quo certam con
 missum fuerat et pugnatum
 dum risum ficeret grecorum im
 perator de censu postulato. rece

dentes hungari de obsidione
 ciuitatis de populati sunt tota
 greciam. huius et ei au
 num geminas et armata ini
 nita super ad ipsa sunt venies.
Communitas itaque hun
 garorum cum suis capitaneis
 sine ducibus hec et alia huic mo
 di usque ad tempora torum duci
 gestisse prohibetur. **S**icut ste
 phanus primus rex hunga
 rorum nascitur. auctor.

Ordo torum genuit &
 Bertham et Anchaele.
 Nichil uero genuit cal-
 um laetus aum et va-
 zul. Bertha uero diuus
 premonitus oindlo. Anno
 communice incarnationis nōgē
 tesimo sexagesimo nono quē
 admodum in legē da bñi ste-
 phani regis scriptum ē gñui
 sanctum stephamum regē ex-
 sarolth filia gyula. At rex &
 Stephanus plures quidē ge-
 nut filios. s; inf̄ alios habui
 unum filium nomine Eme-
 nium deo amabile & homib⁹
 honorabile. cuius memoria
 in hñtudine ē. hic autē per
 inscrutabile diuum consili⁹
 iudicium rapuis ē de medio
 ne malitia iuitaret intellectū
 eius. tne ficto detipet aimū

eius quēadmodū. d̄ immatū
 moris scribitur in libro sapie.
 Ut ergo accane agamus. ter
 posita ne exponamus. quot
 q̄ quam mutib⁹ floreūt
 q̄ quam seruens in di scito
 ses confessor x̄ Emencus dux
 fuerit scribere supsedimus.
 Quis quis enim hoc sc̄e no-
 fuerit exlegenā eiusdē bea-
 tissimi confessoris plenam
 sc̄issime consultationis eius
 notiam hñc pout. Nos ea
 potius que ab alijs scriptorib⁹
 prætermissa sunt breuit ac
 summatum sc̄isse intendimus.
**Pugna sc̄i regis Stphi contra
 Cupan Ducem.**

amitus autem rex Stephanus
vix pudenit in auctoritate sua
contra Cupan Ducem fortissim
et potentem gessit bellum gloriosum.
Erat autem Cupan filius cal
mi tyrannus qui etiam nivente
Geycha duce prie sc̄i Stephī regis
ducatum tenebat. Mortuo ab
Geycha duce Cupan noluit
matrem sc̄i Stephī regis sibi p
ncestosum copulare coni
bium et sanctum Stephī occi
deret ducatumque eius sue sub
ditus parvissimi. Hic fucat dux
Syrtigenensis. Sed ante Stephī
conuocatis processibus suis p
interuentum utissimum ocar
tini confessoris diuine misere
implorans auxilium post
medio uero congregato ex
ertitu prexit obuiam hosti
suo et ad annem goron pri
mitus accinctus est gladio.

39

20

Ibiq; ad custodiā corporal' famili
tis sue dices principes hunc
et paznam constitut. Tocius
autem exercitus sui principe
et ducentorem vencillium hos
pitum alamnum genē p̄fec.
Commisso itaq; p̄mo inter
utrumq; dui et fortuer est
dūnicium. sed diuine misere
rationis aurilio b̄s Stephī
dux gloriam obtinuit iactan
am. In eodem autē p̄mo Welt
nus comes interfecit Cupan
ducem. et Langissimus hūscius
abeato Stephano nunc tunc
remuneratus ē. Ip̄m uō Cu
pan beatus Stephī in quatuor
ptes fecit mactam. p̄mā p̄tē
misit in portam strigoniensem.
scđam in espumam. tertiam ī
Iannensem. quartā autē ī Er
debe. Beatus enim Stephī dux
notum quod nunc nouerat
deo fideliter reddidit. Nā unū
ūsum populū improuincia
Cupan ducis regentem dicas
liborū frangim ac pecorum su
orum cenobio sc̄i omarini da
re ppetuo iure decreuit. p̄dcs
autem vencellius genuit
Radi. Radi uero genuit Mis
ca. Misca uero genuit Cupā
et omarini. Sc̄us Rex Stephī

40
pugnat cū Gyula duce trāsil
Puemo.

orō vīs
Stephs
postqm
regie cel
sitidm
coronaz
dīmīt
ē adept
famosū
et lucosum bellum gest
contra amiculū suum
nomine Gyulam q̄ tūc
tempis totius ultra silvā reg
in gubnacila possidbat. An
no itaq; dñi h. iij. bcs rex ste
phanus cepit Gyulā ducē ē

uore i duobz filiis suis. et
in hungariam transiit. h
autem ideo fecit quia se pīlē
amoritus ab eo rege Stephō
nec ad fidem x̄ conuersus nec
ab inferenda hungaris iuri
a conquieuit vniuersū uo
regnum eius latissimū et o
pulentissimū ōsonachie.
hungarie adiunxit. Dicitur
autē regnum illud hūgaice
Erdebow quod irrigatur plu
rimis fluijs in quorū arcis
aurum colligitur. i aurū ter
re illius optimū ē. Tertū
bellū sc̄i reḡ Stephī. atē keam di
cc.

ost h
 antez
 mouit
 exerit
 sup ke
 an du
 cem bl
 gawr
 et scl
 uorum que gentes loca
 naturali sicut munitioni
 ma in hiant. Unde etiam
 multis laborib; a bellicis suo
 ribus peditum ducem iuratae
 deuicit a occidit. a incessam abi
 lem copiam thezauror. a pa

pue in auro et gemmis ac pco
 sis lapidib; accepit a locauit
 ibi unum proauum suu no
 mine zoltan qui postea here
 ditauit illas ptes fnsiluanas.
 q ideo vulganter sic diti solet.
 Erdeelui zoltan. Erat enim ille
 antiquissimus qui uirerat us
 q; tempa sc̄i reg. a ideo uoluit
 ipm eē sup gentes opulentas.
 Er hac itaq; gaza multiplicia
 sc̄s rex stephanus plurimū lo
 cupletatus. albensem basilicā
 quam ipē fundauerat. autris
 altarib;. crucib; quoq; a ca
 licib;. indumentis etiā pon

tificalib' contentis auto pūissimō
 q' lapidibus p̄ciosissimis copiā
 ac dītauit. vasa quoq; minis
 tratoria et cetera utensilia eide
 basilice necessaria necnō q' aliū
 ecclesias dei regali donauit lar
 gitate. Inter cetera uero dedit
 eidem albensi ecclē quedā dona
 ria sempitne memorie dīgna.
 duo. s. rationalia. quorū utrū
 q' habebat oram contentam
 septuaginta quatuor mārtis
 auti pūissimi et lapidib' pre
 ciosis que beatus bñdictus sc̄e
 romane ecclē pontifer ad p̄ce
 sancti stephani regis tāte aue
 toritatis priuilegio insigniū
 ut quicunq; incelebrato mis
 sam eis ueretur. legittimē poss;
 regem inungē coronaē i gla
 dio accingere. Et quia petu
 ma illius gyule fuit male ac
 quisita ideo ipā ecclā frequēt
 ē passa incendium. Ineadem
 autem ecclā ipm̄ auuntulum
 suum cum tota familia sua
 absq; uelle compulit baptiza
 vi. si postea honorifice tenuit
 sicut patrem. Regma uero &
 keilla uor sc̄i Regis dictā ec
 clesiam autēs crucib; fusori
 is. tabulis calicib' gemmis
 q' ornamentiis ultra modum

dītauit. **D**e edificacōne tem
 pli p sanctum stphm regem
 in veteri Buda p canonicas

E inde
 sanctu
 ter uer
 intui
 tate que
 vetus
 Buda &
 uocatiū.

unatum filio suo sc̄o emerito
 et regina et cum ibi nō inēiss;
 aliquod pium opus in xp̄o i
 quo possit laudari creator &
 omnium. statim sc̄issim' rex
 de therāuō predicti kean du
 cis bulgarorum et sclavorū
 quem occidrat cepit in medio
 ciuitatis edificare grandē ce
 nobium. in honore apsor̄ pe

22
43
tri i pauli ditando illud mul-
tis prelijs & simili libertate ;
romane ecce fulciendo in me-
moriam et honorum curie ro-
mane quam corporalit uisita-
rat. Dum igitur edificaretur
magistri lapide de grecia &
dixi erant. & sc̄issimus iter cui
regina ratione duocōmis ibi
tem degebat. Regina autem
cruces tabulas et ornamenti
pauabat. Quia uero illud
grande opus incepit. mul-
tos annos condurebat. ideo
uiuente sc̄o Stephano rege illud
cenobium non potuit consumari.
s uolente tamen post multā tēp̄is
sanctissimus rex Ladislauus. ne
pos eiusdem beati Stephani. illud
opus consumavit. ut scilicet &
possit adimplete uotum pro
anii sui. sicut inferius plenus
declarabitur. Consuetudo autem
sc̄i regis Stephani maior ista fu-
it. quod omnes ecclesias q̄s ipse
fundauerat in quolibet anno
ad minus tribus uicibus uisita-
bat. Et dum ad ipsas ecclesias d̄
uenisset primo ad omnia alta-
ria p̄gebat. & singulis singulas
pieces effundebat. Tandem ex
eundo totam eccam illam cibubat
& fracturas suie stissimas pietū

ac tectorum p̄ spicatis oculis &
moroſe inspiciebat. & statim re-
meliorari procurabat. nec a lo-
co illius ciuitatis aut uille re-
cedebat. nisi prius uidisset re-
nouari. Quo expto regina ke-
illa dum ad aliquas eccas in
hungaria deuenisset om̄s appa-
ratus in domo domini ex̄stes
sibi p̄ntari faciebat. & renouā-
da tam insindone qm̄ inbyssō
omni anno renouabat. fili
autem ipsorum ut̄ emeritis
pprias uestes purpureas ante
altare deponebat p̄ altariis
indumentis sicut patet i ecclie
suis regalib; usq; modo. p̄
uero sanctissimus bursa autem
in lumbis gestabat refertā de-
natūs p̄ui argenti. & diu pau-
pes uidiss. mox ibi accedebat
et proprias manib; eis p̄uide-
bat. Et ideo derterā misericordes ē
i corpore exterritus corā oculis
hungarie usq; i hodiēnū dī.

Incidentia

nno domini
6. xij. in mul-
tis locis i cedia
multa & maga-
fia sunt. In ges-
tione mor-
conigit. uñ. ious exay. uia hya

44
diēi sēcta sīa post ascēsionem
domini quās duō soles uisi
sunt. decimo kalendas Iulij.
**De morte sc̄issimi Emerici du
cis. q̄ de oratione oclorū varū.**

ostq̄m autem
magis
cauit;
domini
mār; su
am cū
biō
rege Stephano uertendo
dorsa uigim infugam a
facie gladium eius et domi
no eius principatus atq; po
testates subiendo omnium
exterium nacionum citum

adiacentum dlibauit sc̄ē re
Stephanus. et firmiter statu
ut omnib; pompis munda
ne glē calcatis. q̄ tempal' reg
ni dyademate d̄posito soluit
di seruio semetipm manu
paret. et ab esteriorib; curis
expeditus. contemplatiuam
uitam tranquillā pacē page
ret. coronam uero regie celsi
tudinis filio suo duc. Emēc
sc̄issimus monib; diuinitus
instrueto se tamnam dispositu
it. Erat enim beatua Emēc
imprineuo adolescentie flore
supra communē naturā ho
minum diuino munē shli
matus. Justicia prudēcia for
tuadine tempacia sapiā.
sciēcia māsuetudinē mā be
nignitate. Largitate. hūilita
te q̄ paciā armatus. ceterisq;
catholiciis atq; policiis ure
titib; adornatus. simul q̄
sc̄s Stephanus p̄ sc̄is. Cum
itaq; sc̄issimus p̄ sc̄issio filio
curari administratōnis et
gubnandi regni sollicitudi
niem intenderet committere
bfs dux Emeritus p̄a more
p̄uenitus ē. flevit ante eum
sc̄s rex Stephanus et rūuisa
hungaria in consolabilitate

23

plancu magno ualde. Tāta
uero doloris acerbitate. scūs
rex stephanus exacerbatus. i
grauissimam incidit infirmi
tatem. i post multos dies uir
qualemcumq; uite reparōne
cepit. s; pristine sanitati nū
quam plene potuit restitu .
Nam et pedum dolorib; ur
gebatur. et tristitia ac gemiti
b; affiebatur p̄scitum p̄p̄ca
qua nullus uidebatū de con
sanguineis suis ydoneus adh
ut eo mortuo regnum infide
x conseruaret. Prior etenim
erat ges hungarica ritui pa
ganismo inclinari qm̄ fidei
xp̄iane. Intem uero uirib;
corpis cepit destitui. q; lāgore
grauissimo se grauatū sēcēs.
misit festinans nuncium . s.
Budam filium Egiruth. q; va
zul patruelis sui filii quē re
cluserat rex p̄p̄c iuuenile laici
uiam et stultiam ut corige
retur. de carcere autem educet
q; ad se duceret. ut cū aīquia
moreret regē constitueret. Audi
ens autem hoc kreisla regina.
misit consilium cū Buda uno
nephando. Et festinatissime
misit nunciu nomine sebus
filium ip̄m Buda adcarere

miquo vazul detinebat. Heb'
itaq; p̄ueniens nunciu regis
effodit oculos vazul. q; concavi
tates autum eius plumbo ob
turauit. et recessit in bohemiam.
Post hinc autē uenies nuncius
regis. uidit vazul oculis orba
tim. in eisdem oculis multib;
dunit ad regē. Quē sc̄s rex sp̄k;
uidens tam miserabilitē destuc
tum. innimias erupit lacrimā.
H; impediente egritudis mo
lestia debitam penam malefac
torib; in ferre non potuit. Con
uocatis itaq; filius calui ladri
lai patru su. s. And. Beela q
renentia. consilienteis. ut q̄nto
cūs possent fugeret. ut sic si
bi salutem et corporum suor̄ ser
uarent integritatē. Sili igitur
salubri consilio sc̄i regis acqui
escentes. a facie malor̄ q; dolor
in bohemiam fugerit. **B**ris
**rex stephanus moritur. et al
be tumulatur. annvwo.**

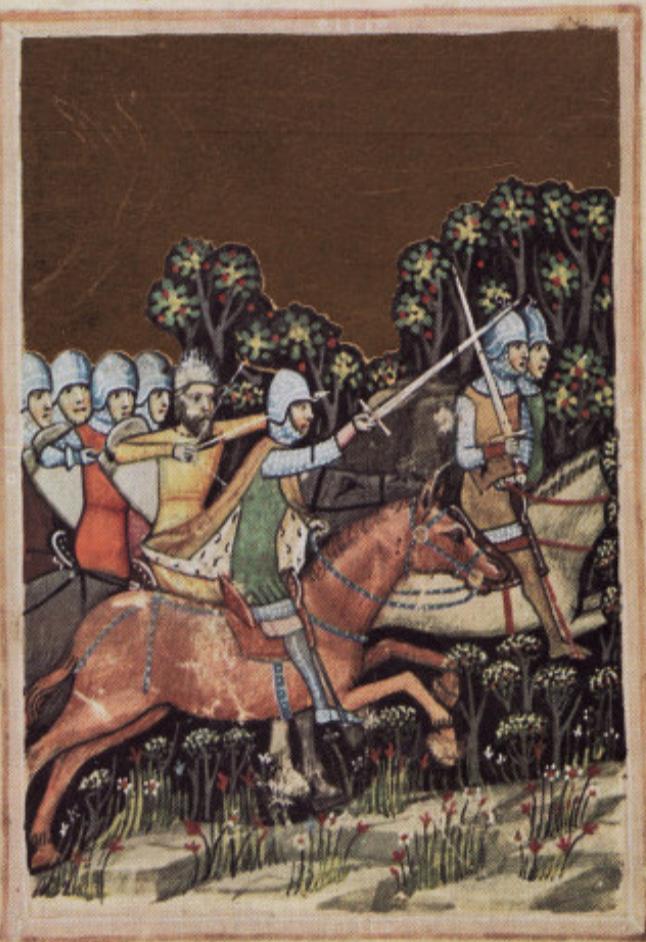
entus autem rex stephanus sci-
tate et gratia plenus. xl. vi anno
regni sui in festo assumpcio-
nis beatissime virginis semper vir-
ginis. a p̄ti seculo nequa. eri-
pitur. et sc̄orum anglor̄ cosor-
cio adiungitur. Sepultus est
autem in basilica albini. quā
ip̄e in honore sc̄issime genitris
di semper virginis maiē consti-
cut. ubi multa signa & miracu-
cula sunt interuentibus
mentis eiusdem sc̄issimi regis
stephani ad laudē & gloriam domi-
nū ihū x qui ē benedictus miscela
seculorum am. Confestī quo
q̄ totius orbihungarie
uersa ē inluctum. & omis p̄p̄ls
regni. tam nobiles qm̄ igno-
biles. simul inimicū dunes et
paup. plancrent sup mortē

sc̄issimi regis p̄issimi p̄is p̄i
pillorum. lacrimis uberrimis
et ululatib⁹ ploramus. Juvenē
et iugnes pretutisitia amero
re scaldis induit p̄ tremuz
chorem non dureuit. et om̄e
genus musicor̄ delinitua
dulcisona siluerit. Plancrent
q̄ eum plantu cordis fidissi-
mi eratq̄ plantus magnus
& inconsolabilis. At regia ke-
ysla cum Buda satellite scele-
rum petrum alamanū. uel
pacis venetum frenū regne
regem p̄ficere statuerū. Hoc
intendentes. ut regina keysla
motus sue uoluntatis p̄ libi-
tu suo possi complete. i regnum
hungarie. amissā libtate. ceu-
tonicis subderetur sine impedi-
mento. Villelmus autē pac-
petri regis fuit fr̄ sigismundi
regis burgundior̄. si post in-
temptationem sc̄i sigismundi
uenerat ad imperatōrem. Quem
imperator collocauit venetus.
& dederat ei sororem suā noīē
Berrud inuōrē. de qua genū
keyslam reginam. ohortua at-
gettud. villelmus duit in
orem sororem sc̄i regis stephai.
de qua genuit petri regem.
De senectute petri regis.

ostquam
 autem pe-
 trus fes-
 ter om-
 ne regie
 serenita-
 tis bniq-
 uitate
 abiecit. et teutonicis sirore
 sauens nobiles hunga-
 rie aspernabatur. bona ter-
 re super oculo et insatiabili
 corde cum teutonicis belum
 fuitate rugientibus. et tu la-
 tuis riundum garrulita-
 te ministrantibus duorabam.
 munitiones presidia et cas-
 tella teutonicis et latinis c'-'
 todienda tradebat. Erat ei
 ipse petrus nimium lascivus
 nullusque eo tempore titus esse
 poterat de pudicitia uxoris
 sue vel filie seu sororis ungi-
 nitate insultis satellitum re-
 gis qui eas impune uolabat.
 videntes igitur principes un-
 garie mala gentis sue. que-
 contra dum eis inferebatur.
 communicato consilio roga-
 uerunt regem. ut p̄cipet sui
 a tam detestabili ope disiste.
 Rex autem faustu supbie isla-
 tis pestiferum p̄concepti

ueneni setorem impropatulū
 effudit dicens. Si aliquandiu
 sanus fuerit omnes indices.
 tam clauissimos et spectabiles
 quam pedantes centuioles
 ac illitos omnesque p̄ncipe
 et potestates in regno hungarie
 teutonicos constituā. et trans-
 eius hospitib⁹ impletō. et eā
 universarē in potestate teu-
 tonicorum redigam. Et dice-
 bat. Hoc nomen hungaria.
 dñiūatum ē ab angaria. qui
 debent angariati. hec itaq;
 fuerunt fomenta discordie it
 petrum regem et hungaros.
De fuga petri et de electō abe.

Sicut igitur regni patrum tempore puerum hungarum et militum consilio eporum conuenierunt adiutorum petrum regem a sollicitate querebant. si aliquem de regali progenie in regno tunc inuenire possent. qui ad gubernandum regnum eet idoneus. et eos a tyranno petri liberaret. Cumque neminem talen in regno inuenire potuisset. elegerunt de semetipsis quidam comite nomine abam. sororū scā regis stphi. q̄ eum super se regē constituerunt. Aba uero congregato hungarorū exercitu contra petrum regem processit platus. Petrus autem rex uidens se hungarorū auxilio destitutum. uenit ex parte sens transfigit in bauarianam hercū regis teutonicorū adiutorium imploratus. petro itaque p̄fugam de manibus hungarorū elapsō. vngari se letatissimum budam barba

tim omnium malorum intenterem cuius consilio petrus vngariam affuperat. iſius concidentes interfecerunt et duorum filiorum suorum oculos effodunt. Sebus autem qui oculos vaxil eruerat. contractis manib⁹ et pedib⁹ peneceamti. Quosdam uero lapidib⁹ obruentes. alios autem in manganis ferreis ustantes occidunt. Aba uero regali potestate subliatis. consecratus est in regem. Omnes autem constitutiones et exactiones quas petrus rex secundū consuetudinē suam statuerat. aba rex interitum reuocauit. In his atque rebus gerentibus. tres principib⁹ regni principii fuerunt. unus uocabatur wisce. secundus Toyzlaui. tertius uero perli. qui libertatem gentis sue quecebant. a regnum regali semini restituere fidliter nitebantur. In tertio uero anno regis abe. petrus amico rege teutonicorū descendit cum exercitu magno contabam regem. Rex igitur abu audiens petrum abhūgariis derelictum. et ab hercō

rege teutonicorū biūgne sic
cepimus. Anno domini oī, xl.
h̄ misit nuncios ad cesarem
ut p̄quireret. an iūnicaret
ei p̄ eo. q̄ petum de regno
expulerat. an etiam pacem
stablem cum eo poss̄ h̄alt.
Cui cesar in respondēdo se mi
mitum eē oīdit dices. Qā
meos in iurijs latessuit q̄d
uel quantum possū ip̄e se
tinet. Per abas h̄us auditis in
tellerit. quod cesar intendet
petro regnum restituere. in
flammatius na... congrega
to exercitu magno inuasit
austriam. et bauariam. q̄ ex
utraq̄ p̄te danubij flumis
biptatis alis pugnator̄ for
cum p̄cuīt eos in ore gla
dij. Tūlit itaq̄ spolia eorū
q̄ plurimos captiuos exē
scim trahens a flumine
quod uccatur. Taysama p̄
transiit captiuādo usq̄ a
uitatem tulnam. in qua p̄
uccauit. Factum ē autem
h̄ scda feria ac crepusculo usq̄
nottem. Qāne autē facto
cū inumerabili m̄lititudine
captiuor̄ i hungariā reūsi
sunt gaudentes. Post h̄
misit bellatores fortis i ka

rimbā. qui plūmos capuīs
recēpunt. q̄m hungariā redi
erunt. Gothfridus autē ans
tie marchio. circa petomā
in sultum faciens sup̄ eos. &
eorum spolia fertur abstulisse.
Tunc enim aust̄ā nō ducē
h̄ habebat marchiores. Eō
autem tpe Cesare p̄asta dñi
Colonię celebravit. q̄ tū pri
cipibus suis consiliatus est:
qualiter regno suo inuiste
illatam ab h̄ungariis iuria;
debet uideare. Qui cōcor
diter consiluerūt ei. ut h̄im
garos qui sine causa regni;
suum hostiliter impant. ar
mis inuaderet. q̄ captiuos su
os ab eorū seruitute liberaret.
Qāuit itaq̄ expedicōne īgē
tem. q̄ consilio barat̄lai duci
bohemorum ex aquilonari
pte danubij uenit ad confi
num hungarie. Negati uō
hungariorum. p̄misit cesar
qd̄ hungari in omnib⁹ sta
rent ad mandatum eius. ni
si quia petum in irge non
susciperent. qd̄ tamen cesar t
simmo ope pficere affecta
bat. Obligatis enim erat;
petro p̄missione. qd̄ ei regn⁹
restaureret. hungari uō nul

Qlatemus consenserunt. Immissi
 munerib⁹ data quoq⁹ fide qđ
 captuos teutonicorum abi-
 re pmitterent. cesar redit. ce-
 sar ideo festinat contra i-
 nuidis gothstadi ducis loto-
 ringorum filij ducis gozilo-
 nis. **aduentus cesaris i hung-
 gariam contra abam.** ¶ ¶ ¶

hebat. Eorum autē quos red-
 dere non poterat. condignaz
 compensationem. Cesar uo-
 noluit componere donec in
 bauaria ueniret. ut qđ per
 hungarios iniuste lesi fuerāt
 compositioni pacis int̄cesset.
 Venit ergo cesar ad tñinos
 hungarie. q̄ incastinū exp̄g-

equeti
 anno i
 aba rex
 missis
 legatis
 ad Ce-
 sarem
 que pa-
 tis s̄int querebat. pmitens
 captiuorum dimissio[n]e q̄s

re dispositi obstacula q̄b⁹
 hungari fluiuum Rabcha
 concluserant. Interim uero
 a legatis ab e regis rogatus ē
 cesar. ut competente terminū
 figeret. in quo omnes capti-
 uos ei remitteret. q̄ donaria
 insip ei donaret. Cesar ita.
 qđ allectus munerib⁹ q̄ alijs
 grauiorib⁹ negotijs speditus.

reditur bizantum qd̄ ē opidum
hungariorum. Et hinc itaq; rex
Aba secundate accepta. fcs ē in
solens. et cepit crudeliter seniū
in hungaros. Arbitrabat enim
ut omnia communia essent
dominis cum suis. Sz q; ius
urandum uiolasse pñichilo
reputabat. Nobiles enī regni
contempnes. hñs semp cur
rusticis et ignobilibz dimicē.
Hungari uero nobiles nolē
tes ei id sustinere. eracerbaciō
nem eius moleste ferentes
spurauerunt q; cōiurauerunt
ut ipm occidarent. Quidā at
ex ipsiis netificauit regi in ecce
eius coniuratos. ex quibz sō
quos potuit captos fecit. in
terfici sine iudicii eramine. q;
immagnum dñmentū regi
ūsum ē. Cum enim rex qd̄ra
gesimam chanadim celebra
ret. in eatem quadragesima ē
citer quinquaginta uitos no
biles sub pñtertu consiliandi in
quadam domo conclusit. et
ab amatis militibz fecit eos
obtincaui. nec contritos nec
confessos. vnde bcs gerardus
chanadiensis ep̄c. canonica
seueritate regi contipuit. q; g
piculum inimicere predixit.

Quidam itaq; ex coniuratis e
prop̄ hoc magis initati fugi
entes uenient ad cesare q; oblo
anti sunt contra abam dicētes.
Quod pñichilo uianitū repu
taret. nobilesq; qui ei regē se
se constituerant contempnēti
q; tum rusticis ignobilibz edet
equitaret. q; continue loquit̄.
Quibz duit impator. Ista etiā
consuetudo non ē nobil' hois.
si eius oppositi. hñm ergo ce
sarem efficaciter instigauerūt.
ut sup abam regē in iuuam
uindicaret. quia nec captiuo
suos remiserat. sicut cesari in
iuauent nec illata dampna
resistiret. Cesar itaq; a iatis
militacionibz hungariorū
cum exercitu flouco q; Bohemio
q; flangiis aulicorū suorū uenit
in marchiam austriæ dissimili
ans se intratum in hunga
riam. simulans autē se pactū
ab aba rege exactū q; reuer
sum. Tunc legati abe regis
uenientes ad cesarem repe
bant hungaros. qui ad cesare
fugenient conuictos q; dicen
tes. qd̄ ipi erit pñones q; latiū
culi regi hungarie. q; precipui
intendentes gueraz q; discor
die inter hungaros et cesare

qui cesari fideliter obsequerentur.
ideoq; huusmodi seminatores
discordie trahi oportere immarit
abe regis hungarorum. Quid
cesar nullomodo se factum
respondit. Constituto itaq; in
uasit fines hungarie intras
psipromum. Et cum uellet
p; bobut; rabcha p; transire;
stuum; rabcha stagnantib;
aquis q; densissimis nemob;
et scatumentib; paludib; i p;
meabile transire non potuit.
hungari ergo qui erant cu; ce
sare q; petro rege durent ex
ertum tota nocte equantes
sursim uirta flumos raba i
rabcha. quos illucentem sole
facili uado transierunt. Occidit
autem ei ab a rex in mensur
uirta ianum cum magna
multitudine armator. immi
p;sumens de uictoria. q; bani
quidam intimaerant ei. qd; ce
sar cum paucis sup cu; ueniret
q; ut d; ab a rex uictoriam habuiss
nisi quia hungari quidam ami
ciam petro irgi resenantur se
terram sua uerilla p;ciasset q; fu
gissent. Tradunt autem teutonici
quod cum ad pluim appinquas
sent. cum celesti signo nebula
tenius apanuti turboq; uehe

mens diuinitus inatus ter
ribilem puluerem obtutib; in
gesit vnguentum quos iā p;dē
ut d; quia petrum suū regem
e honestauerant. tomin' aplie'
mathemate dampnauit feri
endo. Commisso igitur prelio i
ter unumq; dum si acutē pug
natum ē. si tanē cesar dumō
fretus annulo felicem obtinū
uictoram. Abha uō rex dumō
fugit usus tylam. q; nulla qdā
in seobe ueteri ab hungaris
quibus reguans occuerat. crudel
uigilatur. Cuius quidē corporū
ē sepultum in eccā que fuerat
p;re ipm uillam. post aliquo
autem annos cu; eē effosum
de sepulchro. sudarium q; ipm
uestimenta inueniunt in corrupt
q; loca uulnorum resonata. tan
dem sepelient corpus in ppi
monastio insatis. Cesare autē
reuisus ad castra. qm; sacerdotiū
lignum salutifē crucis se huius
ac devote p;sumit discalciatus
petes. almo ad canem fons
uimatim omni poplo suo mā
bi glificauit. qd; ipm illo die li
beratio de manib; hungaroru.
Et teutonicis illo die in loco
ipm infinita cornut in ludo.
ita q; idē locus usq; hodie fer

lorum paver in lingua eorum.
in lingua autem nostra westne
ti nominatur. Obferore namque
mortuum per dominos missas ho
non potest bono modo per pre
mias praetansire sagittam enim
occiderant eos. Inter ea Hungari
congregati supplices uenerunt
ad cesarem veniam et misericordiam
implorantes. Quos cesar plati
cado multu et benigne suscipi
ens. quod rogabant concessit. In
de quod cum omni militudine sua
albam uenit. que teutonice et
vezemburg dicitur. que est principalis
sedes regni Hungarie. Ibi ergo
cesar imperiali honore et latissimo
paratu ab Hungaris honoratus
petrum regem regali corone ple
narie restitutum. et sacra insigni
cula scia regis staphi more regio
decoratum in regali throno manu
sua deducens in basilica gloriose
genitricis dei semper uirginis marie
regaliter sedere fecit. et ibide re
geni Hungari. et Hungaros re
gi reconciliauit. Concessitque pe
tentibus Hungaros Hungaica scita
seruare. et consuetudib[us] iudicari.
H[ab]iit itaque taliter ordinatis. ce
sar petro rege cum psidio suorum
in Hungaria relieto cum optata
prospicte ratipona redit.

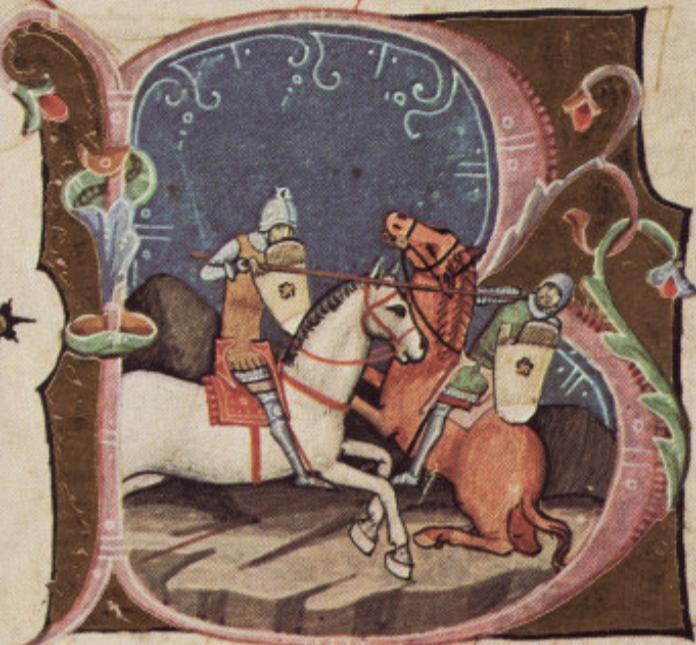
De reuasio[n]e imperatoris in Hungarias.

equum uero anno reuersas est
cesare in Hungariam. cui petrus
rex imperialis scia sollempnitate regni
Hungarie cum deuata lata
tradidit coram Hungaris simul
et teutonicas. Multis etiam i super
et magnificas munib[us] cesar et
honorificatus a rege ad ipsam
reditum am gaudi. Inter ea Endre
Bela et Leuente. qui fugerunt in
Bohemiam inde post paupertati
in opiam transiunera in Poloniā
et a oxyca duce Polonie benign
ne sunt suscepiti et honorati. et
Tunc uero Pomerani amuas
pensiones duci polonoꝝ cui
tenebantur reddere transiunera.
Dux uero censim sibi obitu a
Pomeranis armata manu cepit
erigere. Pomeranus itaque pa
ganis et polonis ratus erit.

platuit ut duces cor duello con-
fligerent. et si cadret duxus po-
moranus. consuetam p̄solueret
pensionem. si uoB polonus tam
tummodo dampna ficeret. Cū
igitur ayseca dux et filij ei' hor-
revent duellum assimile impo-
situm. Bela seipsum p̄ ubiū in
preis in medium introducens
sic dicebat. Si uob polonis et
domino duci placet. quamvis
sim nobilior quam paganus
ille. tamen pugnabo. p regni e-
uī commodo q̄ honore ducis.
Platuit itaq; tam pomorāo
et polonus. Cumq; armati cū
lancea se uirisset. tā uulite
pomeranum fertur Bela de
suo terrāo detulisse. ut dolo-
co suo se mouere non potuit.
q̄ gladio p̄fossim p̄strauit. Co-
fessus q̄ ē ipse dux pomeranus
se culpabilem. Quo inso pomo-
ranu. duci polonie humilit̄ ob-
dici. solitum tributum sine co-
tradictione p̄solueret. Dux uō
inte reuertens cum uictoria p̄
belam aquisita audaciā ce-
tentiam ualoris in bela duce
collaudans cum toto censu et
pomeranito ei tradidit filiam
suam in uxore. q̄ uniuersa que s̄
necessaria fuerant sufficiētē

q̄ copiose ministriū precepit.
et eum in omnib; honoratū
inducatu suo tenuit. ac bona
quantitate de terra eidem
hereditare non omisit. **De**
Bela duce Benyn dicto. 222

ela uero dux ipse in polonia
duos genuit filios. quorū in
bysa. alter aut̄ latzlaus no-
mine am sui ē uocatus. Displi-
ciuit autem Endre et leuente. qd̄
p belam apud ducē polonie q̄i
apendices degerent. designati
q̄i sunt occasione sui nominis
inducas curia p manere. et ac-
cepta a duce licentia bela frē
suo ibidem relieto. euntes ue-
runt ad regem rodericē. qui
ipos non recepit. Cumq; non
h̄tēne ubi caput suum reclina-
re abinde ad cimmos per-
irent. videntes autē ipsos

28

cam am optimi psonatos. ar
bitati sunt ut corum terram ad
uenient explorare. Et nisi cap
tuus hungarus illos cognosset
rentra occidissent. q sic postmo
dum aliquo tempore ipos tenui
erint. Ab his postea i Russiaz
sunt pfecti. Eo tempore quod a mag
nates hungarie dissolacōm regni
gementes et libacōm hūgaie
atraminde peti cupētes Endr̄
Bela q Reuente. qui de gne scī se
phani regis progeniti erant i
temeratam fidelitatē seruabant
q eis pūncios bona que h̄e
poterant mittendo fideliter
seruabant. Erant autē isti +
magnates visca Bua q Subna
q alij comitē cognati. q sem
pām suspicis q genibus
exspectabant oportūm temp̄
quando andream belā et leue
tam possent reducere i hūga
riam q regnum gni scī stephi
regis qui eis dilectus q exaltauit
omnib; iurib; suis restituere la
borabant. Petrus vero rex p̄ ipo,
testari regis teutonicorū elati
non iam regnabat. s̄ potius
tyrannidis sue crudelitate hū
garum deprimendo flagella
bat. Quibus tam autē p̄ fidis
Buda. s. q deuachor. suggerens

audiuit petrus quod predicti
nobiles hungarie. s. visca Bua
et Subna et corum cognati co
gitabant qualiter regni regio
semini possent restituere. et
Andream belam atq; leuetā
contra petrum regem in regni
reducere. petrus vero rex uehe
menti furore succensus fecit eos
comprehendi q in eculeo suspe
sos interfici quosdam at effo
sis oculi tormentari. Et totam
hungariam tam magnis af
flictis angustiis. ut magis elige
rent mori quam ita misabiliti
uiuere. Tunc nobiles hūgaie
uidentes mala gentis sue. i cha
nad inimum conueriūt. con
silioq; hīto totius hungarie
totius hungarie. nimios mi
seunt sollempnes in Russiaz
ad andream et reuentā dicen
tes eis. quod tota hungaria es
fideliter expectaret. q uniuersum
regnum eis sicut regali semini
libenter obsequieretur in mo
do ipi in hungaria descendenter
q eos a furio teutonicorū q sed
tent. hoc etiam eis iuramento
firmanerunt. quod statim ut ipi
in hungariam uident. omnis
hungari in unum ad ipsos
conuicent. et eoz dominio

56

se subterrent. Endre uero i leuente
timentes palliatas insidias clā-
culo miserunt uincios in hu-
gariam. Cum autē uenissent
ad nonum castum qd̄ rex aba-
constuerat. ecce uniusa mul-
titudo hungarorū catenatum
confuit ad ipos a instinctu dy-
abolico inflaminata puerit
perierunt ab Endre a leuente.
qd̄ pueritū uniusū p̄p̄lū +
utu paganorū uiuere. epos a
clueos occidere. eccis destruē
xpianam fidem abiceire. a y-
dola colere. p̄misentq; eos
scandum desideria cordis eorū
utirent et pueritū inadmi-
cionib; antiquorum partii
suorum. aliter enim nō pug-
nabant contra petum regē-
pendre a leuente. primus +
autem inter hungaros noie
vatha de casto delus. dōcaui-
se dīmonijs radens caput su-
um et tuncios dumicēs sibi
p̄tes p̄tes utu paganorum.
Cuius filius nomine Janus.
multo postmodū tpc̄ utum
patris sequendo congregauit
ad se multos magos et phi-
tomissas et auspices. p̄ quo
rum incantacōes ualde gra-
ciosus erat apud dominos.

De multis autē dabus suis
una nomine Rasdi. capita
fuit a iāmissimo rege Bela. u
tam diu in carcere fuit reclusa.
donec recomediet pedes
ppios ibidemq; moretur.
Est autem scuptum in antiquis
libris d̄gestis hungarum
qd̄ omnino plib; erat r̄
amis uorem ducē d̄cōsang
uiuis vatha et Janus. qui
sunt dathan et abyon inue-
ten lege seditione monerit
contra rominum. sic q̄ishq;
gratia vngarum populi
a fide r̄ auerterunt. Tuē ita-
q; detestabili a creabilī a-
monitione illius vathē os
populi libauerunt se dīmonijs
+ cepunt comedie equinas
pulpas. et omnis pessimās
facere culpas. Tam quippe de-
uos quam laicos catholice
fidi servatores interficerūt.
a quamplures eccis dei des-
tinuerunt. Deinde contra pe-
trum regem rebellantes. uni-
uersos tentacōes et lannos
qui moxius diversis p̄fecti
p̄ hungarā sp̄si fuerint.
tūp̄ neā tridicēt. O h̄tē
tesq; impetu castra inequis
uelocissimis nocte tres p̄cone-

qui deberent proclaimare edictum
inibum di Endree et leuente:
ut ep̄i cum clero sint necati d̄
cimotor cruciatur. tradicio re
sumatur paganisima p̄nit?
abolita sit collecta cum suis
tritonis et latinis. petri;
peat memoria in etium tul,
tra. omane igitur f̄eo sciscitat
ē ita rei factum et certissime
expens quod ihi fr̄es rediſſer
corumq; intuitu sui prefeci
phungares fūissent truadi
ti non se dñdū p̄territum de
uimob; h̄ letum se dñmon
strans et suo casto & loco re
mutato transiit danubiu
in Syriaten albam cupiens i
troue hungari autē plācēres
eius uelle preuenientē occupā
tes campanilia et turess cui
tans & seratis iunius ilū ex
cluserunt. Inter h̄ autē Endre
& leuente cum eadē mōlitudi
ne, p̄cedentes p̄ mediu hum
ganie. appinqualiunt ad por
tum qui uulgo d̄i peith. Q̄
audito. Gerardus. Bozzus.
Guldi & Benetha ep̄i. et zo
nunc comes. & ciuitate alba
egressi sūt obuiam Endre &
leuente ducib; ut eos hono
rifice suscipenti. Cumq; fel

tinant̄ p̄dicti ep̄i ad locum ue
niſſent qui dicuntur syod ibi i
ecclā sancte sabine priusquā;
ad dominos n̄ent missā audie
uoluerunt. Beatus itaq; Gerar
dus ep̄e sacerdotalib; uestibus
ad celebriam missā idutis
exortacionis gracia locutus ē
eis dicens. fratres et coepi nū
I omnes alijs fidles qui adeſtis.
scitote nos hodie ad dominū
nūm ih̄m xp̄m cum coroā mar
tirij in eterna gaudia pūcturos.
Ego enim notum facio uobis
anthanum di. qđ michi in hac
noce reuelatum ē. vidi enī do
minum nūm ih̄m xp̄m splutes
sanctissime matris sue semper
iunguis manū sedentē nobisq;
at se uocans de manu sua. &
corpis & sanguinis sui eucha
ristiam communicatē. Bene
ta uero ep̄e cum adeū accessis
sec̄ remittit ei xp̄e eucharistia;
Vnde ip̄e hodie mortui nost̄
consorci p̄missabitur. post
hoc autem b̄s Genoaus ad
monuit eos: ut confiterentur
alterutum peccata sua. et
audita missa orationi ſcūbe
tes; et certa spe erne b̄ficiodi
nis p̄missum adipisci &
letificati omnes cōmuicauit.

Zent Gelerth,

Venit premit p̄t iusus por
tum danubij in pestis. Beatus
autem Gerardus ep̄c cum eis;
brevis statuta omnesq; uite
suas in sinistro di funditus con
simpsissi. curris subiunctione
uteatur. Cumq; ad predictarū
portum uenisset. ecce uiri ipi
scilicet vaiba et complices sui
dem nob̄ pleni quib; seip̄s
dedicauerant. uiuerunt in
episcopos q; in omnes socios
comūn. Lapidib; eos obrue
bant. Beatus uero gerardus
ep̄c. eis qui se lapidabant id
sine inter crucis signo insigni
ebat. At illi hoc uiso multo
magis scuientes impetum
fecerunt in eum. q; eū iterunt
autum eius in tipā danubij
iwhq abstracto eo de cruci ex
in biga positum de morte ke
lensfeld submiserunt. Et dū
ad huc palpauit inspectore
lancea percussus. ac deinde sup
unum lapidem contruiuenter
cerebrum eius. Sicq; glosis
mīr x ab eum p̄nis mūdi hui
ad etiam beatitudinem traxit.
Danubius sepe redundans
sup molem lapidis iqua con
futum ē caput s̄c Gerardi. n̄
poruit sanguinem viliter p

septem annos. donec recoliga
tus ē a sacerdotib;. Et lapis
ille nunc ē charadini in sup
ficie sui altaris. Nunc in eō
loco ubi constitutum ē caput
eius. in honore b̄s Gerardi t
martiris eccā sub monte ap
paret fabricata. Hic siquidē
gerardus monachus de rosa
ciō natione venetus. qui in
pannoniam ueniens. prim
iā bel uitam ducens here
mitiam. tandem in charadi
ensem cathedralm in ep̄m est
translatus. Buldi quoq; ep̄
lapidibus obrutus transiit
ad gloriam. Beatus autem
q; Beneta cum transiissent da
nubium nauigia ad endre
q; lenente heretici qui mul
teriori labore erant. restituū
ep̄m uulnaiuit. qui t̄cīa die
postmodum mortuus ē. En
drie autem durū interim sup
ueniens Benetam ep̄m a
manib; eorum libauit. Et sic
aphecia s̄c Gerardi impleta ē.
Omnes enim p̄ter benetam
marciuati sunt. Tonuk q;
comes sup terrarum suum
danubio insiliens natabat
quem innam uenies quidā
uouine martyris leuauit.

innaum ut eum a morte libe-
raret. Erat enim iste murchm̄i
baptizatus a comite zonuk.
Qui cum p̄dum comitē sal-
uare uellet. cepunt ei heretici
mortem comminare. nisi ipse
zonuk comitem interficeret.
Quorum minas murchm̄i
metens ipm̄ comitē innaui
gladio intermit. T. mta ergo
multitudo cl̄torū i laicorū p̄x
fide eadem die martini p̄tulit.
ut eorū nimirū deo tm̄ i angelū
ē cognitus. De morte p̄c̄ regis.

etius autem rex uides hugaōs
unanimiter adessisse duabus.
Endre et leuente ipē cum suis
teutonicis fugam inuit uersul
Musim. ut abinde in austriaz
p̄transiret. si euadere non po-
tuit. Interim enim hungarī
p̄vitas. a eritis regni p̄mo oc-

cupauint. Sz a legatus ducas
Endre reuocauit petrum regē
sub preteritu pacis i honoris
sibi congrui. Qui credes ei re
ueritatem ut dicitur. Sz max
ime coacte. quia exortū sibi
iam absconditum cognoscere
et uolebat reuerti festinanter
in albam. Qui cum diuerissi
in uillam zamur. p̄dictus lega-
tus insidys uoluntē cape. et
uinctum ad Endre ducē ducē.
Hocis autē uolosces h. collig-
it n. quendam curiam. i per
triduum uiriliter dimicando
semetipm̄ defendebat. Tandem
milites eius omnes a sagittari-
is sunt interempti. Ipē uero
uimus captus ē et obsecratus.
Albamq̄ duxit. p̄ennatio
dolore uitam in breui finiat.
Sepultus q̄ ē Quinq̄ eccl̄ys
quam ipē fidauit i honore be-
ati petri apli. Anno regni sui
scda uice. tertio.

Rex Andreas p̄ hugaōs coronat.

Lono dux Andeas a perturbacione
iubilis hostium secundis effectus
magia ciuitate alba regalem
coronam est adeptus. A tribus
tantum epis qui milia magis
strage christianorum euaserant co-
ronatus est anno domini. 93.
et vñ precepit itaq; umbras
genti sine sub pena capitalis
sentenae. ut deposito ritu pa-
ganismo prius eis concessio ad
uerem & fidem reuertentur.
et in omnibus sedm leges illas
uenerint quam scs rex spbis
eos docuerat. Reuente uero
tempore diebus mortuus est. qui si
diutius uiuiss; & regni potes-
tatem obtinuiss; sine dubio
totam hungariam paganis
ma violatio cornipiss; Et qd;
ipse leuente catholice non uint.
ido circa uillam Torum ult;

danubium est sepultus ubi ta-
tere dicitur torum annus suis
more paganismo. **C**redidit
quidam istos nec fuisse filios;
fuisse varii ducis ex quadae
puella de genere tam et non
de uero thoro ortos est. qd ob hac
conuincione illos de ratiu
nobilitatem accepisse falsus
perito est. qd pessime eniamatum.
absq; hec namq; sunt nobilis
quia isti filii sunt calui Ladis-
lai qui uorem d' Ruthia dicit
acepisse. ex qua tres isti fr̄es
genemuntur. Iste quidē rex
albus andes et catholicus est
uocatus. tribus enim armis
polonos bohemos et austri-
les hungaros suis armis fecit
censuales. Rer autem hie adire
as frater orbatus misit impo-
loniam ad alterum fr̄em suū
Belam cum magna dilectione
uccans cum et dices. Nos qd
quondam penitus principes
sumus et laborum. nō te
dilectissime frateruit ad me nō
tarde uenire. qd consortes si-
mus gaudiorum & bonis regni
corporali p̄nia gaudiates con-
municemus. **C**recepimus enim
heredem h̄eo nec ḡmanū p̄te
te. Tu sis michi heres. tu i reg-

nim succedas. huius itaq; ubi
 bela admisit. cum oī faūta
 sua uenit ad regem. Quē rex
 int̄ens gauissus ē gāudio mag-
 ualō. quia fratrem fulcitus ē
 robore. Post h̄ autem rex i fr̄
 eius bela habito consilio dñi
 seruit regnum in tres partes.
 quarum due in prop̄etate regie
 maiestatis seu potestatis māse-
 runt. tercia uero p̄s in p̄petuā
 ducis ē collata. Hec igitū p̄ma
 regni huius diuisio. semina-
 riū fuit discordie i guerra
 rum inter duces et reges hu-
 garie. Eo temp̄ rei adrea
 uita lacum balatum cōstūnit
 monastrium in honore sā ani-
 mi in loco qui dī tybon. Dux
 autem sibi uorem filiā ducis
 Ruthenorum. de qua genuit
 Salomonē et dō. De cōcubīa
 autem quam huit de villa &
 Moroth. genuit Georgii. poe-
 ro dur bela in polonia genuit
 liberos. Geysam et ladr laum.
 In hungaria autē genuit lam-
 ptum et filias. Viuebatq; rex
 i dux in magna paix triaqui-
 litate.

De Rege Thentonicorum.

Do temp̄ teutonicor̄ rex ē magn̄
 exeritū ob sedis castrum poson
 uolens in uitiam pet̄ uidicare.
 et hungariam suo dominio s̄
 uigare. Erruit autem multis
 machinas belicas ad pugnādū
 castrum. i p̄ octo ebdomadas ob-
 sidendo nichil p̄fecit. Venerat ei
 predictus rex nauigio ad obsi-
 tendum castrum poson. Tunc
 hungari qui incistro erāt na-
 tatorie prudentissimū uenūt
 hominem nomine zothmūd.
 quem noctis insilencio ad nauem
 insilencio ad nauem impatoris
 miserunt. qui sub aqua ueni-
 ens omnes nāves p̄forauit.
 que subito aqua plene fūt s̄
 i potētia teutonicor̄ constituta
 ē. i sic effemmati enervati
 iuriū reuersi sunt ad propria.

62
Qulti enim milites erat ipso
son si precepit erant inter eos
moytech endre vrlingard. viro
sa et martinus qui cotidie cu
teutonias dimicabant acriter.

Sequenti uero anno cesar
cum magna multitudine bel
latorum ob easdem causas e
uenit in hungariam uir fates
nuor et ala et zelice. Si et nauis
mictiales oneratas per danu
bum misit in hungariam. I
prefecitque eis episcopum Gebarth
frem. Hys auditis andas cer
et dux bela. omnes aceruos
segetum et trosos herbarium
igne conbusserunt. hitatore
que cum universis animalib
corum deptibus plus per quas
cesar erat transitus procul
abduxerunt. Cumque cesar in
transset ad hungariam et uenis
set in regiones combustas. ne
que militibus suis inuenie po
tuit uictualia nec equis. et ne
sciebat ubi nauis eius essent.
nullumque subsidium ex eis
poterat habere. Transiens autem
silvas appropinquit montibus
Godo hot omnium uictualium
penuria laboras. Inter ea autem
Gebarth episcopu uenit in gentium
et mittes episcopam ad hennicu ce

sarem sciscitabatur ab eo ubi
diceret ipsum expectare. Is autem
qui ferrebat litteram. sed sic uo
lente captus est alattunculis
andree regis et ad eum duxit.
Cumque nicolao episcopo incipiente
tenorem litterarum pcepissent.
rescripserunt episcopum Gebarth lit
teras. quas per quendam hospitem
eadem miserunt. Ille autem se
mulans se a cesare missum
obtulit litteras gebarth episcopo
talibus continentibus. Noueris op
time gebarth episcopum quod magna
qardua negotia nostri ipem
nos ab hungaria in teutoniā et
ure compellunt. nam inimici
nū impium nū hostiliter
occuparunt. Ergo age festia.
et destruetis nauibus quācū
potens nob̄ ratiōne occur
ras. Nec enim tibi tutū est am
plius in hungaria cōmorari.
Hys itaque cognitis gebarth
episcopis festinanter fugit in teu
toniam. Cesar igitur spe sus
tentationis. quam a nauibus
expectabat. frustratus ad mons
tem incepit egere. Similiter
quim uersus erexitus eius cum
equis et subiectoribus misabi
liter fame plicabatur. In se
cciam hungari et bissem sin

gulis noctibus acrit eos infesta-
bant toxicatis sagittis eos in-
ficiendo et fines extenderentes
inter pampiliones eorum quia plu-
res aliqua servicia facientes ra-
piebant. Per timore autem imbur
sagittarum quibus teutonici co-
pluebantur et consumebantur.
fodiebant sibi tristam, et dissidentis
clipeis. etiam uiri cum mortuis
iacebant in sepulchris. Nam se
pulchrum quod mortuo fodie-
bat. uiuus iacebat in eo domine
die. et quod uiuio fodiebat pro-
nate. mortuus sibi uedicabat
domine. Cesar ergo uidens tota-
tantis picuibus se esse populi mis-
eradandam regem et belam du-
cem rogans perpetie pacis firmu-
tatem. Dicebat enim. quod si
rex andreas secundum ei ita pre-
met ad reuertendum. et exercitu suo
fame opppresso subsidia uite lar-
garetur. ipse numquam andreas
regi et successoribus eius inimica-
retur. et numquam ammodo re-
gem hungarorum dictis uulnisis
aut consilio lede attemptaret.
Hoc etiam si quis de successoribus
suis ad debellandam hungariam
arma moueret. in dignatione oti-
potentis di incuriret. et perpetuo
eius anathemati subiaceret.

92

Filiam quoque suam sophiam
nomine. salomonis filio regis an-
dree daret in uxorem. quia primus
filio regis fratre cum marius dedi-
cato sacramento propter perpetue pa-
cis federa firmius voloranda. Hoc
autem omnia fideliter suaturi
uisurandi religione interposita
confirmabat. Rex itaque andreas.
et dum bela magis amatores pacis
quam discordie seminatores esse
uolentes pacem cum cesare con-
posuerunt. Cesar autem in propria
persona sua uicemurando confirmauit
omnia que dicerat fideli facturum.
Tunc rex andreas solita regum
hungarie largitate utendo. mis-
cerari quinquaginta corpora in
mensuum usonum. et duo mi-
lia larcorum. mille taurorum ingens.
De panibus autem plusquam se
tumni ferre poterant. Quae quo-
que et boues seu pecudes pascua-
les et uini copiam superfluerent.
Plurimi etiam teutonicorum de
immoderata ciborum gestione
et potus ingurgitatione crapi-
lati et infusi mortui sunt. Residu-
uero a fanatico mortis misericordie
hungarorum libertati. relictais ten-
toribus et clipeis. et iniuriosis suppel-
lectilibus suis abiectis. ad con-
tituto cursu intentionem redire

ppemunt. quod nec retro pspice-
rent. Ex hcc autem cumentu loc
ille unde teutonici tam tempiter
de decorati. abiectis clipeis fuge-
runt. usq; hodie werteshege nū
cupantur. **D**e coronacōne salomo-
nis patre suo andrea rege adhuc
muēte.

Ostquāti autem cesar hercules
cum tamto decore fugit intrā
suam de vngana rer andas mit-
tens ad eum legatos petiuit ab
eo. ut sophiam filiam suā salo-
moni filio suo matrimonio co-
pulandam ut promiserat con-
cederet. Cesar autem quemad
modum interurando pmiseat
fideliter compleuit. Regalibus
itaq; nuptiis iuxta suum
moenia celebratis et ferentibus
patris firmiter iobceans. cesar
q; rex cum gaudio sicut reūsi.
At rex andreas post hī cito icidī

imparalism. i tam niali qm
estuali tempore sup trahā fer-
batur. post mortem itaq; scī
regis stephani transacti sunt
anni vndecim. menses qmior.
usq; ad annum p̄mum ipem
andree regis. Interea nō p̄mis
teutonicus uel uetus venetus
primo et secō regnauit annis
quinq; et dimidio. Ab aucto
regnauit annis trib. **C**qua
uero carnalis amor et consag-
uinitatis affatio solet ipedire
ueritatem. uicit amor filialis
in andrea rege iusticiā q; rupio
fedre sue promissionis. q; in re
hib; cē non debet. filium suū
salomonem infantilum adhv
quinq; annorum sup totā hū
gariam anno impij sui duode-
cimo confectus senio in regē fe-
tit inungi q; coronan. Simula-
bat enim quod ppdicōne reg-
ni hcc faceret. quia impator fi-
liam suam filio suo salomoni
nō dedisse si non eum coronar;

Cum autem in coronacōne
salomonis canerent. esto dñs
fratrum tuorum: et hcc p̄ int̄
pretem hele duci innotuisset.
qd salomon infantilis sibi do-
minus constitueret. grauit ē
indignatus. **C**dituit alii qd

belæ dñe & filii eius. 6eytha. s.
i ladrlao mucusq; regni opti
manbo consenserentib; salomō
unctus est in regem postmodū
seminatorū discedie istigati
bus ortum ē inter eos. susur
ratores enim quales nris tēpi
bo complacent p̄apue suggeste
bant regi nō posse regnare sa
lomonem nisi frē suo bela er
tincta. ab alia uō pte dñi bele
p̄suadebant. q; tempus opor
tuum est regnum acquire
dñi salomon puerulus est. q;
p̄i eius senio. confessus ac ua
litidinarius. veniunt itaq; &
rex i dux in vaticum. Rer autē
cognoscebat. q; filius sius abs
q; uoluntate dñis post obitū
siuim regnare nō poss; uocauī
ad consilium siuim duos fide
les suos. cum quibus consilium
fuit dictus. Volo attemptare
ducem et in quo uero interrogāe.
si uult h̄e coronam uel ducatū.
fecitq; rex ei coronam latere mi
se sup rubrum stamenū. & gladi
um uirū qui dñtanū dignat.
si ducatum dñe cum bonā pace
h̄e uoluerit habeat. si uō coroñ.
statim uos duo pr̄ntipes sur
gite et eadem gladio dñcē belā
decollate. a illi p̄misū se fr̄uō.

Cum autem hec consilii inuit.
comes pretorum uicolaus te
nens hostium palliū de for
hec omnia audiret. Cumq; ev
tem ad regem uocasset. q; i hostio
inuit. dñti citissime duci can
sam p̄tronum. Si uiam optas
accipe gladium & plus dicere n̄
potuit. Cum autē dñe ina
uit iudic coronam iacētē cum
gladio ante regem et inuitabat.
statimq; cum sedili. irriatens
se leuant et in lectro sedes dñit.
Dux ego coronam filii mei.
non tamen causa cupiditatis.
Si positione regni que uadis
tertius ab imperatore acta fuerit.
H̄z tu uoluntate libum habeas.
Si uis regnum accipe coronā. si
ducatum accipe gladium. Ex his
alio concedas filio mo. si coe
na cum wishna tua ē. Statim
dñe cognovit q; ubi nicolai coi
tis. q; dixit. habeat filius tuus
coronam qui unctus ē. q; da m
ducatum. Statimq; gladium ac
cepit. Rer itaq; inlinauit se
ad pedes eius. qd nro fr̄uō est.
Putabat enim de eadē simpli
citate creuisse coronā filio suo si
cum sibi leuente dñcat. s; dñe
p̄timore hec fecerit. Tandem
sinistus suggestionib; maloz

hemini rex et dux discordauerit.
Hoc autem erat sicut sagacissim
gens sibi ab insidiis regis. cu
mum familia sua secessit in polo
niam ad secreum suum. Quod
audiens rex andreas. timet illi
machinariencia filium suum salo
monem transmisit ad impatorē
secrum suum. Secuti si autē eū
plurimi primates hungarē. In
terea dux bela omnem uniuersit
quā nō ei fī sūs rex andreas in
tulerat. notificauit sacerdo suo et
dux polonē. Dux autē polonē
auxiliantis ē ei fidē et efficaciē.
Hoc itaq; bela tubo agminib⁹
socii sui nimittus reversus ē
in hungariam. Rex autē andreas
proscens cum tum exercitu in
trasse in hungariam. ab impato
re teutonicorum duos ducēs
indecessit willelmum a poth iaur
ilium suum fecit adduci. Dux
quaq; bohemor⁹ qui cōsangu
nitate eisdem accinebat. merite
te coniurit. et confidebat in mul
tidine cōductor. Hungaros
autem non multos habebat.
Quam plurimi enim salomo
nem filium suum secuti fuerat
et ex his qui in regno remanese
rant plurimi ab ducē belai
confluerant. A unaq; autē ē

bele duci qđ rex andas manū
haberet multitudinē conduce
torum. elegitq; magis mori i
bello. quam sine pugna aber
citu regis declinare. Tunc in
trepidus concitatum ducē exer
citum sup andream regē ūsus
tyriam. willelmus vero a poth
duces teutonicor⁹ furore con
citat⁹ cum agminib⁹ suis fel
tinerat tyram transierunt.
Et commissio prelio abutraq;
pte fortiter ē pugnatum. sed
adiuuante deo. dux bela uicto
riam obtinuit. ferre omnibus
teutonicis ibidem interfecit
et dux tubo eorum compescit.
Pono hungar⁹ qui enītrap⁹
regem andream. uidentes uicto
riam fecisse ducem belā. dimis
so rege andrea ūsi s; ad ducem
belam. Per autem andas fugit
ūsus teutoniā. s; euadiē non
potuit. Captus ē enī ad per
fas misum et negligē dēcē
in sua bocon. ad crucem suā
que diuinit̄ scire in ortuus ē.
Sepulcus ē autem immoūlio
s; enī confessus. qđ idē
eē constituit in tibon uita
latum israeon. s; q; dux bo
hemorum captus ē. q; sū scitu
dux bela exortatus. willel

inus nō et poch duces adduti
sunt ad belam ducem qui eos
libos abire pmisit. **Dux bela**
feliciter coronatur in regem.

Vx igitur bela uocatus beny
uictor cum triumpho uenit
in ciuitatem albam ibi re
gali dyademate in ungentib;
cum epis feliciter est coronatus.
Tenuit autem regnum paci
ce sine molestione hostiū et
quesiuit bona genti sue. Inter
altera siquidem periclie sue ar
gumenta fecit fabricauit num
mos magne monete ex puris
simo argento et paum retuz
uenalium secundum terraz
quantitatem iuste modrami
ne disaret rationis cestituit.
Non enim pmisiebat mercato
res et numerulaios pdetes

tabilem auaricie uoragine
a simplicibus et rusticis supfluui
luctum congregare. hec est enī
causa que marime solet ipsos
paupertatis et mope pieclis ob
uoluere. sⁱ statuim pcam un
quisq; uendbat q; emebat sine
mutia et circumuentione. Iste
etenim omnia fora die sabbā
constituit puendūdo q; emēdo.
Branco mosq; misit currere p
districtū regni sui. Argenteos
etiam dnaios ut subscriptū est
cudere fecit. quoniam quadgin
ta brancus census erat. vnde
q; nunc dnarij numō quadraginta
aurum appellatur. nō q; sit au
ri. sⁱ quod tot denarii brancū
ualere illo tempe uidebantur.
Omnibus enim diebus uite sue ī
tota hungaria non est mutata
moneta. **C**odulta etiā alia fe
cit semper digna memoria.
Omnium enim qui secuti sue
runt salomonem regē uxores
q; filios q; omnia que habebat.
integra q; illesa fecit custodii.
ut ad eum sponte reuenerentur.
bonis suis in pace dgerent. uide
plurimi dill' fū fides redierūt.

Allauant h^e etiā pietatis
omnis hungarorum a dñno scr
iptio relaxans eis consuetas;

68
p̄nſiones et antiquas erationes.
Quā p̄t h̄ngaria quā p̄fum
num locupletata sup omnes
cittimatiacentes regiones cap
eruſit invenientes eas dūcere
i glā. Tunc in ea paupes locu
pletabantur. et dūces glābār.
Cadisit eciam rex clementissi
mus p̄totam h̄ngariā p̄cone
ut de singulis nullis vocaretur
duo seniores fatimidam h̄ntes
ad regis consilium. Quo audito
non tantum hi qui vocati fue
rant. si etiam omnes iusta i s
in tum uniusa plebe h̄ngarie
uerenunt ad regem i alba. Rex
autem et ep̄i cunctiq; proceres
indentes immensam militidit;
timuerunt. ne forte mueret i eo.
Et intrantes ciuitate obſuaue
runt eam. plebs autē constituit
sibi p̄positos quib; p̄pauentur or
astrum de lignis. n̄te ab homib;
possent uide et audi. p̄cipaci
ti uero miserunt ad regem et ad
proceres nimios dicentes. Con
ceze nob̄ ritum patium nōrum
paganismo uiuere. epos lapida
re. presbiteros exenterare. cle
nicos strangulare. decimatores
suspenderet. eccas destruere. can
panas confangere. Ius an
ditis contumatus ē rex. q; p̄fum

indicias dienum trium ad de
liberandum sup negocō. Intūm
uero prepositi pleb in meminēti
suggestu residētes predicabat
nephanda carmina cont̄ fidem.
plebs autem tota congratulat̄
affirmabat. fiat fiat. Cum autē
tertia die responsum expectant̄.
milites armati ex p̄cepto regis
irruerunt sup eos. q; aliquas er
eis obtulerūt. p̄positosq;
corum ab altis p̄cipitando con
triciunt. reliquos autē ligato
dolis uerberib; flagellauit.
Et sic accidendo ligando flagel
lando sedicionem eorum milite
uix edomauerunt. Postq; enī
sc̄s rex seplis conuertit h̄ngariā
ad xp̄m. vis ad paganismū n̄la
ē. Semel tempe regis h̄nter
Secundus tempe regis bele. Sicut
nunc scriptum ē. **C**ū p̄uissimus
autem rex bela completo regni
sui anno tertio. in demes rega
li allodio coerulete solio. cōfrac
tus corpore irremediabilē cep̄
egrotare. Dureuntq; tū semi
narem ad rūulum kymisia p̄t
quasdam regni necessitates q; ibi
migravit a scūlo. Sepultus ē
autem in monastio sc̄i salvatois
q; ip̄e constaurat in loco q; dē
zugzard. hoc enim bela erat

calvus et in colore brunus; ipse
et suum monasterium ad suam
dispositionem zugrando appella-
uit. **De aduentu imperatoris cu**
Rege Salomone genero suo.

Et autem Salomon audita mo-
te bele regis accessit ad scerum
suum imperatorem teutonicorum
regnamque cum ut regnum hun-
garie sibi restitueret. Cum pa-
bo imperator libenter acqueuit.
et cum illo nobili romane ar-
tis exercitu et illustri ceteri ipsa-
gle Salomonem in ungariam
redirent. Interim geysa filius
regis bele sicut erat prudens
et circumspectus cum duobus
fratribus suis adolescentibus.
assumpsit se secundum imptes
polonie. Non enim poterat

impedit salomonis et teuto-
nicorum tunc sustinere. Rex
itaque Salomon cum imperatore
sine difficultate intravit in Hun-
gariam regem orbata. et secundum
uenit incunctate regiam albam.
ibique ab omni clero et populo
totius hungarie honorificentis
sime suscepitus est. Concionatus
est autem imperator ad ministrum
ceterum hungarorum per genio suo
regem Salomonem patetque inter eos
reformatam insurmandu rehi-
gione interposita confirmavit.
Regem autem Salomonem in primo
solio glorie coronatum cum assensu
et clamacione totius hungarie
secere fecit. Ipse vero imperator
dumque gaza hungarie a regge Sa-
lomonie largissime remuneratus
prospecedunt ad propria. Statim
autem ut imperator discesset. gey-
sa illuc quo se cante conulet
in hungariam accessit. Rex autem
Salomon tamquam nouus. et
nec dum in regno roborat. timet
ne forte geysa cum exercitu po-
lonico super eum irrueret. pau-
lisper recessit cum suis. et in castro
musum munitissimum tutam sta-
tione resedit. Porro episcopi et alii in
iusti religiosi instanter satagebant
inter eos pacem compone. Maxie-

autem dissidens ep̄is d̄limitus
 ammonitionib; et dulib; al-
 locutionib; suis mitigavit ani-
 minum ḡyse ducis. ut salomo i-
 quamvis iunior regni cū pa-
 ce rediceret. et ip̄e ducatū quem
 p̄i eius p̄mis habuerat pacificē
 tenebat. Cuīus salubrib; p̄sua-
 sionib; ḡyse deposito rancore
 paruit. In festo autem sc̄orum
 fabiani et sebastiani m̄m rex
 salomon et ḡyse dux corā hū-
 gana in seū pacem firmave-
 runt. Deinde festum domice
 resurrectionis ambo simul cū
 plena curia quinq; eccl̄is cele-
 braverunt. vbi rex salomō ip̄o
 die pasce. assistentib; regni pro-
 terib; p̄manus ḡyse ducis ho-
 no: abiliter ē coronatus. et i re-
 giam bñ petri p̄ncipis ap̄lor
 basilicam ad audiendā missā
 gibse tradidit. uniuersa ergo
 congregatio hungaror. uiden-
 tes pacem regis et ducis. et mu-
 tuam inter eos dilectionē. lan-
 danenito dūm patis amato-
 rem et stā ē leticia maḡ ip̄lo.
 Note autē sc̄uta p̄noscitum
 fuisse discordie et turbacōis
 p̄t. Totam enim eorāz
 et omnia pallacia cetā
 p̄ confita ei appendicā. re-

pentina flāma cōspicit. et
 uniuersa ualante incendio
 conuertunt. Accepit autē o's
 timor p̄nima concussione
 flamarum stridōcū. et tem-
 bili furore campanarū extur-
 ub; tuerantur. nec sciebat q̄s
 q̄ quo se diuenteret. Per i dux
 uehementi stupore attoniti. et
 suspicione mali dol p̄territi.
 quātocius indūsa sē trans-
 tulerunt. Oane autē facta
 p̄fideles nuntios et iniūcias
 rerum cognovūnt. q̄ nichil
 mali eritq; p̄te p̄niosa
 fraude fuerat erogatū. sed
 forte mōpīnatū euenerat
 incendium. Rex et dux cū bo-
 na pace iterum conueniunt.
 Misit itaq; rex zolomerus et
 dalmacie. qui sororius ḡyse
 erat. nuntios ad regē salomo-
 nem et ducem ḡysam. et iuga-
 uit eos. ut propria p̄sona eoz
 contra aduersarios suos. s. ca-
 rancamos ip̄m adiuuarent.
 qui tunc marchiam dalmacie
 occupauerat. Rer igitur i dux
 collecto exeritū uerunt i dal-
 maciam. et ablactam sibi resti-
 tuerūt integrē. Regi duciq;
 dona regalia ac p̄ciosa palla-
 cia. aurum et argenti mult-

Aba. donauit. In reuisione autē aor
Atha palatinus roganuit regē
q̄ ducem ut inconstuccióne mo
nasterii sui quod in honoē sc̄i
iacobi edificauerat in zelyz. i
terreant. quod et factum ē. Qd
rex salomon et dauid libos non
huēunt.

Ex autem salomon et dauid
frater eius liberos numquam
huēunt. et in ipis sem̄ regis
andree defecit. Qd idō diuinit̄
factum ēē credimus. q̄r quādo
andreas primo in hungariam
reuersus ē cum leuente fr̄e suo
pter hoc quod ip̄e rgnū pos
set optimere. p̄misit vatam p
phanum. et alios pessimos. sc̄i
gerardum et multos ip̄ianos
interficere. Dux autē gysa ge
nuit colomam et Almū ac
filias. viguit autem tranquilla
par inter regem et ducē c̄iter

annos tredicim. Int̄m autē
bohemī supbia inflati irrupe
runt uersus urbem trenchen
et magnam p̄dam hominū
et ceterorum animaliū rapien
tes abduperunt. Rex autē et
dux p̄ magna iniuria hoc repu
tantes. cum suis exercitib⁹ bo
hemiam invaserunt. Et bohe
mis ad conflictum uenire nō
autentib⁹. hungari ferē totaz
bohemiam igne ac gladio uas
tauunt. Ibi bator opus oxar
tini filius. quendā bohemū
instar gyranitee magnitudis
corpis habētē i certamine siglāi
uulī p̄stūt. p̄t q̄ mediorale fū
sp̄ p̄modū apud regē et os opti
mates hungarie glōsus emicuit.
Rex itaq̄ et dux iuriā suorū sup
bohemos grauit̄ uidecates cū
maxima p̄da captiuoz bohe
rum i hungaria gaudētes s̄ reūsi.
Deuastant cūni hungariam.

Ost hancem pagani Cum a su
piori pte porte meses ruptis in
dagibz utripunt in hungaria
totamq; pumicam Ny usq;
cinitatem Gyhor crudelit dep
dantes. infinitam multitudiez
uirorum ac mulierum. cete
torumq; animalium secum
trahentes p amnem lapus et
fluenta zomus inopinabiliter
transentes remeabat. Rer i
igitur salomon q dux Gysla cum
fincie suo ladrilao collecto exer
citu festinansime accelerauie
unt p poetam meses transiunt
pruisquam cum motes tran
scenderent in urbem dobuka
pene p totam septimanam ibi
aduentum paganor expecta
nunt. Quidam autem dispecula

toribus nomine fantiska q erat
dono uo castro certificauit regem
q duces in quinta fila qd exer
citus cunorium appinquaret.
Rex autem et duces cu exeritu
eqntauerunt illic usq; pate
et in necte illa discendit pte amod.
Surgentes autem summo dilu
culo sertu feria. omnes encha
ristie communione seipos mu
nuerunt. q ordinatis agmib'
suis ad configendu cont pa
ganos preterirent. Qd cu ui
dissi pmeeps miliae pagano
rum nomine Osul qui fuit
seruens Gyule ducis cunor.
sicut erat plumbum inflatus
supbia. ac nimium dese p su
mens. inquit suis vadat inue
nes sup in hermes hungaros. q
cum eis ludi simile bellui con
mittant. Nullos enim crede
bat ee qui cum eis congregari
auderet. precedentes autem pa
ganu contra hungaros uide
terribilia eorum agmina q p
prope renunciaverunt Osul
principi suo. Qui coadunato
conduco exeritu cunorium
festinanter collegit se i superili
um montis altissimi. putas
hoc sibi fieri p marimo tuta
mento. Est enim ascensus g

43

kyrieleis.
missimus montis illius q̄ ab
incolis uocatur kyrieleys. Co-
gregatus ē autē uniuersus exi-
tus hungarorum ad radicem
montis eiusd̄m. milites enī
regis salomonis om̄s p̄ter-
gestabant uerilla sua frā de-
synone. Paganī autē i ca-
cimine montis iam collo-
cati fuerant. er quib⁹ forcees
et audaciees sagittarij d̄scen-
dant in medium dñeri mo-
tis. ut hungares ab ascensi
montis procul arceret. Cepe-
runt itaq̄ tēpestuosis r̄brib⁹
densissimum sagittarū itur
mas legionum regis & duas
descenderunt. Quidam autē i cli-
ti milites hungarorū irtuerūt
sup illos sagittarios. q̄ quam
plures ex eis in latere eiusd̄m
montis occidunt. q̄ ualde &
pauca equos suos arcub⁹ suis
uerberando urgentes irū ad
socios suos ascendere potuerūt.
Rex autem salomon acerrime
animositatis audacia freme-
bundus p̄ grauissimū ascēsū
cum agmine suo quasi reptā-
do ad paganos ascēdit. q̄ sup
eum densissimos sagittarum
ymbres effundabant. Dux et
Geysa sicut erat semp. p̄uidus.

573

p̄ leuorem ascensim ascendēs
sagittis uruit sup cunos. Cui⁹
frater ladulaus quatuor erfor-
tissimus paganorū p̄mo ipetu
interfecit. et a quinto eoz sag-
ta grauiter ē uulnatus. eodem
mō ibid̄m interfecto. postmo
dum diuina misericōne auil-
nere illo cito ē sanatus. pa-
ganī ergo atrocissima mortis
illatione ab hungaris coarta-
ti miserabiliter fugiebat. Q̄s
hungari celerius p̄sequētes
acutissimos gladios suos et
sanguinib⁹ cuno-
rum inebuauerūt. Capita &
quippe cumanorū nouit rasa-
tamquam cucurbitas ad ma-
tutatem nōdum bñ punctā
gladiorum ictib⁹ discidit. **C**vi-
dit teniq̄ br̄tissimus ladulaus
dux unum paganorū. qui sup
dorsum equi sui ducebat unā
puellam hungaram specosā.
Sanctus ergo dux ladulaus. &
putans illam cē filiā ep̄i wara-
diensis. Et quamvis cēt ḡmū
uulneratus. tamē illum celer-
rime p̄secutus ē sup equi illuz
quē zug nommabat. Cū autē
attingeret ut cum lanceat.
minime poterat. qr̄ nec ei⁹
celerius curribat. nec equus il-

luis aliquantulum remanebat
s; quasi brachium homis erat
inter lanceam et dorsum cum.
Clamauit itaq; sc̄s dux lad's.
ad pueram et dix. S oror specō
sa accipe cunum in angulo. i
iacta te interram. qd et fec. Cuq;
beatus ladislans dux pcul u
lum lanceas; intenta iacetem
uoluit eum interficere. Quē;
puella ualō rogauit. ne eū in
terficeret s; ut dimitteret. Vn
m̄ hoc notatur qd fid̄s imulhei
bo nō sit. quia forte amore stu
pri illum liberare uoluit. Sc̄s
autem dux dum cum eo luctan
do. q absciso nerio illum inter
fecit. So illa filia epi non fuit.
Fer igitur et glōsi duces fere
omnib; paganus interfectis.
et omnib; rāmis a captiuita
te liberans. una cum felia +
em bala totus hungarie cum
triumpho uictorie gaudētes
redierunt. facta ē igit̄ leticia
magna intota hungaria. et
in ymnis et confessionib; le
nedicebant dum qui d̄diceū
victoram. **De aduentu Bis**
senorum in hungariam.

actum ē autem tertio anno
post aduentum euor. Bis
ni palbam bulgariam uenie
tes transnatāiunt flumē za
ua incampum burias. q nō
modicam gentem captuor
et p̄danum diripiētes i suā t
ram abdixerint. Rex autē q.
dux imposuerit crimē tradici
onis albe bulgarice. eoq; pa
ce d̄finiūdata uoluntarie pmi
siss; latrunculos bessor dep
dari hungariam. Collectis
itaq; eremib; conuenerunt
m̄zalan kemen. ubi consilio d
liberantes d̄creiunt albam
tradicem obsidi oportere q
expugnari. Inde castra +
mouentes descendunt c̄ea sui

98

men zauia in directo flandor fer-
war. Erat autem edictum ar-
ge et duce ut uniuersus exerit.
hungarorum quantumvis tñ
siret fluuium zauam i bulga-
riam. brevi autem et bulgari-
nauigantes incelonibz suis p-
ingenia sufflabant ignes sul-
phintos innauos hungaror-
et eas in ipis aquis i cedabant.
victi sunt autem ignuomi gre-
ci ab ungais p multitudine na-
uum quibus flumen opuerat.
fugientibz autem grecis ac t-
bulgariis. transierunt hungari
et terminos bulgariorum occupa-
uerint. **R**ex autem et dux sa-
fena transierunt zauam. q mæ-
sto ordinauunt acies suas et
plenis manipolis suis uniu-
saliter p tunnas suas inscis-
umbonibz obsedrunt ciuita-
tem. brevi igitur et bulgari tim-
tes erobsidione piculum sibi
imminere. rogauunt bissecos
p clam destinatos nuncios ut
sine paurore uenirent in adiu-
torium iporum. eo q nec rex
nec dux cunctate eoz obsedis-
set. s tantum comis vid cum
Bachiensibz militibz eos in-
uasiss. Bessi ergo fraudulen-
tibz ub eorum seducti. festi-
cat

ueniunt in adiutorium ipor. et
cupiditate prede allecti quam
de comite vyd denico spabant
se hre precipites intuerunt sup
agmina suprioniensum. quo
rum rector erat comes Jan no-
mine. **H**ic autem insultus
bessori militer et fortiter cum
suprioniensibz supauit. pluri-
mis eorum ibidem in ore gla-
di pstratis. residus autem eoru-
m incaptiuitate subactis. Prin-
teps bissonorum nomine ka-
zar cum paucissimus fugiendo
manus hungaror uir euasit.
Rex igitur et dux eidem militi Jan
munera regalia condignas q
grates liberalitate contulerit.
eoq ipè multa milia bissonor
tamquam lapis limpidissim
uasa fictilia contruiss p usq
rex et dux cum exercitu suo de-
gentacul capita leuasset. Regi
autem et ducibz Gepsa q laoz
lao sup ripem que eidem ciuita-
ti prima è residentibz cepunt
hungari pfitare captos bisse-
nos. et capita intersector et e-
quos et supletilia que safi-
fena amane usq ad inclina-
tionem mendiei plene pfit
non potierunt. hoc autem
ideo factum è ut greci et bulga-

ni q̄ obſidabantur. uiuentes bis
ſenos in quibz ſpabant tā eri
glier ab hungariis obtutatos
timarent et ſemetipos cum ci
uitate regi q̄ ducibz contradicēt.

Conoꝝ rex et duces ad erpug
nandam ciuitatē conuentioea
loca pſpicientes. precepunt car
penitans. ut ibi turres lignea
octo altitudinem muror dup
lo ſupantes fabricarent. uide
milites in medium ciuitatis
lapides et sagittas ſup hoies
iacularent. Inter turres uero
totidem tormenta ad diſtruēn
dum muros eirerant. lōgo
etiam pluteos ad diſfendēdos
introtus turrium ceteraq̄ i
ſtrumenta bellica cōpoſuerit.
In quibz dam itaq̄ locis deſ
truerent muros eius uſq̄
ad ſimilatim. s̄z ciuitatē
cape non poterat. quia ea i
tūnctus fortissimi bellatores
diſfendebat. Obſedunt itaq̄
ciuitatem duobz mīlibz iſra
quos ſepm̄ egressi ſunt cū ſa
ratenis de ciuitate egrediētib
q̄ ex eis alios occidunt. alios
autem fugiunt. Post h
tres ſarraceni fortissimi et au
datissimi d̄ vrbe pſiliuit iacu
lis lanceis et sagittis duram

plagam hungarū p̄minātes.
Salomon autem balistarius
regis. unum illorum uetu ba
liste fulminauit. cuius cada
uer hungari nitebatur rape
ſocū nero eius d̄peditis acut
dimicantes diſfendit. Per aut
et diue uidentes eorū conflictus
circumstantibz auit multi
bz. Tunc ſanguis et cor maſha
beormi efferbesceret i mulibz
qui diſfensarent hungaros ab
hiis ſarracenis p̄muuicōne
artis audacter pugnantibus
ut hungari ead auter ſarraci
rapient. **C**hoc audito Ob
Georgius. et bors milites bel
licosi. concitato impetu imo
dim fulgins uenerunt ſup
illos. Quos quidē obus nūm
um audacter pſequēs uſq̄
ad urbē portas fugauit. pug
natores iactibat lapides et
sagittas de pugnatil ciuita
tis. Obus tamen ſine leſiōe
redit. Inter ea autē Georgius
et bors exortati ſunt hūgacis
qui corpus ſarraceni capie
runt. et intuſitudē proie
cenunt. In tertio uō mīſe
obſidionis quedam muella
hungarica olim illuc p̄ cap
tuūtatem abducta. i quāta

fia ciuitate succedit. flabā
autem subsolanis uehementē
sime amictaq̄ edificia occupa
uerunt incendia. Exeitūs
itaq̄ Hungarorū iruit i cui
tatem ea pte qua muri eius
p tormenta iam cornierant.
q grecos Saracenos atq̄ bl
garos crudeliter trucidauit.
Qui autem residui fuerant
cum Nicota duce eoz fugie
nunt in arce. hungari ego
capta ciuitate sequēti die p
quam ignis resedrāt. indētes
scrobes grecorū discentes tulerāt
crimā aūnum multum q agē
tim. lapides p̄ciosos gēmas
q̄ plūtidas. et thesamum fe
re mestimabile. In ciuis pti
cione orta ē discordia int̄ regē
q ducem. Nullusq̄ fuit erhb
garis qui ibi locupletatus n̄
fūss. **D**ono in arce iclusi.
regauerunt regē q duces. n̄ ei
uitam et libertate donarent.
arce et uniuisa sibi uendica
rent. Qdāibō itaq̄ regē q du
cum infidē pignus extensis
quod eos amplius n̄ ledirent
omnes qui in arce erant de
scendānt. At dux Nicota p̄
tans argenteam yconam scis
sime genitricis di semp uigis

at me ann magna misitudine
pli ueuens impotestate diuas
beyse se contulit. Siebat enī
gysam ducem duotum dō. et
captiuos seu afflictos inē ui
scibō refouentem. Ad ma
nis autem regis salomonis
pauci uenerint. quia nouāt
ipm cē austēum et pessimis
consilis vyd comitis monib
ascultantem. Qui vyd dō et ho
mmibō dtestabil' erat. Cūq̄
uidibz rex plures adducē ex il
lis consugisse. paucos autē ad
se. plimum indignatus est.
Cum autem reūsi ecīt cū the
sauro mestimabili. uenerunt
in illam burias mpdui vyd.
volebatq̄ diuidere thezaurū
et captiuos et illos ecīā q ad
fidem illorum dcastro uene
rant. **D**ux autem regi i hō
contradicē. diuidere non po
tuerunt. hec ergo causa fuit
malorū a seminariū discōdie
inter eos. Sz cū thezaurū diui
drent. rex cum consilio vyd q
frank ep̄i et Radwan filii Gu
gar et Ilia genis vyd i quatiō
ptes diuisit. Et quartā ptem
dui dtribo ptibz unam h̄ret.
ut omnibz militibz. sedam at
vid. tertiam autem Ilia. vnd

**dix ualde molestatus ē. Mis̄o
dia regis et ducum. annos.**

Atenei impater grecorū audita
liberalitate ducas bēyse misit
ad eum nuncios adsummandā
pacem et amicitiam. Dux at
remisit ei omnes captiuos q
omnes qui ab arce dscendrāt.
Ad regem autem salomonem
rex nequaquam misit grecorū.
Vnde rex salomon sup gryslaz
ducem magis iudicie faciebat
ac magis exarsit. Comes ei
am vyd pnicatiter istigabat
regem. ut ducem gryslā expel
leret. q ducatam eius sibi dle
ui posset uendicare. Et hoc
facile fieri dicebat. eo qd rex &
multo plures milites. qm̄ dux

habet. Nec hoc differendū. s̄z
magis accelerandū ēe sug
gerebat. Sed uicebatq regem
hic pūbio. Quod sicut duo
gladij acuti meadē uagina
contineri non possent. sic nec
uos in eodem regno conregnare
potestis. Rer ex ego ueneno
sis ub̄ comitas vyd tragefact
odium et rancore concepit.
Exinde itaq querebat oportu
nitatem aut capiendi ducē
versam p̄nſidias aut bellan
di. Dissimulabat tam rex et
simulata amicitia. dimisit du
cem abire indicatum. De
concordia eorumdem. z z z

Ost itaq misit rex ad utriusq
ducem ut ambo simul ad regē
uerentur. et cum exercitu sup

Nys castum grecorum p̄fici
scerentur. Per enim dolose in
tendbat eos p̄dere. ut si ambos
improuisos capte poss̄. dicit̄
scimus fuisse. Duxes aut̄
insidias regis p̄cipentes sibi
caute consuluerunt. Ladislauus
cum medietate exercitus ipsi
bō Nyr remansit. Geysa uō
cum rege pfectus ē. nec ausi
sunt quicquam molestie ei
inficere. quia ladislauum in
manu ualida frats ultorez
fore non dubitabant. **C**In
terra uini de Ays. multam in
auro et argento et p̄cosis &
pallis regi et duci habuidā
ter obulerunt. Deinde reuē
tentes ab urbe leue rex et
dux ab iniucem sunt diuisi.
Ladislauus autem consilio &
fris sui de ciuitate brhor uī
in Rustiam querere auriluz
amicorum suorum ut cont̄
machinata regis sese pre
minaret. Iam enim omnib
innotuerat iniuria q̄ discor
dia regis & ducum. post hec
collectis exercitibz nuntius
frequenter missis tandem
rex et dux uenient trigoni
um ibiq̄ ex condito utriq
eorum tantum cū octo hibz

int̄ ep̄os et p̄ncipes nauiga
uerint insulam ciuitati
primam ad colloquēdū. ubi
dui semetip̄os incusantes &
excusantes. tandem iubato fe
dere pacis geysa redit indu
catum. Rer autē uenit in
albam. posth misit ad Geysa
ducem rex. vyd dō d̄testabile
& ernei masuetum. q̄s Geysa
fecit caute custodii p̄timore
tradicionis vyd. Osisit ciam
dux ad regem ep̄m waradien
sem. & nequam vatha q̄s & rex
fecit similiter custodii. Rer
autem te uilla ozeget. uit uī
flumen rabcha inoccusum
trium ducum theutonicor.
quos iaurilum s̄ cōt̄ ducē
geysam expectabat. **C**Quia
uerò dux nec frein sui p̄ntē
habebat. nec amicor auxili.
misit vyd et ernei ad regem.
data treuga a festo sc̄i oī ar
tini. usq̄ ad festum sc̄i geogn.
Quo audito rex misit vathas
et ep̄m waradiensem. p̄oro
eo tempore rex natlē celebrauit
in loco qui dicitur geminū
castellum. Deinde uenit zala
ubi mantrat dux theutoni
corum. & vyd instigauerunt
regem ut ducē obellart. sug

gerebat enim vyd regi h̄a hu
ussemodi. Ecce nunc facile +
potes et in dubitanter ducem
deuincere. quia destitutus ē oī
aurilio et si distulis eū agredi
usq; ad datas inducias erit;
spes euadendi. Cumq; rex
salomon uenisset ad rugard
q; castra metatus eēt sup locū
kestela. uenit audire uespas i
monasterio sancti saluatoris.
post uespas uero in monast̄o
vyd et ali consulerint regi
dicentes. Domine nouis qđ
ladrus laus misericordiam uit. et
lampitus in poloniam con
ducere exentum fūi eorū du
ci b̄eyse. sepe consuluerunt t̄
q; nunc uenatis sup ducem
qui uenatur iugfan. nocti
insilento impetum faciam
sup eum. capiamus eū et oti
los eius eruamus. Et cū lads
et lampitus uenint uel exer
citum secum duxerint contra
nos stare nō possit. Et cū hec
audierint eciam regnū itare
non audiunt. Et potestis fa
cere quia omnes consiliarij
sui tibi fidles sunt. Et ducati
michi dab. et ita confirmabi
coronam tuam. Rer autē
hoc audito pruisit se cogita

tuum usq; admatinas. Et
platuit consilium ante oculos
eius. Abbas autem eiusdem lo
ci nomine willermus latin⁹
qui erat in absconso loco clau
sus quasi dum p̄eans i monas
terio. audiuit consilium quā
do factum ē. Qui statim nū
misit adducem et litteras. ut s̄
dīnge cauerit. Cum autē
mūtus adducem ueniss; +
erant ibi iniqui consiliarij q; ip
suis dūtis traditores. petru
s. zounuk et bykas. Q̄ dire
runt. Domine dix ne timeas
quoniam abbas ebriosus ē.
et inebriate sua ad nos nū
cum misit. q; nescit quid loq
tur. hoc autē dicebat. q; uo
lebant tradere ducē in manū
salomonis. Vir autē nullus
confidens. ibidē scilicet iugfan
uenabatur. q; frein suū ladr
laim misit in bohemā. quia
ram tunc reuersus erat de nu
scia sine subsidio ut rogaret
Otthonem ducem bohemorū.
ut ipis in necessitate positis
auriliaretur. In eodē mane;
quando rex se cogitatū sta
tierat. cum ueniss; ad ma
tinas abbas idem abscon
dit se in monast̄o ut audiret

consilium eo qđ fidelis eāt du
 a. quia filius fundatois ecclē
 sue fuerat. **C**antatis igit̄
 matutinis cum om̄is eruiss
 sent rex et vid̄ ibide remanse
 rint et tale consiliū statuerit.
 sicut vid̄ regi facere laudauē
 rat. Hoc autē p̄datus abba'
 audierat monachalē statim
 dponēs habitum q̄ laicale in
 duens. gladiumq̄ accinges.
 ascendit equum. q̄ uenit citoſi
 me ad ducem quē mane dor
 mientem inuenit et exitaui
 em dicens ei. fuge dñe. q̄ si
 nō fugis. statim milites salo
 monis ad capiēdum te appro
 pmquāt. **D**ur uero collē
 to exercitu suo. uoluit ut citis
 sine reūt in p̄tes bohemie p
 finiatre suo ladylao. S; rer ob
 uiām ei ueniebat. Regebat
 autem uid̄ sic irgē. sicut mag
 discipulum eratq; sibi dñe
 sine omni ure subditus. Qđ
 cauendum ē omnib; hoībo
 s; marime regib; lactatq; ē
 pessimo vyo pfidi consilio. t
 mouit exercitum sup ducem.
Dur uero am exercitu
 suo obuiauit regi in kemey.
 principes autē duas vmo f
 ditores misserunt clamculo

munios ad regē dicētes. Qđ
 si rer eos i dignitatib; suis te
 neret. et ingrām suscipet. ipi
 in bello relieto duce ad regē
 confluenter. Rex autē certi
 canit eos sup hoc p̄stio uia
 mento et securus tūc tūlūi
 tristiam glatiatā sup ducem.

Cumq; appinquasset ad
 pluum. rex apud eccāz filii slog
 armavit se et coaduauit
 agmina sua addimicandū.
 et impetum fecit sup ducem.
 ac ducem auxilio suoz fru
 dulenter destituti supauit.
 principes autem geyse pe
 trud q̄ bybas in p̄to p̄lio cū
 trib; agminib; castor uer
 tenunt se ad salomonē sic s̄
 pmiserat. **D**ur nō geysa
 quamuis marima pte erit
 sin eēt destitutus. nō tamē ab
 horuit vno tantū agmine
 stipatis contra tuiginta sa
 lomonis agmina. seuissim
 pluum committere. Tradito
 res autē fugientes leuabāt ch
 p̄os suos insignium. qđ regi
 dremitt. quēatmodū iudas
 traditor. qui dederat signum.
 ne milites regis eos p̄sequē
 rentur. Exeritus aī regis ig
 natus. p̄dicionis signi. et u

entes agmina ducis fugè pse
cutus è ea usq; ad interempō
nem. ita qd uix paucissimi ;
ex ill' traditorib; morte euase
runt. q; utinam ex eis nullus
euasiss; qui dominum suu
bñfactorem sceleratissime f
diterunt. **O**mniib; autē
militib; suis peunitib; de
clinauit dux ab bello. tñsū
q; tyciam in Cochord et Se
orgum nigrum capellaniz
suum ad frēm suum ladzla
um transmisit. ut quācūcū
posset ad eum festinaret. +
juancam uero clercū suum
litteratum misit ad lampt.
Cum q; beysa equitass; usq;
vaciam. obuiauit frī suo la
dzlao et otthoni duci soro
rio corum am auxilio ua
lao uenientib;. **C**ūq; dux
beysa uidiss; frēm suū ladz
lauim pñmio dolore flebat.
quia bonos et fideles suos a
misericordia. et de traditorib; con
querebat. Ladzlaus autē
animo fortis frēm suū con
fortabat. ne faceret s; potius
omnipotēs di clemenciaz
exoraret. ut uictore uictis s; b
uigaret. quemadmodū for
ma bellorum ē. **R**ex autē

16.

et dux ante quadragesimam
pugnauerunt in kemey q̄ta
fia post dominicam qua cā
tatur. Exsinge. In hoc autē bel
lo Opus filius chartini dge
nre vecellini. miles glōsus
militem ducis nomine pe
tum audacissimū sup eqū;
bñmireum ceterosq; pcedē
tem radiante lorica et dāu
nata galea pspiciū atq; ad
conflictum milites puccātē
singulari certamine supauit.
Nam de agmine salomonis
ad pñdictum militem sol' op^x
sup gilium equum ilorica cu
tillata euulsus in modū ful
minis ieci lancee rupta lori
ca petum pmedū cor tñssir.
In eodm autē bello tantā stra
gem crebris ictib; gladii sui
fecit Opus q; pñmua recip
cacione ictuum dextra eius
obriguerat et capulo gladii
sui adheserat. Rer autē salo
mon et marime theutonia
mirabantur d'potentia q; au
dacia Opus in prelio. **R**er
uictoram potius transiuit
tyciam congellatam i thoro
yd. et descendit meuria filii
petri. ibiq; audiuit beysaz
obuiasse ladzlao a otthoni

ducib; cum ualida multitudi
ne pugnatorum ad se uenien-
tium. uid uero d' testabil' urge-
bat regem his iib;. Nouiter
erexitim eis confitimus.
nobiliores occidimus. timo-
rem ei nimisimus. et nūc suos
congregauit messores coadu-
nauit. et eorum agmine se
stipauit. Nichil ergo de eis de-
bemus dubitare. quin eos in
momento deuorabimus. So-
hemicum uero agmē omib;
consoladib; mīs ac̄cescentib;
ego cum bachiensib; p̄matuē
mortis piculis afficiā. Erney
autem semp patis amator. ē
hoc audiuit flebat. quē cū sa-
lomon uidiss; flere. dūr. Comis
erney. uicetur michi qd̄ tu fid-
lis sis duci tantimmodo ap̄
me simulatis manes. Cui
erney responclit. Nequaquā
domine. s; nolle m̄ qd̄ cū fr̄ib;
tuis pugnares et ut milites
interficerent se ad inuicem.
filius patrem ul' p̄e filiū. De
inde uid comiti dūrit erney.
Tu laudas domino pugnaē
tim fr̄atib; et dicas. Quia +
falcatores et fureantes coadu-
nasset. vide quia mille falcatores
qd̄ incidunt. decem milia fur-

catorum congregaē nō potue-
runt. et absq; deo numerāe
non ualebunt. Nob̄ aptū ē
prege mori. s; eēt melius ut
peior uite emur consilio. +
CRer ergo mūb vyd ōfides
festinauit cum exercitu suo
et in quarta feria descendit i
Ratis. s; et duces beysla la-
dylaus et otto ac totus ex-
ertus hungarum q̄ erat
cum eis descendunt circa va-
ciā. sunt autem ibi magna
silua. et nemo in ea manserat
pter unum hēmitam nomiē
wach sc̄e uite er cuius nomiē
dux beysla illi ciuitati postea
ibi constitute nomen iposuit.

Cum igitur ex̄itus p̄d̄is
salomonem contra se expec-
taret. duces quodā mane in
equis causa consiliādi stabant
in loco ubi modo ē capella la-
pidea b̄ti p̄e ap̄. tractantes
qualiter sint pugnatui. Et
dum ibi starent clara die. uid
b̄s ladylaus uisione de celo.
et ait ad beysam duce fr̄z suū.
vidisti aliquid? Qui r̄nidit. Au-
chil. Tunc b̄s ladys subiunxit.
Dim staremus hic inconsili.
ecce angelus domini dsc̄edit
d' celo portans coronā aureā

minari sua et impressit capiti
tuo. unde certus sum quod nobis
victoria donabitur. et salomo
erit fugiet de bellatis extra
regnum. Regnum vero a coro
na tradetur a domino. Cui hely
sa ait. Si dominus deus fuerit
nobiscum et custodierit nos ab
inimicis nris. et misericordia tua
fuerit adimplita edificabo te in loco
iste ecclesiam sacratissime virginis
marie genitricis sue. **H**oc
dicto castra mouerunt et discen
drunt in al odio quod dicitur zym
gota. **O**nus autem quidam
nomine monorod intiace
bat exercitum et lucescente
quinta fera uolebat phalanx.
Et densissima obscuritas super
uentis nebulos eos impedi
uit. Nec uero inseguiri ter
rarios suos per habenas in
manibus tenentes ortu sol
perstolabatur. In diluculo at
sexta ferie rex ordinatus ag
minibus suis equitauit trans
verticem montis monorod
et precepit salmarius ut mila
terre eiusdem montis rema
neret. quod hostes uidetis tunc
mas illorum non sartinas. Et
in p[ro]sidio constitutos esse puta
rent. vyd aucte dicebat. Statim

ut exercitum suum uidet fugiet.
Sed duces summo mane
suas armis ordinauit. Cumque
ladislans se armaret. intrare
se praestrinxit. et omnipotentis di
clemenciam postulauit. et b[ea]tum
martino uotum uouit. ut si
dominus ei uictoriā cōcederet;
in eodem loco ecclesiam in hono
re beatissimi martini construeret. Et
quod et factum est. Et in medio si
quidem bihorieni agmine
ladislauum locato erisimstra
pte. Otthonem uero ex derteria
constituerunt. Helysam uero
in nitriensi agmine in medio
collocauerunt. p[ro]terea erunt
pte ter tertia agmina quateruati
connectendo consiliariunt. Cumque
rex domonice descendat. exire
gerit que inferiori loco erat
uidetur eleuancior cunctis
exercitibus salomois. Quo in
so dicitur erit ad comitem vyd.
Quidem est si agmina ista fugi
ant a facie nostra. quia danubi
um post dorsum eorum non di
misissent. sed puto ut ipsi proposu
erint uincere sine mori. **D**ux autem ladislans ante ex
eritum suum super arduum
equum resedes gratia erortandi
suis et animandi ingnum

flerit abenás. Cum sp̄ tetigisse
ueprem lancea quedam her-
mellma albissima mūni in
modum lancee eius insedit
et sup ipām distinendo insi-
num eius usq̄ deuenit. Cū
autem commissum eēt preh-
um comes vyo et bacheles
imprimo ictu a bohemis +
misericiliter sunt prostrati.

Ladislans autem dux co-
mutauerat signa sua cū ueril-
lo ducis geyse ea intencione
quod salomon audacius iua-
deat illud agmen in quo sig-
na geyse gestabantur. putas
eē agmen geyse quem nup-
tuerat. Dux autē ladislans
affecabat custodire frēm su-
um geysam ducem ab insultu
salomonis. et id primos im-
petus belli msc maluit exp-
iri. Rex itaq̄ cum ueniss̄ ad
agmen ladislai ip̄o cognito
timore eius p̄teritus p̄cepit
signiferis declinare agmina
sup agmina ducis geyse. **C**la-
dislans autem uidens reges
primore diuertisse a se. ipse
primus omnium iruit sup
agmina regis. Cunctiq̄ mil-
ites sui impetum fecerit sup
eum atego. Sz a eradiiso ger-

sa dux cum suis ac̄ter inuasit
eosdem. oīlites autē ladislai
agmina salomonis tamq̄
incorūnis retro respiciencia
terribilis tinnitu gladiorum
sanciata in morte conclusit ē
dū. Sz extrānsūso militis gey-
se pocula dñe mortis eisdem
appinarunt. Ceduntur the-
utonici fugiunt latini. locū
q̄ fuge non inueniūt. et cadit
ān hingarts ut lues i mac-
cello. Rex autem salomō fere
omnibz suis interfectis auſu-
git. et in rygetſcu danubiuſ
transiens cum opus chaitini
filio. venit tandem in misum
ad matrem et uxori. p̄secut⁹
q̄ eū et suos erexit duc⁹
a manu usq̄ ad vespam. In
p̄fato namq̄ phio nō solum
teutonici aut latini cedent.
Sz maior ps milicie regni hu-
garie dicitur cornuſſe. **D**u-
ces autem geysa et ladislans
triumpho victorie diuinit⁹
sublimati sup cadavera in-
fectorum ad ter landes p̄ela-
mauerunt. Dux autē ladislai
sicut erat semp ermine pīta-
tis uidens tot milia interfec-
torum. quamuis inimicū ei⁹
fūſſent qui occisi erāt. tamē

commota sunt omnia iusca ei
super illos. et sicut eos amare.
scindens sibi genas a capitulo.
plantu magno tamquam mi-
in fine filiorum. postea d
spoliis eorum constructa est
ecclesia de honoribus. Machart
uero dux teutonicorum a sente
polug dux bohemorum capti
sunt militibus suis interfectis.
et ipsis grauiter vulneratis.
Cumq; ladulaus pambularet gemens incadauib;
mortuorum. uidens cadavera
Erney comitis statim de quo
psilicet. et ipsum amplexat' e.
cui flens dicebat. Erney coes
patis amator dolco sup te q*n*
sup fratrem meum quia coe
tuum et consilium tui pace
plenum erat. Que manu p
prua leuans osculatus e eis
precepitq; militib; suis. ut e
cum bacie honorifice sepeli
rent. **C**umq; idem ladula
ex alia pte ambularet. uidit
cadaver vro ait. Dolco se
morte tua. quamvis nob sp
imicus fuisses utinam vir
illes et conuersus fuisses. et
pacem inter nos firmasses. s*z*
minor quia de genere ducar
no fuisti. cur ducati uoleba.

nec d^rpagme quare coronas
optabas. vita nunc quia cor
quod ad ducatum anhelabam
lancea pforatum iacet. Et capi
q*a* coronam optabat. gladio
scissum e. s*z* et ipsum sepelire p
cepit. **C**onilites ergo gerse
a ladulai qui consilio vid in
bello de morte fratum uel fi
liorum amaritudine cōpleri
fuerant. statim de equo discē
derunt. a pectus cum cutello
scindentes ad oculos suos di
uerterunt. a tiram in oculos ei
piacentes direxunt. Numq*m*
oculi tui rebo et nobilitate sa
ciati sunt. nunc autem oculos tu
os et pectus terra faciet.
Dux autem bohemorum octavo
qui animam suam p eis po
suerat. copiose remuneratus
repatriauit. **C**umq; salomo
uenisse ad oxus. uides mat
eius sicut sup eum sicut d
bet sup unicum filium suum.
qui tantis bonis a dō p*u*atus
fuerat. a intrepabat dices. fi
li kmie. numquam cōsilium
meum audisti. nec cōsilii erney
nec cōsilium alior^r fiduciū
tuorum. s*z* semp acquiescebas
cōsilio vro. et ecce desturisti
te a tuos. Nonne semp lau

duci et duci qđ sufficit t̄ corōa
 hungarie et ut dices ducatū
 in pace fratibz tuis. **C**Nicē
 autem vyd dux eē nō potuit
 nec tu amplius coronaberis.
 Quo audito rer̄ natis uolus
 matrem suam infaciem p̄ci-
 tere. cuius manum uor̄ sua
 retinuit. Jam enim cognos-
 uerat rex salomon qđ nō aux-
 iliaretur ei dominus i bello.
 q̄ meadē nece collegit se t̄
 festinanter immisim a posso-
 que castra iam pridem mu-
 niuerat. matrem quacq̄ aux-
 orem suam qñ in plūm iuit
 illic reliquerat. ob quā causā
 iuctus in pilio. ob timore ducē
 ibi se recepit. **We coronacē t̄**
Geyse Regis.

Oro duces Geyse t̄ Ladyla'

cum exercitu albam uenunt.
Dem de castri porte Bo-
 buth et albam ac alia cast̄
 fortissimorum militum p̄si-
 dio mūnentes dimissoq̄
 exerciti habitabat i hungaria.
 Tunc geysa dux magnus. cō-
 pellentibz hungariorum corona;
 regni suscepit. post corona-
 tionem autem uenies i loco
 ubi facta uisio fuerit. et cepe-
 nunt cum fratre suo ladislao
 pponere d loco fundam̄tū eccl̄e
 ad honorem virginis matris
 fabricande. Et dum ibi stant
 uixta vaciam ubi nūc ē ecclesia
 beati petri apli. appauit eis
 cenus h̄is cornua pleia ar-
 dentibz candelis. cepitq̄ fugit
 coram eis uisus siluam. a m-
 loco ubi nūc ē monastrium
 fuit pedes suos. Quē cū mi-
 lites sagittarent pietati se in-
 danubium et eum ultra nō
 uidrunt. Quo uiso b̄s ladis-
 ant. vere non cenus s; agl̄s
 d̄i erat. **C**Et dix geysa rex.
 Wie mich dilecte frater. Qđ
 fieri uolunt omnes candeles
 ardentes uise in cornibz cenu.
 Rūdit b̄s lad. Non sūt cor-
 nua s; ale non sunt candle
 ardentes. s; penne fulgētes.

peres uero fuit. quia ibi locū d
monstrauit. ut ecclām bēe vir
gini non alias nisi h̄ edificai
faceremus. vt autē locus pri
me uisionis non sit sū edifi
cio a geyse rege et suis fratrib.
decretaū ē. ut ibi capella in
honore beati petri principis +
aplorum fundaretur. **C**Rer
igitur Beysa fundauit eccliaz
vaciensem. a dotauit eam pre
dus multis et possessionibꝫ.
Non solum ecclā illā ueni
eciam budensem. cui cōstitut
tributum de pesth. a tres villa
in simigio ac ornamenti p̄tio
sa. Eo tempe bisseri una
nimiter uogauunt regē bey
sam. ut si eos libertati dona
ret. ipsi insultus regis salois
omnino cohenteret. ita qđ n̄
audieret erne d̄musum et po
son ad temptandā hūgaiā.
CRer autem Beysa se peti
tioni eorum condiscensum
promisit. si ip̄i hec qđ. pmise
mit adimpleret. Bisseri ita
qđ cum principe eorū zultan
nomine equitauit sup re
gem salomonē. Rer autē sa
lomon oꝝ arthionem theu
tonicorꝫ pmissa pecunia in
aurilium astiuit. Cumq;

obuiam ager bisseris. māchi
uidens horribiles aspectu et
terribiles. timuit. presentim
quia subit immentē sibi qđ
misera biliter pierant p̄ hum
gards willermus a poth. a
martial duces. Wintep re
gi simulatorie. quod in qua
dragesim ali tempe bellum
non committeret. Sz si rex +
uellet configeret. a si bisse
ni preualerent. tunc ip̄e in
dubitanter regi auriliaretū.
a sic ascendit cum suo eritu
in montem bachr. et in d̄ ps
piciebat conflictus pliantū.
Cum autem uenisset ad co
flictum bisseri fugient a fa
cie salomonis sicut fluit ce
ra a facie ignis. a multis ex
cis interfectis alios instagni
ferten submersis pauci cū
zultan fugiendo euaserunt.
Critis itaq; bisseris. mā
chis pecuniam petiuit a sa
lomone cui ille nichil dedit.
ip̄e autem minabatur ei. qđ
eum ante impatore accusar;
quia p̄timore se offide nō cēt
ausus uilissimus bisseris. oꝝ
chis itaq; p̄dictis nomine +
henrib utatus uoluit uenire
sup salomonē. sz times imp

atorem cessauit. et tuis reis
ē ad propria. **adūet impatois.**

Contra autem rex salomon +
metuens gersam regē a ipius
fratres cum ierb; a familia. si
nam inviuit. et in clauistro
Agmundo matre et urore de
relictis in musum ē reuersus.
uolens collectio exortitu iua
tice fratres suos. Cumq; de
die indiem salomon dñcer;
s; illorum processus recipet
felicia incrementa confusus
ad cesarem dñcerit gressus suō.
ut ei aurilium tribueret ī hu
ganam reuertendi. Et licet +
pecuniam dedis; affluenter
pmilitib; solidandis. The
uiconici tam et latini cū ipso

ob metum nō uenit hunga
rum. Rex autem salomon
conquerebatur cesari dñmis
sione regni dicens. Qd dreg
suo uolenter eēt expulsus. i
non tantum sibi s; magis i
pio cesans hec iniuria esset
illata. Et dicebat. In tan
to tua quippe hungaria tuū
regnum in quo me regē con
stituisti me regnante optima
regni illius tue maiestati gra
tanter offerebantur annuo ē
su et secundū mandatū tuū t
semnebatur. Nunc autē hoīa
tibi denegantur ab his q; ipso
tuo dñmenta machinātur.
Quāpt uenias ī hungariā
et tuam uulscaris inuiam.
sup hostes tuos et regnū tibi
uendices. **C**hus igitū ibis
impator motus cum magno
exortitu intrauit hungariam.
Alimentum uo ad usum sui
exortitus hūnde nauigio fere
batur ī danubio. Cumq; ue
niss; impator ad flum̄ wag.
salomon acceptis tubo agmi
nib; equitauit de sempitē sr
nitiam. Ereuntes autē uine
nes confligeabant senū. nē hūs
nunc illis fugientib; a dii sū
uulnere certantib;. Op̄ miles

electus ex nullibz sedes sup aer
tranum suum intuit sup portam
civitatis et unum opugnati
bz fulminavit. **C** Autenses
uero de morte socii sui turbati
acriter ingemebant in opus
iaculantes lanceas dextrarum
eius interfecerunt. Ipse autem
fuerit eis resistens ille sus evasi.
Inae ergo reuertentes theutoni
ci narrabant imperatori auda
ciam opus. q̄ incredibile ei
potentiam in prelio. Imperator
autem accessito eo magnus
cum laudibz commendauit.
et iis dulcibz gratificauit. +
Quesiuitq; a salomone. si
apud brysam et ladylbaum
erint multi tam boni milites.
Salomon autem intendens
laudae hungaros impreme
ditate respondit. Qdulti sunt
inquietus etiam multo meli
ores. Cui imperator. Si ita est.
talibz militibz repugnantibz
non recipab regnum. Rer
autem brysa audiens impa
tore puenisse vaciam pruderi
usus consilio missit acceptae
et temulcerat patriarcham
aquilegiensem. cuius consilij
imperator plurimum asculta
bat. simul etiam omnes du

ces theutonicorum pmittes
eis multam pecuniam si im
patorem reuerti facerit. pat
arha igitur et duces munibz
illeti et atri amore capti sa
tagebant uatis figuris
ducere imperatorem ut reuerte
retur. **C** Patriarcha ei finis
se uidisse sompnium cuius
coniectura manifestissime totū
exertum imperatois diuina
ulcione piturum nisi qmā
cuis reuertetur. Sz q; duces
finerunt simile se dūnit
attomitos. Conq̄rebātq; im
pator nescio quid opinari
mali imminere si no cito rei
terentur. Se quieti uō nocte
duces theutonicorū isti uerū
quosdā astutos milites suos
ut ipi uicinimo et clipeos
suos alternatim peuciendo
sedicionem ortam inerentu
simularent. Qd cum fecisset
milites magnus horror irru
sup imperatorem q; uniuscui eret
tim ex cogitate fraudis q; si
mulacionis insciū. fuis
ē itaq; tota nocte illa tumul
tus magnus incastis. O; ame
autem fto conuecauit ipatō
patriarcham et duces i consi
lum. ut dliberaret quid nā;

cet agendum. patrarcha ergo
q̄ diuas pecunia corrupti mo-
dis omnib⁹ consuluerit ei ut
reuerteretur. Cesar autē ingen⁹
deceptus simulans se salomoī
impostum auriliaturum des-
truccis naib⁹ in theutoniaz
ē reuersus. **fugit salomon.**

Qt rex salomon spe fraudati⁹
gembundus ac mestus col-
legit se in poson. Confortatū
q̄ ē regnum in manu bęys
regis. et ex eo tempore uocat⁹ ē
magnus rex. Dicuntq̄ dicit
fri suo ladislao. **D**ux
autem ladislauis obsecdit cas-
trum poson multis diebus.
omilites uero salomonis dcas-
tro erubant. q̄ cum milibus
ladislai deceritabāt. Salomon

autem et ladislauis aliqui erie-
bant signa sua cambientes. i-
nclus milites pugnabant. Co-
tigit autem ut ladislauis in
meridionali silencio ad cas-
tum ueniret. vidit autem salomoī
uenientem mutatis armis
ignorabiliter exiuit ad eum.
h̄ nec enim ladislauis agnos-
cebat. omilites uero salomonis
sup castri sedentes illos aspi-
ciebant. putabantq̄ salomon
illum ē ē sennuentē. et ppter ea
uerint deceritare cum illo sta-
timq̄ cum ad eum uenisset.
q̄ faciem eius resperiss̄. uidit
duos anglos sup caput ipi⁹
ladislai igneo gladio uolantes.
q̄ minaces eius minantes.
Quo iuso salomon fugit i cas-
trum. Cui milites sui direxerunt.
Domine quid ē h̄e qđ uidim⁹
Numquam te a duob⁹ uel
atribus fugere uidimus. Qđ
ergo nunc. Quibus ipē dirit.
Nouentis q̄ homines nō fu-
gissent. si iste nō ē h̄o quia p-
tegunt eum igneo gladio. Qđ
audito mirabantur. Unde
ipm̄ magis timere cepunt.
Omilites uero eiusdē salo-
monis necessitate compellēte
ad ladislauum uiciebāt. ipē w-

eos ducali libertate et benignis
 sima largitate refouebat. et
 ad dominum suum reuicti
 libere pmittebat. Rer autem
 magnus eo tempore natale domini
 in zugzaro celebravit. Quo
 petente archiepiscopio osidius sol
 lempnem missam celebravit
 et sermonem lucidissimo ani
 mum regis delinuit. et ad
 bonum pacis inclinavit. C
 Celebrataq; missa omnibus
 rite pacts. precepit rex ut omnes
 egredientur ppter epos q ab
 bates. Tunc rex cum lacini
 prosternit q archiepiscopio et aliis
 ecclesiasticis psonis seu prelatis.
 Dicebat se peccasse. quia reg
 num legittime coronati regis
 occupauerat. pmissitq; regni
 redditum salomonum cu pa
 ce finna hce modo. Quod ipse
 coronam iure teneret cu tria
 tamen pte regni que duca
 dii appriata erat. Salomon
 quaq; duas ptes regni corona
 tus teneret. quas prius deti
 nebat. Epis ergo letas do gra
 cias egerunt. Quia regis spē
 sci gratia iustitiae compunc
 tum et illustratum esse vide
 bant. Tunc rex magnus mis
 sis nuntiis ad regem salomo

nem explicauit ei platas mo
 dum pacis ptaratum. Incur
 rentibz itaq; nuntiis q si hac
 re diuisis diversa scientibz
 consumptio rector tiliacionis
 effectum sortiri no potuit. In
 terra rer magnus ingraue eg
 tudinem incidit. si vij. kalen
 das oay uiam carnis uniu
 se uirtutibz adornatus e in
 gressus. Erat enim fide catoli
 cus deo deuotissimus. et pncips
 xanissimus. Regnauit autem
 tribz annis. et vacie tumlat
 in ecce beate virginis qm ipse
 construxit. In primo etiā anno
 regni sui ualidissima fames
 regnum hungarie affuit. +
Hanc lator la coroat i regem.

uidita uero morte regis magni:
conuenit uniusa multitudine no-
bilium hungarie adstrem eius
ladiplauim et cum communi cose
su parili uoto et consola uolita
te ad suscipiendum regni gubernia-
culum concorditer elegit. Imo
uerem magis assertuosissim et in-
stantissim preubz compulcit.
Omnes enim nouant ipm ee
uestium consumacione iurii
tiae catholicum pietate
principium largitate munifici
caritate conspicuum. Emissuit
quippe quasi stella matutina
in medio nebule. frugans tedi-
tenebram. et quasi luna pleia
lucet in diebz suis velut etiam
sol resplendens sic effulgit in populo
suo. Quasi adeps separatus a ca-
ne. Et cum leonibz et ursibus
luisit quasi cum agnis ovi.

Cumquid non occidit gy-
gantem? et abstulit obprobri
ex isto? Conuenerit enim inimi-
cos suos undique et extirpau-
aduersarios. Erat enim magni
seculi nomi suum marium.
Nam si ethymologie nomis ei
alludamus ladislauus qm laus
diuinitus data ipso de. Laos
enim populus intitatur. do-
sis autem dans ul' dacio sine
datum. prima enim sillaba
nominis eius laus e pagogē.
Et quamvis ipm hungari in
regem absq; uoluntate sua
elegerint. numquā tam inca-
pue suo coronā posuit. ppter qd
potius celestem coronā optabā
qm̄ terrenam quiu regis coro-
nam. Sz usq; legitime corona-
ti. a coronam h̄re noluit in ei
animō ut si firma par inter
eos ee poss; regnum salomoī
redaret. a ipse ducatum haberet.
Postquam autē diuia dis-
pensatione regni gubernacula
suscepit. non mundanā glaz
caducam et transitoria sed ce-
lestem patiam et diuinā glo-
riam toto cordis affectu. pme-
ren studuit. Semper enī timore
domini p' ocul' huit monibz
iudicis suis. a mariē i causis

criminalibz ubi ulc̄ sine peā
sanguinis interrogatur. **C**ūna quidem inspiratōe illūsc̄
stiebat quod rex nō tam regat,
quam regatur. Unde in omnibz
iudicis suis mitigata legum
seueritate semp̄ utebatur misere
lemitate. Erat enim consolatō
affictorum subleniator op̄is
sorum p̄uis p̄ orphanor. A
tuncq; enim regnolis mu
tato p̄prio nomine. p̄uis rex
utrabatur. Qui etiam uictor
honorans inclitus augustus
erit. non tam nominū pro
p̄nētate quam rerum uitate.
Ad aurit enim rē publicā hū
gatīc. Ip̄e p̄uis dalmatiā
atq; Croatiae sive monarchie
iure p̄petuo subiugavit. Cum
enim rex zolomeus s̄i libens
dcessis; ip̄o eius soror regis la
drilai ab inimicis iuri sui mul
tis iniurias p̄grauata auxiliū
fratus sui regis ladrlai in no
mme ihū p̄ implorauit. cuius
iniurias rex grauiter vindica
uit. q; Croatiae atq; dalmatiā
integraliter sibi restituī.
Quam postea a p̄dicta regia
suo subdidit dominio. Q; tñ
rex non fecit p̄t cupiditatē. s;
quia scđm Regalem iusticiam

sibi competebat hēdīas. Qm̄
quidem rex zolomeus ip̄imo
genitū affinitatis cide atmetā
et heredem non huit. **C**p̄ero
salomon erat impostor. Reue
rentissimi autem ep̄i laborab̄t
pacificare eos. Rex aut̄ lads
quamvis sc̄ret salomonem
nimis ēē trucem et impacibi
lem uictus tamen pietate et
marime iustitia cōpellente.
quia urs legitimum ladrla
non habebat contra eū. s; oīa
ex frō fecit non d̄i ure quāto
anno regni sui pacificatus ē
cum salomone. donans ei sti
pendia ad regales exp̄nsas
sufficiencia. Optimates at
regni futura pitula bellicē +
cladis caute precaūtes non
paciebantur regnum p̄tiri
cum salomone. ne nonissima
fierent peccata prioribz. Salo
monis aut̄ cauteritā cōsci
enciam preconcep̄te irac̄die
amaritudo laniabat. Cep̄ ita
q; feribundus estuant. aīo
machinari dolos in p̄niciem
innocij sanguinis ladrlai.
s; incidit infoueam quā fec̄.
Eodem etiam anno crux dñi
que alle constituta ficeat. p̄
cissa ē a fulgine. **C**Rex aut̄

48

ladislauis dphenso flagitio
cepit salomonem q in vysse
gad retusit incantare. Erat
autem apud salomonem Bo
dus filius Bokon incantare.
Hoc autem non causa timo
ris fecit s; p consanguineita
te regis. qui semp minabat
facere peiora priorib; q ut fu
ror illius paululum tēparerū.
Ipse enim assidue p salomonem
erabat ut ad legem di conu
trittur. Si uero salomon con
uictus fuisse. ueraciter regnum
plenarie sibi restituss;. ipse +
ducatum sibi elegiss;. Et q
uis salomon incantare fuisse.
ladislauis multo magis ei i
tolebat. **C** Sz postmodum
salomon iter dimissus dcar
tere melioratione corporis sci
regis stephani q bñ Emilia
confessoris assistit regi pau
cis dieb;. Et tandem fugies
ad hunc ducem cumorum qui
uictabatur kutesk. Cui ui
rauit quod transiluanā pro
uinciam prietario sibi tra
dere. q filiam eius in uxorem
accipet. si ille in aurilui eius
sup ladislauum ueniret.

Dicit autem kutesk iani
q se seductus cū magis multi

tuchme cumor inuades bulga
riam duenit usq; in pueras
castor vng et gorsua. Quo
audito rex ladislauis uenit s;
eos. q constituti sunt a facie ei.
cederuntq; in ore gladii mi
ta milia cumorum. Rex autē
salomon cum kutesk sicut
anates a uulsi pennis abu
guib; austriis fugientes euia
serunt. Rer itaq; ladislauis cu
lit spolia coram. q myrmis
q confessionib; bñdicebat deim
qui detulit eis gloriam uictoriam.
C fecit autem constru ibidem
eccliam ad honorem di oipotētis
obmemoriam uictorie quam
ibi adiutorio di obtinuerit.
At rex salomon cū latrun
culis cumorum inuasit bulga
riam et confinia grecie ubi
ab extenu impatoris grecie.
misericorditer s; pauci. e quib;
pauci ualde euaserunt. Cū
enim uidissent cum magnā
multitudine loricatorū timu
erunt ualde. ceperuntq; festinare
ut transiret danubium pri
usq; ab hostib; coeluderentur.
Qui ergo loris nō habant.
celerius p leuitate pcedebant.
Salomon autē a sui atq; ali
loricati. armor pondere ipse

din p̄cedentes socios tardur se
quebantur: q̄ yems erat, n̄ in
gebatur densissime. replete
rantq; nubes oculos cor. Et
p̄cupante nūnūm tensitate
non poterant uidere socios &
suos qui precesserant. Eran
tes itaq; ferabantur p̄ i amia.
S; q̄ hostes p̄seq̄bātur eos co
minus. **C**umq; ducēt ad
adquoddam castrum dsertū
q̄ uacuum intrauint illuc:
et tota die et nocte ibidē man
serunt. Hostes autē cōtride
derunt castrum undiq;. Ob
sessi uero uidentes se piclo fa
mis p̄ne elegent maḡ pug
nando mori qm̄ fame p̄mū.
Summo itaq; dilucido exierit
in hostes et simul cum int̄fec
torib; suis interierunt. q̄ qm̄
plures eritis occidabantur qui
eos interficiebant. Rex autē
salomon fugiens cum paucis
uir evasit, q̄ facili tūsu transi
uit danubium quia glaciat̄
erat. Cumq; uenisset adquod
dam nemus magnum, dixit
suis ut p̄rectandis eq̄s pau
lulum pausaret. Ip̄e uero te
posito scuto finxit se confessum
reūsum. q̄ abiit in opacas
ptes siluanas, suis nichil ta

le op̄mantib; absenterunt se
abul. nec umquam ult̄ con
paruit. fractus quippe tot ad
ūsis uisitatus a spū salutari
qui cripis adūsis nō ē effec
dūcior nec contra iustissimā
di ueritatem libo pugnans
arbitrio s; manum misericordis
sime corpiens di sentiens.
in recordatione commissor in
genuit. Et quantum iuste
humanitas arbitriatu p̄esa
n̄ potest. cum cordis om̄ne
q̄ satisfacciōne dpc̄is suis pe
nituit. **V**ere felix necessi
tas que compellit ad meliora
nam itueira necesse ē ut quē
mundus odit. diligatur ad.
En nobile corpus regis salo
monis. regalib; dñctis educa
tum iacet in puluere acine
fatigatum. Et qui prius pug
nabat p̄tempalib; nunc sol
intendit celestib;. Totū enī
tempus uite sue impegnacē
et oracione. inieunus q̄ uigi
lus in laboreb; et obsecratoib;
consumauit. Visus ē etiā
semel in hungaria tpe reḡ Co
lomani. s; statim dilicuit.
Nec umquam amplius con
paruit. **O**rigrauit autē
ex hce seculo ad dñm. q̄ sept̄

ē pole incūitate istia. vro ad
cūs et mater magnūd re
quiescant. post hanc autē q
dam de cūnis nomine Copul
ch filius knil cū ualida ma
nu intravit in hungariā ut d
bellaret. qui ultra siluanū reg
num depredauit. q predā secū
ducebat. Qui dō populata trā
transilvana transīcū uenit ad
Bybor. q circa flumī vmsor ali
quantis diebō p̄moratus est.
Deinde transiens tylcam in
thocovo eretitum suum itia
agmina diuisit. Duo agmīa
uersus sabulum uastare p̄po
sunt. vnum uero circa tylcas
debellare dimisit. Debellātes
uero et p̄dantes uenerunt i
locum qui dicitur Bechey cū
multitudine p̄dar. q ad p̄pria
redire statuerunt. Qui dice
bant. venimus debellando;
nunc reuertamur uenando.
Tantam ergo p̄dam dō huīga
na hūerunt. quantā umq̄m
aliqua gens potuit habere.
Urores etiam et filios nobili
um secum incaptiuitate du
cebant. **C**Rex autē ladzla
cum suis in sclauonia fuerā.
Cumq̄ inreuerione sua h
omnia nunciasset citius qm̄

sciuerat reūsus ē. q cum suis mi
litibz celenter post eos eq̄taū.
Quos circa fluum Temes i
uenit. q illi putantes se om̄no
ē liberatos plus affectabant
ueracionem qm̄ bellum.
Rer autem ladzlaus militibz
suis dicebat. vtilius ē m̄ mori
uobisq̄ qm̄ uores urās et
filios uader incaptiuitate. h
dicens lacrimabatur. q p̄mis
uerillo rulco impetum fecit
in castra timorum. **C**ōtri
uitq̄ dominus cunos ante
fatiem hungarorum. Rer ita
q̄ ladzlaus militibz suis cla
mabat. Non interficiam̄ ho
mines istos si capiamus eos.
q si conuersi fuerint uiuant.
Kopulch uero et meliores mo
tri sunt. q alij qm̄ plures cap
ti sunt. et nemo ex eis euasit
pter unum siuētē nomine
Escembū. Rex autē cū suis
omnibz p̄tanta uictoria grās
egit omnipotē dō. q eripiuit
eos de manibz hostium sue.
nominantq̄ fluum pagā
ti. ppter paganos usq̄ ip̄ntē
diēm. hoc audiētes cum de
seruente illo qui euaserit. ual
de contristati sunt. qui etiam
comurantes p̄misent se in

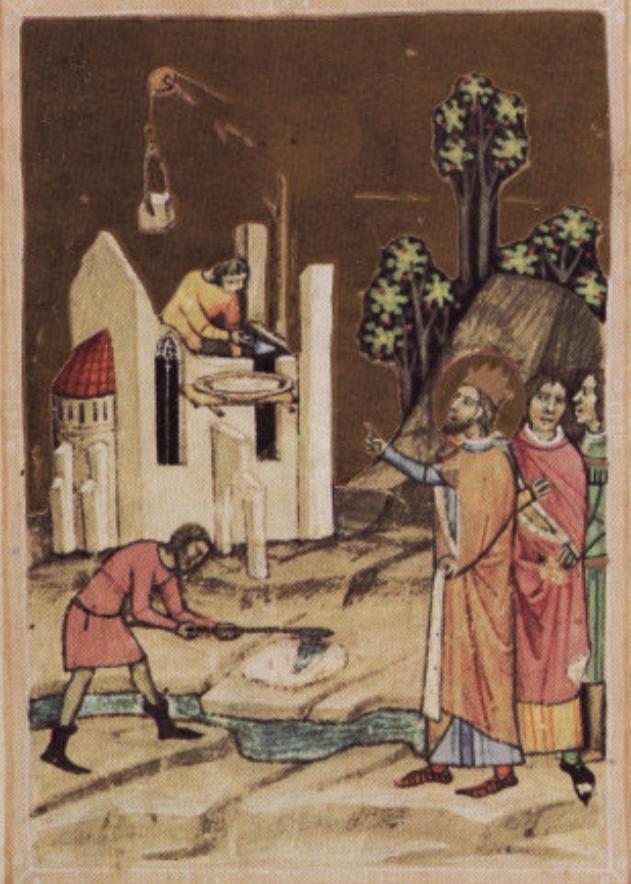
iuriā kōpulch uindicaturos.
 Misericordia ad regem nuntios
 et captiuos dimittere p̄cepit.
 ubi⁹ supb et contumeliosis.
 regem diserunt. q statuerūt
 diem in hungariam intrandi.
 Cumq⁹ rex audiss⁹ subrisit.
 q diem quam in hungariam
 uenire p̄posuerant. rex prius
 obuiam illis equitauit. timor
 d̄populationem hungaric⁹. Et
 quodam sabbo sumpmo ma
 ne prope danubium impe
 tum sup cunas fecit. In p̄mo
 autem impetu rex duce ku
 norum nomine akus pacis
 sit. q eusem quem rex sibi i fi
 deliē putabat. in eadē die fi
 dūter ac uiliter seruit.
 Contruitq⁹ dominus kuno
 ante faciem hungaror⁹ q rex
 cum uictoria reūsus ē. **Rex**
uadit contra rutenos.

Ost hec autem rex gloriosus
 invasit Rusiam eo qđ kuni
 p̄ consilium eoz hungariā i
 trauerant. Cumq⁹ uidisset se
 intenī male coattari rogaue
 rint regis clemiciam q̄ pmise
 rint regi fiduciatē in omnibz
 quos rex piissimus grauer
 suscepit. Deinde multū ipolo
 niam. poloni uero contipm
 uementes pugnauit. s; hū
 gan adiuuante dō uictoriā ha
 buerunt. Exinde hungari cas
 trum korokou trib⁹ mensib⁹
 obsedrunt. Intenī obsessi et
 obsidētes cepiunt egere. Rex
 autem et principes pecierūt
 ab omnibz hungarīs noctis
 silencio. ut portaret uimisq⁹
 q̄ occram solam de terra plenā.

Qd i factum ē. fecerunt autē
ante castrum monte magnū
de terra illa quam d̄sūp eī fa
rīma copuerunt. viacentes autē
obsessi. quia obsidētes habu
darent iunctib⁹ q̄ quod dīm
possent manere ante castris.
accē amī iuuīlis regi red
diderunt. et pacem ad uolum
tatem regis ordīnauit seu
composuerunt. At inde tūlū
in bohemiam et multos cap
tuos d̄ bohemis dñrerūt in
punc in hungariā. q̄ sic rex
uictoriosissimus ad p̄pā redi
cum gaudio.

*De constructōe
varadiensis eccl̄ a d̄mōte Regi
Ladī.*

Ost⁹ imp̄iachia Castri Sibor
inter flumen Keres iuenacōe
sua inuenit locum ubi aglico
amoniti proposuit cōstituere
monasterium in honore v̄gis
marie. quem letum parato no
minauit. At rex Ladislans
in amphiora sp̄ se erendens
q̄ d̄mītute inuitate p̄ficiēs;
non solum in hungariā s̄ in
omnia regna èanitatis sue
resp̄it suauitatis odore. unde
mortuo romamōr impatore.
duces et tetrarchie theutonico
rum. cimiciq̄ bandes et op
timates communiter q̄ cocor
diter rogauerūt ip̄m ut susci
pet impium. Quia uō tépōe
suo non solum sua. s̄ que ib⁹
x̄ simt querbat. q̄ illud diuin⁹

oratulum mente sedula reuoluebat. Non transgrediaris tamen nos patrum tuorum. Suis itaque terminis contentus esse maluit. quoniam supra mensuram vires augere affectus alienigenanum et ignorantiam genitum regimen suscipe retulauit. vir autem in hungaria domino pie ac fideliter serviendo et leges convenienti uigore sanciendo poterat remanere. Cumque celebrasset pascha domini in bodrog. Ecce nuntii de francia et de hispania de anglia et britania ad eum uenerunt. et principue d' wyllemo fratre regis francoe. et ei omnipotenter dei iuram se ulcisci manifestauit. et sciam ciuitatem et scissimum sepulchrum de manu saracenorū liberare pensauint. vnde glossi regem rogauint. ut eis rector et gubernator inerentium ihū christi cristeret. Rer autem h' audiens. gauisus est gaudio magno. q' in eadē festinitate a nobilib' hungarie licentiatus est. tristabat inq' tota hungaria propter eum. Sed ipse quod incepit nullummodo dimittebat. Omissisq' nuncium ad corradū duce bohemorū filium Othonis q'

peccit ab illo ac precepit ut secundum ultra mare ire per iuniorū ihū christi spānaret. Ille autem libenti animo se permisit. In terram cognatis Corradi ducis nomine sentapolug. noctis silentio pragam uenientis ipsam ciuitatem cepit. mane facto ab epo pragensi in solio ducale sedet. q' aquibzda honosifice susceptus est. Corradus autem ad gloriosum regē a ciuitatum suum uenit. et que ei accidrant narravit. q' regem in auxilium sibi uenire in propria persona rogauit. Rer autem concedet ei. ita q' deservit dī dux non remaneat. Et quia consanguinitatis unicolo illi uingebatur. etiam memor sine actionis ducis patris eius qui sibi in auxiliū concessit salomonem uenerat. permisit se in propria persona eū adiutum. habebatq' rex secum fratres suos filios beryse reg. Colomanum et almiū. per nos citatus q' ita erat rex de colomano. quia fusor sanguinis fieret. voluit enim agensem epim eū facere. Audies eadem nōcē secessit in poloia. audiens quod patr' eius q' amus

polonic honorifice suscep-
tit. Secuti sunt eum d' hu-
gana mattus a vgra q alv. i

Rex autē congregato ex
cittu suo cepit ne contra bo-
hemos propter iniuriam ne
potis sis. Cum autē puciss
inconfinium bohemorū gra-
uis infirmitas eum inuasit.
Conuictatisq; principib; su-
is. ad colomanii nuncios i-
misit. scm a charellum ppo-
sitem. q patrum comitē us
ad hunganam reuerteretur.

Beatus autē latrlaus
sic ordinavit ut post ipsius
alma regnaret. qui sinceā
simplicitate duxit hono-
rauit fratrem suum colomanū
preferendo sibi coronā regni-
tationem cui uite prime
geniture uobatur copere.
Si quem autē sine dilectat:
quat a quanta bona geni-
sue latrlaus laterlauus fecit:
de gestis eiusdem plenā pote-
nt hīc retinuam. Sicutq; ipse
q genia plenus transiit ac
confusa angīorū. Anno m̄y
sui x̄. q sepultus vacatum
in monasterio suo. Annos vi-
tūm c̄. x̄. v. iij. Kal. aug-
ti feria nostra. **S**cis rex latus

moritur. q Colomanus filius
Beyse regis. in regem legitime
coronatur.

Colomanus itaq; filius regis
Beyse & genia festinante
redit a coruatus ē. q dñi;
Almus uicatum plenarie ē.

concessit. In cuius etiā tēpibz
multa mala sunt p̄petrata ut
inferius patebit. Erat namq̄
habitu corporis contemptib: li-
s̄ astutus et docilis iſpidus
pilosus luscus gibbosus clau-
dus q̄ blesus. **C**umq̄ p̄-
dimi pegrini ihū xp̄i audi-
sent de morte gloriosi regis
ladrilai. ualde condoluerunt.
Ac inde miserint nuntios :
ad regem colomanum. ut
quemamodum gloriosum
ladrilaum cogauerant. ita
et dyp̄ pecierunt. putantes
ipsum ēē de eadem pietate. &
quia ip̄e d̄ eodem sanguine
fuerat. Colomanus at
rex hec audiens. non solum
non ne cum eis pmisit. sed
eciam p̄terram suam uiam
ill' minime concessit. Exer-
citum autem contra eos mi-
sit. ut ^{ad} regnum intione non
p̄mitterent. putas ip̄os esse
tirannos & non pegrinos.
Illi aut spem in dō ponētes.
& cuius signum portabant
ihū r̄ in illo confidentes. hū-
ganam audacter intrauerunt
et ex hungaribz multos intre-
fecerunt. Hęc audito rex co-
gregauit exercitū suū circa

Temes & illos simulata pace
ire dimiserunt. Cumq̄ ad
zemblin puenisset. & se ipace
ēē spantes casta metati sūt.
Castrum autem zemblin cep-
unt. qđ ree alias insidias nō
faceret. & peiora prioribz nō
ficerent. Deinde marchā illā
totam duastabant. pp̄t uict̄.
& quicquid rape poterat ad
castrum portabat. Rex autē
int̄emes utiliori consilio us-
pacem cum ill' firmavit. et
multis munibz & uictualibz
eos honorauit. & in pace ire di-
misit. Illi autē pegrini pficiē-
tes cepunt antiochiā et ab
uiuante dō ih̄ilim abierunt.
Cumq̄ rex ad p̄mā rrūte
reuir. & dux alius ad duca-
tum iret. quidam iniqui dy-
abolico freti consilio cepunt
inter eos acusare. Dicebant
enim duci. Domine dux. rex
insidiatur tibi et capte multe
te. Deince regi dicebat. dix
t̄ p̄sunt insidias. & si nō cul-
tōdūcis te. scias. p̄culdubio
te moritūrum. hoc autē au-
mente ambo uiuenes & laſci
ui congregauint exercitū.
Rex autem cum exercitu ue-
nit contra ducem in arckum

52

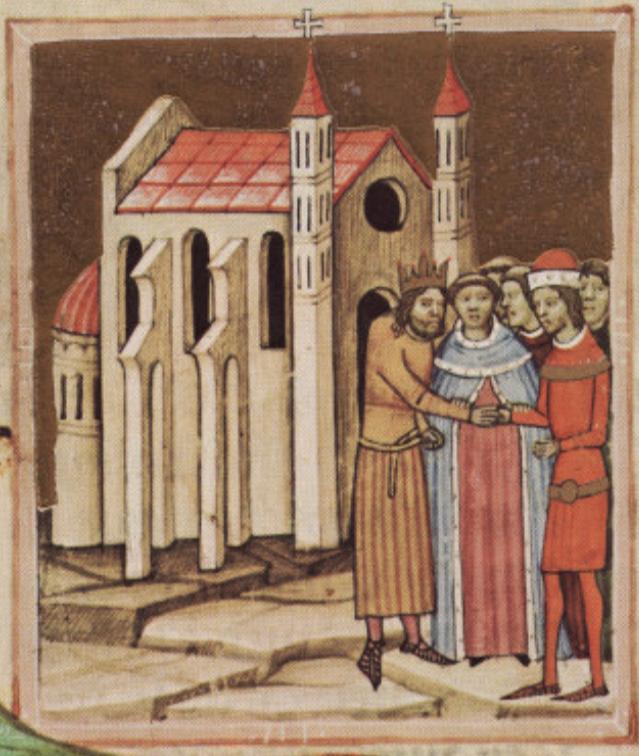
et dur econtra uenit ipse war-
kum. tisciam autem int' eos
dimiserunt. fidles autem him
gan tirugas ab ipsi pecierunt
aut colloquium haberent
dixerunt. Quid est quod nos
pugnamus. isti nos ob pug-
nant moriemur. et tu ipsi e-
uaserint fugiet sicut nudus
terris. patres nrae uel fratres
cum patribz eorum uel fratribz
pugnauerunt. et ipi motu se.
nece nos indemus causam pug-
ne. sed eis si pugna placet. ip-
si duo pugnant. et quis eoz
pualuerit ipsum per dominio
habeamus. quo statuto co-
filio principes reuisi sunt. **C**
Cumque Grak regi dirisset
quemadmodum statuerat. et
Illa duci ituelasset absq; no-
luntate eoz quietiuit. post
hec autem rex invasit Rusca
et ducissa rutenor nomine
Lanca eiusdem regis. uenit
obuiam regi pedibz pugna-
ta. obsecrabat regem cum lati-
mis. ne disperderet gentem illarz.
Cumque regem non audirent
instantissimus solluitaret p-
tibz calcitnuit eam rex et
ammouit a se duces. Non ap-
petit regalem maiestatem fletu-

muliebri dumpani. **C**illa at
gemens reuersa est retrorsu. et
rogabat omnipotens deus ante
ilium. Plurimi autem kumi est
omnote cum patribz ueniant
in auxilium rutenor. Qui
de nocte consingetes supra
mane percusserunt castellum regis
usq; ad interempcone dissipata
uerunt ea crudliter. Nobis
autem hungarie commu-
nicauit regem cimimquaq;
fueruntq; regi per muro inex-
pugnabili. kumi uero psequen-
tes comitem euzem degenerem
Almasi. unum forte et alacrem
interfecerunt eum. et omnes
qui cum eo erant. similit et
epos Cuppan et laurencius.
multosq; alios bellatores et
fortes sagittarii transfixionibz
accidunt. unus autem ex kui-
nis nomine monoch accep-
psequebatur hungaros. Que
mathenus miles regis optimus
uolens comprehendere impetus
fecit in illum. **C**ille uero fu-
giens missa postgum sagitta
pedem mathi transfixe. et nisi
scy multi in scis clipeis il-
lum pterisset. morte non eva-
sisset. petrus itaq; uersus est
ad monoch. Cumque ad petru-

sagittass̄ sagittare nō potuit
q̄ usq; dum aliam sagittam
accipet. petus latus monach
pforauit. quē captum ad regē
uum p̄durit. Tuic Julia co
mes impedib⁹ uulnatus eua
sit. de quo uulnere ihugana
mortuus ē. **R**er itaq; et
omnes sui celeriter fugiēdo
uenerunt in hunganā. The
suum autē regis. q̄ om̄is qui
celeriter fugere non potuerūt
kumi rapuerunt. Tanta fūgī
ibi fuit. quod m̄o hungari i
tanta strage fuerunt. Qui at
ex hungaria insilue euaserat
p̄ necessitate famis soleis cal
ciamentorum suor̄ assando
comedabant. Quid plura? **T**anta tunc pīaula stā sunt.
que scripta non sūt. que dici
non possunt. Rer autē re
prima uore sua genuit la
drānum i Steph. Anno dō
ō. c. i. Cumq; rer̄ ec̄t idulna
cia incūitate zādui. q̄ cogita
ret ciuitatē succendere p̄dū
cia gentis illius deuenierat i
pallatio suo quod ibi edifica
uerat. Et ecce saūs
zāduen ep̄c uenit ad eum i
hornio multū. quē p̄ capillo
capiens traxit. q̄ cum uingis

lanteis ualec̄. **R**erā. Quē
cum dimisiss̄ et extitac̄ suis
set. illum non uidit. s; dolo
rem sentiebat et ictus iuga
rum sup̄ corpus suum aspi
ciebat. Quāpp̄ a molestati
one ciuitatis pacienter ces
savit. **D**eīs rex uolebat
ne innisciam. Anno dō. oī.
Cvī. reuictus ē dur alius
de vataua qui p̄t regis ti
morem illuc fugiēt. Quē
rer suscepit ad pacē. Deīs
fugit in poloniam. q̄ accēsito
polonorum et hungarorum
consilio et auxilio reuersus
ē in hunganā. q̄ cepit noui
castrum et intinuit illud.
Rer autem hec audito obſer
castum. Cumq; i castrum
pugnare uellet ecce dux sibi
to equi ascens̄ portas.
castri pīens attīssime cītāū
solus ad castrum regis. Et
cum ad territorium regis ne
pūset. statim tē equo discēs
et ad pīez regis uaniss̄ q̄ i
mē omnium se culpabilē p̄
clamauit. **R**er autē tuh
tale sciret. q̄ diu inculpsit.
Nam et in erga cōrē suam
ab hungaria qui incast̄ erat
p̄ intercessione duns amon.

Deinde dux ihosolimā pfect̄
ē. q̄ cum pspitate redies rex cū
suscepit ad pacē. Delectabatū
autem dux iuuenationib. q̄ as
sidius erat in eis. q̄ dabat ei
rex omnia adueniadiū nec̄ia.
De constitucōe eccl̄e demes.

dux autē constiuit monastēriū

53
demes rogauites urge. ut ad
consecraōem ueniret. q̄ sicut
factum ē postquam palatini
acuisabant ducem qđ insidias
iparass; ut interficeret regē in
construccióne monasterii sui.
Quod q̄ force feciss; nisi amici
regis ipm uigilantissimē custo
dissent. Rex autem iratus uo
luit cape cum. Sz reuientissimi
epi q̄ alij boni principes sc̄iē
falsum ē qđ exconfectione in
mūcorum duci imponebat. in
tercesserunt p̄ eo apud regē et
pacificauint eos uiramento.
dimisitq; ducem in pace. ut i
bokon uenaretur. Q̄ uisitq; cū
eo duos iobagiones s̄b preter
tu honorandi cū quos tamē
clamculo instruerat. ut ami
num ducis sollertiaus explo
rarent. si dux adiūsus regē ma
chinaretur. regi nūciaret.
Cumq; ueniss; dux iehour q̄
astute misso cornicē cepisset:
simpli animo dux iobagioi
bz. Nonne cornix ista uiraret
astim. ut si eam dimittet. de
cetero non nociferaret. Illi ac
respondent. Q̄ nec astur di
mitteret cornicē p̄t uiramēt.
nec cornix uirare poss; cū sit
animal irrationalē. Eadē uo

necte uba ducis regi nuntiantur. *

Contra autem uenit iheron
causa uenandi statim abscessum
se abillis a fugit utrum ad pa-
tanos regis teutonicor: aux-
iliu[m] imploratus. An-
no domini o[cto]r[century] xiiii. n. filius
regis colomani mortuus est.
A[et]er secundam dunit uxorez
d[omi]ni iustia. quam inadulcio d[omi]n[us]
hensam peccante. nec uolen-
ta temeritate dimisit. Sicut
enim quia scriptu[m] e[st]. Deus
quos communis ho[n]o sepet.
scilicet sine lege q[uod] absq[ue] rati-
one. Ideo non ip[s]e ab ea se se-
paravit. si ler ab ea cu[m] separa-
quam reatus acusavit. clpa dap-
nauit. maleficu[m] coartauit. Re-
misit ergo ea ler itia suia. Q[uod]
in eruditio[n]e pepit filiu[m] no-
mine boris. Boris autem genit
Calamanu[m]. **Dixit** alius et si
luis eius exoculanur. ***

Anno domini o[cto]r[century] xiiii. Impa-
tor ppter ducem almu[m] mouit
exertum in gente. q[uod] uenit in
confinium hungarie ut collo
quium cu[m] rege h[ab]et. q[uod] int[er] eos
pacem formaret. Et q[uod] s[ic] est.
Contra autem impatoris plu-
rima dona misit. q[uod] sic honor
fice repatiantur. post h[ab]et rex
redire ducem almu[m] ad pa-
cem. confirmata ante pace.
tandem rex cepit duces a filiu[m]
eius belam infantuliu[m] q[uod] ob-
cecauit eos. sed q[uod] bela infantu[m]
principat castrare. sed
obcecautor timet diu q[uod] regu[m]
stentia. castrant catubiz.
tunc testiculos tulit regi. T
anobilib[us] regni obcecauit
uros patha q[uod] paul. nichil

57

tamen p̄fuit innoxij sanguini
p̄fusio quem diuina ultōne
p̄matur mortis d̄glutuit
dura sorbitio q̄ p̄minuit tem-
palis regni destruccō. Vnde
dictum ē. Non sic impij in os
q̄ cetera. **D**uctus ē at dur
almus in monastrium suū in-
temos. Posth autē rex cep̄ eg-
tare ḡnuiter. q̄ h̄ebat quēdā
medicinum latinum nomine
draconē cui nimū credebat.
Hic apposuit emplaustrū sup
auras regis. qui ex capitib⁹ do-
lore uirgebant. q̄ p̄cē auitt⁹
aurum uis emplaustrū non
modicam extraxit p̄tē cereb⁹
eius. **R**emoto autē plaustrū
qd̄ diuīus tenere nō poterat.
dicit otimāto comiti. Co-
mes otimātus inspiciens em-
plaustrum uidit in eo cere-
brum extirpatum dūq; regi.
Domine expedit t. ut spā-
res te adiuaticum. Quo au-
dito timuit rex q̄ ingemuit.
Postea autē inuit rex consili-
um cum sceleratissim⁹ oīark
filio syma. q̄ Achille filio Iaco.
q̄ cum alijs comitib⁹ quorū
consilio ducem q̄ filii eius
d̄gremio matris sue extract⁹
excavuerat. oīsisq; er eis.

quendam nomine Bñdictus
filium both app̄hēdē ducem.
ne forte mortuo rege ipse ei
succedere. **P**er autē in morte
precepit filio suo q̄ p̄cipib⁹.
ut ipi post mortē suā sup fu-
sciam ultiscerentū inuiam
quam ipi fecerat. Cū autē le-
nedictus recessis dūr aī mo-
nasterium sedebat plangens
dolorem p̄prum. Qui cū au-
disq; qd̄ equites festinanter
uenisset. p̄sensit animo sibi
piculum inimicē. q̄ fecit se in-
troduci in monastriū q̄ tenebā
manib⁹ altare scē oīagarete
uirginis ut saltē p̄reuerēcia
di q̄ scōr eius in te absthe-
nō p̄sumant. Bñdictus autē
p̄ antifrasim dictus. sacerdatis
manus inietit i cū. q̄ tenetē
altaria uiolent̄ extrahebat.
Dum quoq; sic conaretur
extrahe. diuisa ē cutis man⁹
dantis. q̄ infectum ē altare sag-
uine. Sacerdotes autē obser-
uabant hostia ecce. q̄ uolebat
illū bñdictū cape. Ille autē
hoc p̄cipies corde furibūdo q̄
modo potuit exiuit. Et dum
festinanter equitaret p̄ siluā
pelys. cecidit de equo. q̄ cūice
fracta mortuus ē. Et canes

eius qui seq̄bantur ipm̄ duō
rauerunt carnes eius i ossa.

Iste colomanus sicut qđa
diuit. fuit ep̄c waradiensis.
S; quia fratres quos habebā
morte sunt prenenti. id suū
mo pontifice cum eo dispen
sante. regnare compellit.
Qui ab h̄ungans Cunnes
Calman appellatur. Eo qđ
libros habebat. in quib; ho
ras canonicas ut ep̄e p solue
bat. Iste dalmatic regnum et
ciso suo rege p̄eo nominato
in montib; petergordia. h̄i
gane adiunxit. Galeas quo
qđ venetorum et naues soli
dans et alleans pecunia t
marina exercitum copiosi
in apulia destinavit. Qui
apulia spoliata. p tres m̄ses
pm̄aserunt i ea. ubi etiā mo
nopolum et Brundusium
inuitates expugnates. vene
tis ad tenendum. p utilitate
regis colomani reliquerūt.
Ipsī autē ab h̄ungaria abide
sunt reuersi. Quequidē ciu
tates p soldatos partisanor
missos pcesarem expulsis.
venetus sunt it habite. Reg
navit autē annis. xxx. mē
sib; vi dieb; v. Anno dñi

o. c. xiiii. dñi nonas feb̄am
fia teria migravit ex h̄ seclō.
Cuius corpus albe quiescit.
Stp̄is colomai fili coroat̄ īrge.

Otentores regni stephani
Colomani filium in regē coro
nauerunt. Eint enim adhuc
impubes. s; sp̄c eius īmaib;
cuis. Anno autem nono t
regni sui intravit dalmatiā.
q; ad dalmatiensib; honorifice
ē suscep̄tis. Ince r̄tus mis
sis exercitib; suis fines polo
nicos deuastauit. planuit
autem regno ut rex stephan
cum duce haberet colloquū
haberet. **C**umq; uenissib;
ad confinium h̄ungarie p̄e

flum Orsoua. a dur bohe
 morum obuiam illi uenissz.
 flum tamen eos intiacebat.
 Erat autem solch semp inqz
 cogitationis auctor qui p in
 iquitatem suam dhungaria
 fuerat expiussus qui tunc ibi
 cum bohemis pscs erat. In
 qm uero rex cum duce colloq
 um hret misit solt nunciū
 ad regem clamculo dices. fid
 lis sum domino mo. Et quod
 noui d bohemis sibi notifico.
 Vnde statim cum colloquii he
 bit cum duce dixi cum capiet.
 Quia audiuit tuos uenisse
 sine armis. At reūsus idē duci
 dicebat. Statim cum colloqz
 habuis cum uerbe. rex te capiet.
 Sz potius arma tuos et ita i
 castris sedcant. Bohemi ergo
 sicut simbundi a bibuli fe
 cerunt. quēadmodū ill'solt
 laudauerat. Et aliū nunciū
 misit ad regē dices. omissit
 rex sagittarios circa cast' duci
 ne cito ad castra sua equitare
 pualeant. Rex autē ut fu
 it impetuosis fecit sic solch
 dirent sine suorū consilio. Bo
 hemi uidentes sagittarios ue
 nire. sine dubio sciuerunt ue
 nitatem cē qd audierat. Qui

impetum sup sagittario's fecit.
 Bissem atqz syuli uilissimi:
 usqz ad castum regis absqz
 uulnera fugienti. Rex autē
 hoc audiens cum paucis cele
 uer equitauit iūsus hūgaiā.
 quia sui absqz armis uenerat.
 a qui arma habebat. armare se
 non poterant. quia in seū reg
 consiliū erant. putabatqz rex
 in consilio equalē se salomōi
 in fortitudine sansoni. i auda
 cia dauid. si illis equalē nēcat.
C Bohemi autē attiter de
 uastabant castum regis. Ja
 nus uero filius vrosa palati
 nus comes longe dscēdrant
 dinge. Qui cum audisset. silē
 ter ac si auiter suis armis
 nunt. a impetum sup boheos
 qui castra duastabant fecit.
 Contrivitqz domin' eos i ore
 gladii hungaror. a dīc mor
 ti sauerunt. omissitqz Janus &
 post regem nunciū. a maies
 taunt illi uictoriar. quā dñs s
 dederat. Rex itaqz reuersus
 gauisus ē gaudio magno. Sz
 ualde doluit. quia solt i eode
 filio mortuus non fuit. qui
 tanta mala mendacis simu
 labat. **R**ex autē stphs le
 gittimam nolebat dicere ux

orem. sed concubitus meretutib
iunctus erat. Quare barones
et optimates dolentes d regni
desolacione a regis sterilitate:
dixerunt ei uxore dominâ no
bilissimam filiam regis Roberti
viscardi de apulia. **C**enit
itaq; dux teutonicor; nomine
Gezen ad regem a conquestus
ei. ut frater suus eum de du
catu eiusq; iugansq; regis cle
menciam. ut impia persona
sua ipm adiuuaret. Rer
autem stephanus uolens iui
nam patris sui regis colomai
uindicare. pmissit ducem ad
iu tunum. a collecto exercitu
uit in uscam. Cumq; pue
niss. primus obsecdit castri.
Contigit autem summo di
luculo. quod pdictus dux Ge
zen ambulabat circa castri
piudentio loca expugnandi
munitiones. Obsessi uero exi
uerant de castro causa iussit
di hungaros. Cumq; dux
uidiss illas. impetu fecit sup
illas. qui uiliter pugnates
ducem usq; ad mortem uulnera
uerunt. Cumq; rex audisset
te morte ducis. indignatus e
ualde. a precepit omnib; hun
garis. ut castrum obpugnati.

q; eodem die eligeret numerus
possidere ul mori. **P**rinipes
autem hungarie huerit con
silium. a dixerunt. Quid a q; re
morimur. si ducatum uedi
cabimus. que rex ex nob; con
stituet ducem. stabiliti igr
sic inter nos. qd nullus cas
trum obpugnet. a dicamus
regi. Quia hec omnia absq;
consilio suor; pnapum facit.
Cum uero prncipes uenis
sent ad consilium regis. omis
induas ptes se transulerunt.
Sz cosima de gne parnam erer
se dicens regi. Domine qd e
qd facis. Si cum militudine
morte militum tuor; castri
cabis. quem ducem constituies.
Si inter prncipes tuos eligis
nullus remanet. **A**numq; uos
multis regno relicto. hre
dicatum. Nos barones cas
trum nō obpugnabit. Si
obpugnare uis. solus pug
na. Nos autem in hungaria
recedimus. et nob; regem elige.
Vnde excepto prncipum
precones in castris clamabat.
ut hungari quia citissime hun
gariam reuicerent. Rer ita
q; cum uidiss se suor; aurili
uiste destituti. reuersus e in

56

Hungariam. **C** post hunc tertio
anno fines polonicos missis
perterritis deuastauit. Deinde
multis exercitu solimmodo
fusiles aulicorum suorum p-
tes bulgane et sine duastanu.

Interea imperator Constanti-
nopolitana filia regis Ladis-
lai nomine pretiosa, nuptiis
regi Stephano dicta. Regis hui
gratiae se hominem suum, quin eti-
am centurioitem impigeret
castigauit. **C**um autem hoc
audisset rex primaria reputu-
muria, et collecto exercitu
in impetu spic suu invaserit p-
tes grecie. Atque aliae ciuitates
grecie igne et gladio duasta-
runt. q' cecidit timor sup omnes
ciuitates prima illius. Ti-
mabantur annos reges sic
phantum regem tamquam
utrum fulminis etiam fatales
vagientes coniunctione
nomine regis Grujanus que
scire compellabantur. Hale-
batque rex secum secum patres
multos funeris sui quibus ani-
matus exstiterat. q' p' eos
negantia multos sacrificium
grace confundebat. Excessu
q' mortis et consumpti non
veniebantur. q' m' amictus regi-

num cuum adiungit se grecos
et impigerit cum duxis. Q' si
eet dignus occidi impator ne
q' rex. s' anima et vetula, quia
sicut uerule sp' e in omni. **O'**
auditu impator respondit di-
ctus. Quis subuenti credat ity
qd sua impunita unus simul
cum umbilico uirilia i cida.
Exercita misit impator exer-
citu in partem hungariam.
venientes transierunt Hunga-
riam ut hanc et hungarum ali-
quod imponisti facere non
poterant. Quia greci p' grecia
inflammabat ignes sulphu-
ritos innantes hungaros. Et
eas impulsis aquae lecerbant.
C Misericordia rex emit robu-
regm sui contra grecos. quibus
prefecit Stephanus. Qui ueicte
cognovit q' grecis ultra
ruinum karaso usus Boron.
Fuitque manus enim cu' grecis:
s' p' ponuerit hungari resis-
tent. Tanta ergo stragos rato
facta est. quinque ibi contigit.
Ruuulus enim karasu huic
sanguine intanti mult' fue-
runt q' emines sagis e' pu-
tabatur. Iacebantque loricati
si homines inservio tamq'
truma. sup quos fugientes

117
q̄ p̄sequentes transiebat tuniki
quasi sup̄ pontem. O) accabat̄
autem hungari tamquā bo-
ues. Nec erat qui redimeret eō
de manib; grecorum. Ciz
uero comes et alii boni milite
ibidem concubuerunt. Post hec
imperio et rex p̄ fidèles nūcios
conueniunt ad collo quēdum
nauigantes iñ insulam que
ciuitati Gororich prima est.
Ibi uero inter pr̄incipes suos
dui se excusantes et iausantes
tandem pace reborata redierūt
ad ipsa. Rer itaq; Stephis
multa mala faciebat. que nō
cebebat nūmpem animi
sui. Domnam xpianā con-
bussit. et sup̄ homines coctuas
cum stercore equino faciebat
feci. Ceteros magnos ardēces
infundāntum hominis stil-
lare faciebat. C Dur abm̄
seueritate regis Stephī. minois
seu medianam capit̄ diminu-
tionem passus fuerat. Qmū
fuisq; obsecratus. tamē morte
timens de rege Stephio fugiūt
ingraiam. Qui ab imperatore
honorifice suscep̄tus erat in-
pesuit sibi nomē cōstantinū
qui et ibi iam p̄fēc̄t edificau-
rat ciuitatē constantiam i

machedonia. et multi hūgai
atrocitate regis Stephī fugie-
rant ad ipsum. Quo mortuo
corpus eius p̄ceptu regis. e
fulbertus ep̄s reportauit. et
malbensi eccl̄a sepeliuit.
Bela uero filius eius i hūgai
occulte tenebat a phipibz
pter furorem regis. Qui os
initio consilio regi manifesta
uerunt. quem post excecā-
onem mortuum credebat.
Quem cum rex ueranter su-
uisset uiuere a paulo ep̄o x
Othmaro comite. quor̄ osuā
retentis erat. gauisus ē gau-
dio magno. Quia absq; du-
bio faciebat se heretē nō hrē.
Statimq; misit nuncios in
scruiam. et filiam vros Co-
mitis magni illegitimā ux-
orem Bele tradureuit. Que
non post multos dies p̄cē
auit Geycham. Quo audito
rex gauisus ē ualde. Dispo-
nuerat eum rex uiuere i tal-
ua. Et cibantur ei regalia
sacerdotia. Antequam nō re-
belam sciuisset. coniurauit
regnum. ut post regē filius
sorors sue Sophie nomine
saul regnaret. C Contigit
autem ut rex incidet in ga-

uem infirmitate agne. ita nō os mortem illi uidebant. Gers & uero comes et Juan in manu spē duci. at traditoribz in regem electi sunt. Cum autē dō uolente rex conualuiss. Juani caput decollauit. Gers uero comitem turpiter de curia reiecit ingreciam. q̄ ita statutū ē. qd̄ de pagine sua amplius ad curiam regiam nullus dignus ē iudicaretur intrare.

Propter hoc principes au si sunt regem belam manifestae quia sūp̄ hoc rex ualō cōdolchā. qui sibi succederet. **C**her autē stephanus diligebat kunos tunc tempore plusqñ acer; Quorum dux nom̄ tatar. qui a cede impatoris cum paucis ad regem frigerat. cum rege morabatur. Rex autē incidit indissenteriam. kuni uō qui pmissionibz regis fuerat as sueti sceleribz. nec tunc min⁹ seuebant inlungatos. hungari uero nullam cū audiret quod rex immortis eēt articlo. interficerunt kunos qui eor bona dimiscebant. T atar aut dux kunorum conquestus ē regi de necte suorum. Rex autem putabat anime ali

quantulum alleuiatū ēē ab e gratudine. Cumq; uidiss tata lamentem ceterosq; kunos circumfusos lamentantes. quia supra modum diligebat eos: infremuit q̄ dix. Si sanitati restitutus fuero. p unoquoq; que ex uob interfecerunt. dicem iſſiciā. **C** Nunc dūta mea nō despetis quia conualui. I hys die tis erendit manus suas ī kudos. Qui precipites irruerunt ad oscilandum manus eius. p̄ primia pressura defatigauit regem. vnde etiā retiduo dolore cornutus. sublatus ē d me dio. Sz cum eēt in articlo mortis. monachalem habitū relicto regno suscepit. Anno regni sui xvii. i sepultus ē varadim. **Hic** Bela cœlis filius almi ducī cea ī regem legitime coronatur. **¶**

Egnaut autem post eū Bela ce-
 tis filius ducis almi cec. omnē
 q̄ numerum m̄lōꝝ deuitans.
 honorum opum exeritacōm
 humiliter adiebat. Nec posuī
 canem brachij sui i adiutoriū
 nec hñt fiduciam in homine.
 s̄ ad altissimum posuit refu-
 guim suum. q̄ f̄s ē dñs p̄tec-
 tor eius. Et deduxit eū immul-
 titudine m̄e sue. de fructu
 uentis suū posuit sup scē su-
 am. Confirmati ē ḡ regnū
 in manu eius. q̄ m̄lōꝝ ei
 dedit dominus mob̄braui
 eius usq; imp̄nē dīc. Benutq;
 quatuor filios. s. Beysā. Ladula
 um. Stph̄z et almū. Quo regnā
 te regina Elena habitu cōsilio
 regis a baronum. fecit congre-
 gationem genālem i regno nř

Ad. Illa igitur die dicta con-
 gregationis dum rex sedisset
 sup solium regni sui. uenit +
 regina cum filiis suis. q̄ sedet
 circa regem. Dicit autē ad po-
 pulum universum. Omnes
 fideles nobiles senes + iuuenes
 dñites ac paupes audite. Cū
 cuq; urin dñs uisum dedent
 naturalem. volo audire. cur
 dominus nř rex suis oculi sit
 priuatis. q̄ quoꝝ consilio hoc
 sit actum. modo michi pala-
 te. et eos fideliter in hoc loco
 iudicantes. nob̄ dñpis finē
 date. Ecce enim dñs regi uō
 p̄ duob; oculis dedit quatuor.
 facta igitur hac uite. iuuit
 omnis populus sup illos ba-
 rones. quorum consilio rex
 obsecratus fuerat. Et quosdā
 ex ip̄is ligauerunt. quosdā uō
 detruncauit. Seraginta autē
 a ceto p̄phanos ibidē crudelē
 occiderunt. Et om̄s successores
 eorū. tam uiri q̄ mulieres. eo
 dem die sunt registrati. In
 sup omnis illorū possessio ec-
 clesijs cathedralib; ē diuisa.
 Et sic omnes uille cōdicōna-
 les de hungaria donacōnes
 regum nominantur. Qā
 uero hungari semp fluctuat

iniuria sicut mare salsum. si
li namq; leuiatam pniūcio
inuitabant Borich adulter
ut ueniret. et eorū adiutorio
regnum sibi uēdicaret. crede
tes ipm ēē filium regis coloāi.
Borich itaq; a scito rutenoru
polonozq; auxilio. uenit in
confinium hungarie indirec
to loco qui dicitur seo. Rer
autem collecto ex eritu ibat et
obuiam ei. plurimi autē ex
nobilibz imptē borichi cessāt.
Peces autem huīgane uoca
ti sunt ad colloquendū cū rege.
Intervgauit autē eos rex. si
scirent borichum adulteriz
ēē ul' filium regis colomani.
fidles autem regni respondit.
qd̄ in dubio inter sciret Borichi
ēē adulteri. et nullaten' digni
iam ēē corona regis. Infideles
autem q; contradictores musi
tabant incerta. et titubantes i
duas ptes claudicantes. C Rer
autem q; consiliaū ei' quātū i
ipis erat. segregauerunt edos
ab agnis. et firmiter statuerūt
ut ibidem interficeret p̄dito
res. Ne forte si ducius differ
rent. tradidores transserent
se ad Borich. et hec regni ne
uerteretur imputulū. Orta ē

igitur seditō. et ibidē cepunt lá
ptum comitem quē cū exar
iscent a rege. frater eius gēma
nus cū sedili scidit;
pimedum caput eius et cere
brum pscissimum eruit. Cui
colam̄ comitem filii ei' ibidē
decollauerunt. Ozymolth de
gentre acus. et alios ibidē oca
dant. Residui uō ertraditor
ib; secesserit imptes. et collectis
mūlzb suis uolebat regē iua
der. fideles autem occurrerūt
eis. Erat autē caput tradito
num Thodor d̄ genere symad
et folius et Tytus. et precipuis
Sampson. Laudauit autē sap
son qui erat p̄ comitū Tho
mas et tūda qd̄ uet i cōueni
regis. et ipsum coram multis
uicipauit. Quo audito
omnes laudauint. et ipē Bo
rich in amī spē seductus. gra
tes ei magnas retulit. et qd̄ i
cepat hec adimplere non si
mulauit putans enī diuina
actione regnum regnum h̄e. C Rer
autem descendat p̄p̄ fluvius
seo. et cum sedret in papilione
sua cum suis principibz et mi
litibz. Ecce Sampson intravit
et regi virut. Quid facis uulissi
me canis cū regno. utilius ē

domino tuo borich regni h̄e
q̄ tu uiuas in monasterio tuo
sicut uuit pater tuus. Cū uō
principes regni subito cōmo-
ti fuissent. **C** Johannes filius
Othonis notarius regis Sy-
migensis ipositus dix ad co-
mitem Bud. Quid expectam?
Quare non apprehendimus eū.
Cumq; apprehendere uoluisset
ille citissime equum ascendens
fugiebat. Illi autem ad p̄sens
equum non habebant. qui de cir-
culo regis ad consilium peccos
uenerant. s; tamen clamor &
magnus fuit. Cum autē
seruens comitis Bud clamo-
rem audiss; equum sine sella
ascendit. q̄ ipsum cum lancea
usq; se p̄secutus ē. Tyodor at
q̄ ali; soci eius uolebant nauē
uimare illum citissime educe-
s; usq; hic non potuerunt. s; à
sem uero equitans cecidit in
fluum. quem p̄secutor in
flum lanceauit. h̄ abebatq;
sampon sub tunica panceria
q̄in v̄ grauamine lorice nata-
re non ponuit. **C** Borich at
cū magna mltitudine tuteno-
rum q̄ polonoz castra metat
s; p̄ce ad regem. p̄teres autē
regni hungarie miserut ad

ducem rutenor et polonoz
qui p̄ boricho uenerat diten-
tes. Non decet uos contra mis-
ticiam querere regnum hoi ad
ultimo. Nos enim scimus
qd de uite regnum h̄e obeat
Bela. q̄ ipse regnat cū cōsētu-
torum regni. hys auditis
duces Rustie et polonie des-
tituerunt amplius adiuuare
borichoni q̄ reuī sunt signi
insuas p̄micias. Borich autē
cum multitudine p̄ploz uenit
pugnare contra regē. **C** Rex
autē diuino fretus auxilio. &
truit omne robur borichi in
p̄lio q̄ fugauerunt illum igladio.
conclusit exercitu polonoz
immorte. in p̄a festinate os
magdalene. accipies spolia
eorum. q̄ reuersus ē nū magnū
uictoria. In p̄lo autē p̄lio
acuter & precipue pugnauie-
runt. oyksa Haab & Satur.
& multos ex illi cepuit & int̄
fecerunt. Erator eoz lorica &
sanguine humano confecta.
In hec prelio oyksa cepi Ty-
odorum intentor maloz.
v̄ oses cepit vitalē. Haab uō
firū comitis de Cracovia &
polonum. Satur cepit En-
dre. **C** Quos cū ad regē dux

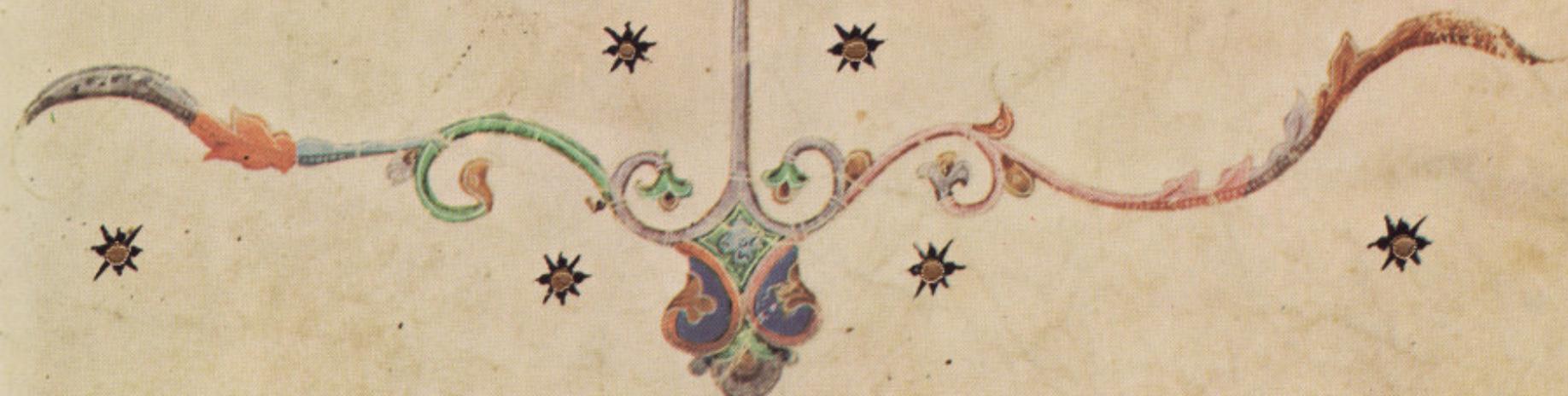
997

iscent grates multas retulit et
et elegantissime verninam co.
Postquam autem regnum con-
sumatum est in manu regis
hele. uitebatur ex vino mltu.
Cuius aulici consueti erant.
ut quisquid iebrietate regis
petebant habebat. Et post
ebrietatem rex recipere n̄ po-
tuit. Poch q Saul uiros reli-
guos inebrietate sua edidit
in manus inimicorum suorum
qui absq; causa interfeci s̄.

Regnauit igitur ipse bala-
ceus annis novem. misib;
Et diebus vii. originis autē ad
dominum. Anno Domini oī.
C. xii. i. idus februarii. feria
quinta. Cu cuius corp' aste qui-
eret. **Hic Geysa coronat̄ regē.**

Esperit autē dominus hun-
garii eo s̄dit pugnatores
gradientem in militidine +
fortitudinis sue. Dedit enī
dominus regnum Geythe +
puero suo. Q u in indie sc̄e ce-
cile uirginis coronatus est.
Cuius ternam apprehendit q
confortauit subiector ei ge-
tes multas. q corsa regum ut
infugam a facie gladii eius.
Capito vero miles alaman⁹
castum pson ex p-
bitate Iuliani comitis cepat.
Qd hungari non pro modica
habuerunt penuria. s; rex a-
dolescens ea non sicutr qui
erit. **C** Tunc enim rex erer-
etur aenam furore teutoni-
corum insultauit q hungarie

confinia duastancum. Qm̄
uis enim cesar in ipsa persona
nō uenerat sup regem vniū
sum fere robur regni teuto
norum ad extirpandā hū
gariam commouerat. Her
tius autem quidam dux aus
triae principalis adūcanus re
gis. omnes bellatores d'saroiā
q̄ de bauaria secum adduxera.
Erat enim tutor popli ducis
herici leonis cui saxoniam et
bauaria hereditatio compete
bant. Congregati sunt itaq;
teutonici in multitudine for
titudinis sue cōfidentes. q̄ si
aut gygantes stererint cōtra
hungaros. **R**ex autē cum
universo exercitu suo posuit
spem suam in deo. I eruditis
agminib; cepit ut corū hostē
suas. s; q̄ sacerdotes q̄ leuite
cunctiq; clerici qui aderant
inspiū contribulato et corde
contrito implorabat adiuto
riū domini n̄ ibi x. q̄ pre
sidia scōz anglicum q̄ marie
muocabant clementiā dei +
geniticiis virginis orante. cu
ius patitano beatus rex +
stephanus hungariā specia
liter commendauit. Rer
autē acutus ē gladio q̄ gla

domini apparuit sup eū. Cō
fortatimq; ē ilico cor eius di
uinitus. et ipē robustior fū
quam prius exultata ē fa
ties eius. q̄ totus alacer iba
in plūm. **C**umq; appū
quasset Gundel quidā auten
tius qui utramq; linguam
eoz bene nouerat. nūc auit
regi. qđ exeritus teutonicor
appinquauit. Eu dixit optimū
tempus ēē regi. ut uincet
sug eos quia pauci sūt. q̄ nō
omnes quos i adiutoriū uo
cauerant uenisset. Tunc
rex cum omni exercitu suo
accelerauit sup eos tūsime
tas hungarie. Teutonica uō
quasi gygantes obstupebat
inequie arduis et optimis
supbi q̄ abuſione iſultat̄ es
impetebant hungaros. ut
contumelias suis terrorē
eis intueret̄. hungari uō
exadūlo appinquauerūt ad p
lūm. q̄ intonuerūt bucc
nis. et clamarent̄ clavisatis
q̄ clamauit ad om̄i. q̄ cla
mor uociferantiū ascendit in
celum et belligerent̄ q̄ cō
missum ē plūm. **S**ullen
uero pessimi q̄ sculi uilissimi
omnes ppter fugierunt situti

oues alupz qui more solito
pabant agrinā hungarorū.
Tunc etiam priusqñ hūgai
configit expissere. quæ ag-
rinā hūgacē p̄tita sunt
a finere teutonicorū p̄valuerit
teutonici hungaros in inicio
bellici confitit. qui sic her-
ta circa principia semp feruer-
ant q̄ in fine repescunt. Tē
aumculis domini regis be-
le San nominatus. gloriosū
in milibz suis. iruens super
agrinā teutonicorū. p̄tussit
eos exadūso grauiter. q̄ mag-
nam stragem fecit in illis. Sz
electi milites regis impetum
fecerunt in hostes grauatum
ē plūm contra teutonicos.
q̄ fortitudo eorū dissipata ē. et
coeruerunt in ore gladij plus
quam septem milia bellatorū.
residui uero fugierunt. S alia
uit igitur d̄s hungaros i die
illa d̄finitibz draconum cru-
diter semenau. Ibi usq; adeo
conticuum ē robur teutonico-
rum qd̄ nec rusticis hungaris
inconfinium eorum habitati-
bz aliquam iniuriam seu qd̄
cumq; grauamē inferre pre-
sumpscerunt. C Rer autē di-
uina gracia felici potans uic-

60

toria simul cum uniuersa gente
sua bñdit et glificauit dñm.
In eodem autem p̄lio comes vros
cepit comitem Rapolt teutoni-
cum. qui iam pridē nocturnis
insidias castum poson occupa-
uerat et gabriel accōne. p̄h
in diebz illis famas affluit hun-
gariam. que magnā pte homī
in morte obſorbut. **Cesar Cor-
rardus p̄hungariā uad ihedobiaz.**

utri etiam eadem tempa Cora-
dus cesar iter factus iherosolimam
per hungariam. hungarie uero non
ipni peregrinus apparuit. inq; no
pacem s; potius uim tirannici
pandomis exercuit. Nam petuo-
nis simulatione inuenta adi-
tum a regno hungarie pecu-
niari non modicam extorsit. ita
ut nulla mat ecca siue monas-
tenum totius hungarie re-
meneret. si quo petunia non
extraheretur. si peregrinati ce-
san p timore non offendetur.
Cuius cesaris processum
egregius rex francoz uenabili-
liter et ut dicit i peregrinum
substitutus a rege geyha ho-
norabiliter susceptus est. Apo-
quem aliquam diu conmo-
re tre tempatunitans uiclo
regi geythe sonatur. si tali di-
letione modo intencionem mi-

tas munib; a rege geyha ho-
neste conductitur preter om-
nem regni molestia hungarie
fines cum suo exercitu ingre-
xiam peremauit. Postmodum
autem rex geyha referente
quedam milite sue nomine
burk auauit qd berich ad
terris regis colomanu esset
in comitatu regis francie.
misiti ad eum dicti. No
e honorum reverie malij p bo-
no nec insidiantur uite mee
uini erat defendere. hys audi-
tis st; e contessa inter reges
francorum. quarebat enim mu-
lces cris que nam est int
los qui mortuus regis machina
retur ut inuenitus ab his in
terficeretur. Berich autem uenie-
rat consilio quatuor d; han-
giorum ut a ipse regni esse
possi. punc amulius p domino
habuitur et relieto rege ei mil-
ti adhererent. Qui uero eis
talia audissi statim ad pedes
regis francoz se pstrinxerunt. ui-
tam ab eo et ueniam rogatu-
rus. ut eum absq; lesionem ex
regnum cum eo ire primitur.
Cumq; rex geyha audissi berich
apud uagam francoz. rogans
cum dicit p amulio sua bon-

chium ei iunctum remittent.
Cumq; hec rex francorum
 audiss; dix. Non erit rex. q; do
 mus regis quasi eccl. pedis ei
 quasi altare. q; quomodo possū
 reddere iunctum eum qui ad
 dominum regalem quasi ad ec
 clesiam q; ad petes regis quasi
 ad altare se pstrauit. Cui nū
 aus ait. Quoniam magistrū
 nū sic interpretantur. ut adulce
 rim progeniem ecclā nō con
 municat. **B**orich autē ui
 dens sibi morte immovere. ea
 necce rapiuit unum dextrarū
 regis rodovici q; aufugit. Qdā
 autem d'agazonib; occurrens
 ei uolunt eum tenere. quē Bo
 rich cum gladio pectos. aut
 ce usq; ad medium pectus ei
 discidit. Et ipse manus sequen
 tis evasit. Posth autē rex bey
 cha d'dit ducales expensas fra
 trib; suis Ladislao q; Stephano.
 duxitq; exercitum in Russiam
 sup Rodomerium ducim. ut
 vindicaret iniuriam socii sui
 Omosloj. p quo etiam iā pē
 miserat exercitum. qui male
 trattatus fuerat a rutenis et
 Cumis. Regnauit autē annis
 uiginti. mensib; tib;. dieb; xv.
 Osi grauit autē addñz. anno

domini. oī. c. lxi. p̄d. xl. Junij
 feria quarti. Cuius corp' albe
 quiescit. **S**tphs coronatur.

Odo eius coronatur Stephanus
 filius eius. q; regnauit annis xi.
 mensib; nouem. dieb; tib;. In
 cuius impi dux Ladislans fili
 regis ecclā usurpauit sibi coroaz
 dimidio anno. oīgunt at ad
 dominū. Anno ab. oī. c. lxxii.
 kal. februarij. fia pma. cui corp'
 albe quiescit. **S**tphs usurpat sibi
 coroaz.

Post hunc autem stephanus frat-
tus usurpauit sibi coronam me-
mori sibi; quinque coronatus est autem tunc
Idus februarii in dominica Ex-
surge. Deiunctus est autem in festo
sanctorum Gerualii et protasii.
feria tercia. ubi nobiles hugueni
coruerint. posth expulsus est
de regno. obiit in castro Zemle.
Anno domini oī. c. lxxv. ccio.
Idus aprilis. feria quinta. Cui
corpus albe quiescat. Idem
vero rex stephanus filius Ger-
alci migravit ad dominum. An-
no domini. oī. c. lxxv. quanto
nonas martii. feria prima. Cu-
uis corpus strigoni quiescat.

Bela tertius coronatur.

Ostea regnauit Bela fr̄ ei. qui
fures et latrones persecutus est
petitionibus loqui tractat origine;
ut romana sit curia q̄ impu-
Qui coronatus est in diebus Januarii feria prima. Regnauit
autem annis xxiij. misse uno
diebus xix. obdormiuit atque in domino.
Anno eiusdem oī. c. xc. kal. oxy-
feria ttia. Cuius corp' alle qui
escit. *Emeritus coronatur.*

iii successio Ementius filius eius.
q regnauit annis viii. m̄sibz vii.
diebz vi. Huius uroe constancia
filia regis aragonie cesari frē
derico p consilium aplici copu
latum. Oignauit autē ad dñm
Anno domini oī. cc. p die kal.
decemb̄s. fia. vii. Cuius cōp' re
questit in etiā agensi. Latyla
secundus coronatur. 2222

Ost eum regnauit Ladylans fili
eius. q coronatus ē vii. Kal. Septe
bris feria quinta. Regnauit autē
mensibz vi. diebz v. Oignauit
autē addm̄. Anno cit̄. oī. cc.
primo nonis oay. Cuius cōp'
albe quesat. Andreas pater
se Elizabeth coronat in regem.

me successit Andreas filius Bel
teith. Qui andreas coronatus est
vicesimo septimo die post obit
regis Ladislai quarto kal. Junij
in pentecosten eius uxor fuit
domina Gertrudis de alamania
de qua genuit Belam. Coloma
num. Andream. et beatam Elyzab-

S. ph dolor humani genis
mimico. per ludibrio suarente. et
uxorem bankbam magnifici ui
ti domma memorata ui f didic
ciudam suo frī hospiti deluten
dam. Quam ob causā idē bank
banus de genere sor orum dñs.
suum gladium in regne sang
uine miserabiliter ciuentauit.
Et dno uulnere sauciata. Anno
domini 99. cc. xii. interfecit. Cu
uis corpus in monastio buseo
num monachor de pelis tumu
latir. p cuius nece uor flebilis

insonuit tota pannomia. et
in omni genere bankbai. ex
caubulis et horrendus sanguini
effusio subsecuta. Andreas
vadit iherosolimam.

Ost hec rex Andreas terra sancta
uisitavit ad mandatum domini pape.
Quod mandatum accepit. dix
et adhuc dux. sicut habet extra
de uoto et uoti redemptione licet
uniuersis. Quia ipse complevit
et redemto uotum pris. Et ibi
in terra sancta sup exercitu xp̄ia
norum contra soldanum babi
lonie capitaneus et dux p̄fici.
et mox uictor efficiatur gloriosus.
Odisse autem tribus mensibus.
Regali deniq; thezano exposi
to diuersorum scōr pipī re
lique compantur. Caput vi
delicit p̄thomis stph. et cap
bte orangarete virginis et mis

Dextra bā thome apli q̄ sc̄i bātho
lom̄. Item de uirga aaron q̄ una
d̄ sex idolis illis. in quibz s̄ mu
tauit aquam in uimum. talie
multe quas potuit tuū cōgre
gare. Reuersusq; i hungariaz
cum p̄ciosis therauris sc̄orum.

P̄gnum autē suū reuicit
improsp̄o stan. Non tñm h̄ suū
mentis & cōr̄ quor̄ reliquias
afferebat alibi uoluit. Inge
cursum ergo regis Benedictus
filius Eza Cancellarius regne
omn̄e p̄latos ecce compellebā.
Hodo autem illas reliquias
sc̄as sp̄ecialit̄ ille ecce habent.
Quantum prelati regi uenient:
obuiam occurrunt. **C**trans
actis itaq; nouem annis rex
generosam elrab; filiā suā no
bili uito Rodouic Turngie &
Ianthgrauio copulauit. Qui
post multos annos similiter
cruce signatus duote ihesoliq;
pgens ibidem migrauit ad ipz.
Cuius festum ihesolimis de
uote celebratur. Migravit
autē rex Andreas ad dominum.
Anno domini cc. cc. xxxv.
Tricesimo anno regni sui. Cui
corpus in monasterio de Egrus
feliciter requiescit. **Rex Bela**
quartus coronatur.

Ex Bela post eum filius eius co
ronatus ē p̄nchie iudis octobris
festa prima qua cantatur Da
pacem domine incathedri ecclā
būi pet̄ alte. quā ip̄e cōsecr̄ fecit
Ceolomano duce firē cuiusē ēsem
regalem ad latis ip̄uis honori
fice tenēte. Daniele uō duce Pu
tenoz equum suum an ip̄m sum
ma cum reuerentia ducēte. Regis
autē xxxx annis. Anno dō oī.
cc. xlj. ip̄o bela regnāte. oɔanga
li sine. **Aduentus p̄m Tātaroz.**

tātari cum quinques cētenis

milib; armatorz regnum hūgaie
inuaserunt. Contra quos bela
rex uita flumen seo prelians
uincitur. In quo prelio fere ex-
tinguitur milicia regni hūgaie
universa. Ipso uero bela rege
ad mare fugam faciēt. tartari
usq; ibi ipm crudeliter iſecantur.

Omanseunt enim ipm tātan
in regno hungarie trib; annis.
Et qua seminare illis tēpibus
non potuerunt hungari. Ieo
multo plures posteritū illorū
fame premunt. quē illi q; i capi-
uitate ducti s; i gladio cecidunt.

Post h; autē rex bela reiſus
ē de matinmis ptil; q; ducem
austrie frēdericū nūrū bellicosū
an nouā ciuitate ges occidit in
plio hungaror. q; tñ fuit per
maxillā. licet tam id dūr cecide-
nit in hec bello. bela m; pſatus
trūphū cū hūgai p̄didit. **pug-
nat Rex cum Othocatio.** 22

Dost h; idem rex anno dñi
99. cē. h; congregauit ex-
eritum copiosū cōtra o-
thocatum rege boheorū cōa oyo-
raviam unacū filius suo steph-
q; cōpia duce cum iacez. s; uicti
fugit circa harzburg. iū idua
juli. Erat enim vir pacificus
s; ingentib; q; plus minime
formidatus. flagellat se p̄līs.

Spissus etiam tpe. Anno
 domini oꝝ. cc. lxxv. &
 plebs flagell se ferien
 do uniuersalit discute
 bat. Obiit autem anno
 domini oꝝ cc lxx. v.
 nonas may. fena vii.
 infesto Inueniens sc̄e
 crucis. in insula buđe
 si. Et sepultum ē corpus eius
 Strigoniū in ecclā fratribus aymo
 rum constructa ad honorem
 uirginis glōse quam ip̄e do
 rex Bela adhuc uiuens sup
 tuoso ope & pulchro fecerat in
 coau. Vbi annī domina re
 gina consorte sua maria noīe
 filia impatoris grecorū & duce
 Bela filio suo carissimo felicit
 requiescit. uir uirtutibꝫ plen?
 Cuius memoria quasi mel dī
 corosum usq; in diem hodiēnū
 in ore omnium hungarorū
 & aliarum plurim natōnū
 suauescit. Cuius corp̄ philipp
 Archicp̄ strigoniensis d ecclā
 memorata auferri ex humido
 fecerat contra uia & in sua ec
 desia cathedrali in obite tumu
 lan. Sup quo s̄t̄ corā supmo
 pontifice causa diuinus uen
 tillata fr̄es minores cū hōc
 maximo rehabe ex integro me

nient. i coram uirginis ara
 gloriosius condidrunt. ubi h̄i
 pulchri ūsus continentur? C
 Aspice rem catam tres cingunt
 uirginis aram. Per dux regia
 quibus assint gaudia trina. Et
 sequitur. Dum licuit tua dū
 uiguit rex bela potestas. fiaus
 latuit par firma fuit. regnauī
 honestas. Steph's fili' bele coro.

Ost ipsum Anno domini
 oꝝ. cc. lxx. cepit regnare
 filius eius stephanus sup
 totam hungariā. Qui
 Othatanum regem Bohemorum in hungariā cum
 bohemis Australibꝫ Brambū
 gensibꝫ ac ceteris munis genibꝫ
 cum potentia ueniente aī flu
 uiū Papcha deuicit uiliter

28

ac fugauit. P̄tēa Budun
ciuitatem bulgarorū expugnūt
et bulgaros supauit. regē eorū
sibi compulit dñsnuire. Regiūt
autem duobi annis. i mortui
ē in anno tertio regni sui i m̄g
in sula. i sepultus ē in ecclā bē
virginis. in insula budensi ilo
co Beginarum. **Ladzlaus fili⁹**
Stephani coronatur in regem.

vi successit Ladzlaus filius ei⁹
i coronatus ē eodē anno quo
mortuus ē p̄i eius. videlicet anno
domini oī. cc. lxxiiii. Qui im
patore adiuuante curta mora
uiam occidit regē Ottocarū
sup̄ditum in p̄lio. Postea
cum anno domini oī. cc. lxxv
y. Oldamir dux Cumaniē cō
gurgato exeritu cumanoꝝ cōca

1272

latum hood uccatum. uolēs
hostiliter regnum inuidē hūga
rum ut suo domino subiū
garet. Contra eum rex ladzlaus
ut fortis Josue p̄ gente sua et
regno pugnatius accessit. In
ciuis exeritu leonard⁹ fili⁹ thō
miles strenuus cōtē cum aōs
lanceauit cum impetu uitatis
sue. i laudabiliter p̄missit plu
rimos i p̄strauit. Postea
cum plūm committeretur it̄
ptes fortissimū subito i mo
pinatē ex diuina clementia
plūnia grandis exoritur cōf
fatiē paganoꝝ. i qui i acub⁹
spabant. i sagitta p̄t ymbri⁹
densitatē uirtū p̄phetūm
sūt sunt ut sterius terre. et sic
rex ladzlaus uictoriā obtinū
diuino fretus aurilio. Tā
tem postea pauci dīpis cuma
nis qui euaserat ad tartaros
fugientes. quorum instinctu
tartari. Anno domini oī. cc.
lxxv. secunda uice. **Sedā uice**
intrant tartari.

intravit in hungariā q̄ usq;
Pesth uniuersa miserabiliter
conbusserunt. Iste enim rex
lazlaus filiam regis karoli
d apulia inconiugū hēbat.
Sz spredo thoro coniugali filia
b̄ adhesit cumanoꝝ. Cyduā
Cupchec̄ a mandulam uoca
tas. ac alias quamplures in
concubinas habebat. quare
amore cor eius ē merito dep
uatum. q̄ a suis baronibꝫ et
regni nobilibꝫ odio hēbat.

firmatus Regatus intrat.

incusq; contra eū quia cu
mance et non catholice con
uabatur. philippus firmans
sedis apostolice legatus aduenit.
Qui barbas radere. crines de
truncare contra mores hūga

icos. q̄ pilleos cumanicos. q̄ nū
usus in hungariā iam inconsue
tudine hēbatur abice dmandā
bat. **R**egem etiā a natheati
uinculo ferens ut pagāos odi
ret. tñum xpianorū diligenter. q̄
thoro uiueret coniugali. Sz ni
chil in re p̄ficiens ceptauit.

Rex lazlaus interficitur.

Ost h̄ in breui ip̄e rex. &
Anno domini. 63. cc. iirc
feria sa prima am festiv
sc̄e changaret he uirginis
q̄ mis. ppe castū kereshę
ab ip̄is cumanis quibꝫ adhesat
ē miserabilit̄ interfectus. T̄ p̄e
enim istius regis lazlae cepit
hungaria a sua magnifica gla
refletti. ut casus flebiles q̄ euē
tus inferius ostet. Cepit
namq; in ea testina bella con

surgē ciuitates confingi ville
p combustiones ad nichil redigi
par a concordia penitus concul-
can diuites officere a nobiles nus-
ticari p̄ in opia paupertatis. Il-
lo tempore biga scalicet duarum
rotarum uchitulū a regni icol-
turus regis Ladislai ducebatur.
qua ppter continua spolia ani-
malia uehicula trahēcia offe-
rant in regno. s̄ homines moe-
pecorum bigis iuncti uices a-
nimatum impendebat. **Dux**
andreas de venetijs ihūgariaz
inducitur.

Ost ciuis regis morte eodē
anno xvij die Andreas
dux de venetijs coronantur.
Qui uiuente adhuc Ra-
dulao rege adductus i hūgariaz
ficiat. Cuius andree regis ortū

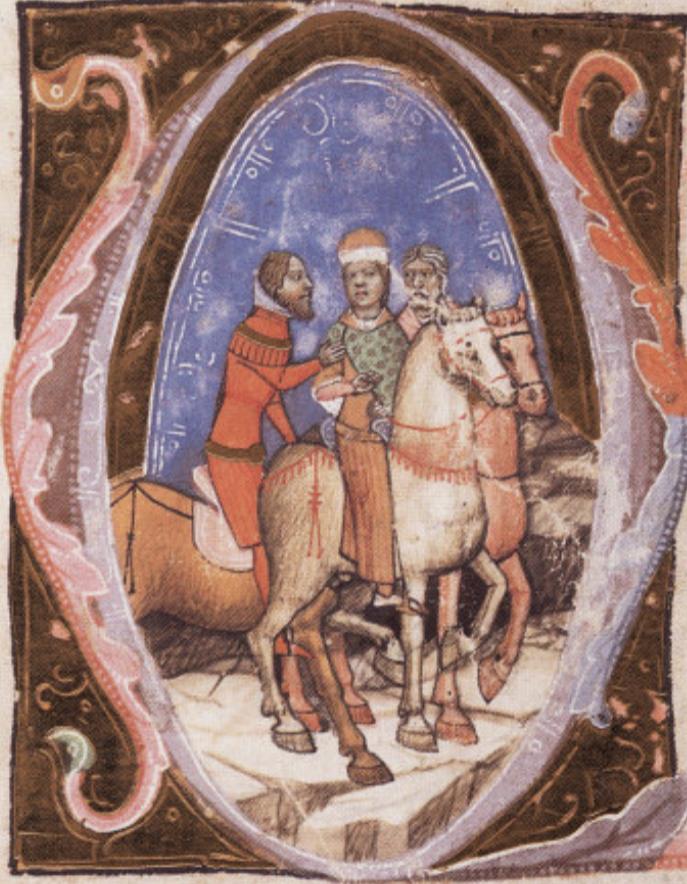
q̄ originem uidamus. q̄ rācone
menent coronam regni hūga-
rie accipe. Cum enim rex
Andreas secundus p̄ quāti be-
le regis et colomani ducis. mor-
tua prima uxore sua ul' potius
interfata ut supius dicitur ē ma-
re ad mandatum ecce transfe-
tali interram scām ad expugnā-
dum pro sepulchro dnī. ibi uic-
tor existens. reuertebatur felicit-
cum honore. **C**T andē i yta-
liam applicuit. i quadā uice apō
marchionem Estensez ē magnifico
hosptitatis. Ille uero marchio =
cognoscens regem eē uidui. fili-
am suam extellent pulchram et
bū ornatam conspectui regis
alstat fecit. Per uero uidēs eaz
pulchram et suis ocul̄ graciolā:
cum absq̄ lxx ducere uell; ux-
orem. cum eadem domitella eo
tem die contrariati matronū.
q̄ in hungariam secū dux. Mor-
tuuo uero rege andrea. dnā ista
uolens reduc ad pentes suos.
conuictatis principib⁹ regni hū-
garie. archiepis & epis. se ḡuidā-
ple manifestis indicis dimon-
stravit. i sic ē reuisa int̄ia suar
Esth uocatā. q̄ ibi apud p̄ez suū
puerum masculū pepit. quē i
baptismo stephim uocauerunt.

Qui nutritus et educatus sub
hunc titulo qđ ec̄t filius regi hū
garie. Tandem ad etate ul
timam deueniens usurpare dō
loſe marchionatum noluit a
ui ſui. Sed idem auis ſuis pua
lens ipm remocius aufigau. Et ſic ſtephanus fugiēs abit
in ſpaniam ad iacobū regem
aragonie qui hēbat in uore
ſororem iſtius ſtephani filiam
regis andree regis hungarie. q
ibi aliquā diu connoctatus. ite
rum in uitaliam ueniens elect
ē potestas a ciuib⁹ in rauenna.
Inde fugatus uenit venetias.

Cibi autem uir quidā ciui
venetensis ciuitatis potior et
dicioz cognoscens aſciēs uera
titer hunc ec̄t filium regis hū
garie trididit ſibi filiaz ſuaz
in uorem et omniū bonorum
ſuorum ptiipem eū cōſtituit.
Ex illa autem hūc filium ſte
phanus quem andrea uocau
nomine pris ſui. Qui andas
aurilio et consilio auūtulorū
ſuorum qui erant infinitū
diuiciarum uiuente adhuc
rege Ladislao in hungariā ſub
intrauit. eo qđ ec̄t dux. qui de
betet hē ptiacione in regno re
gis andree titulos au ſui.

931 66

Cum autem rex Ladislao fini
occisus a baronib⁹ regni. adas
dux feliciter coronatur. Qui
anno ſecundo regni ſui cū exatū
marimo austriam debellauit.
In cuius impio quidā nobles
regni. Johannes. s. a h̄nicus
banus filii h̄nici. ac vgnū
filius pouch de vylac. alijq; qm
plures impudicum regis adēe
a papa Bonifacō vii. regē petie
runt. Per karolus adhuc exis
tens. in hungariam de Neapoli
p quosdam barones regni hun
garie introductur.

vorum instantia papa admit
tens. quendam puerum xj. an
nonum nomine karolū. anno

domini 97. cc x^e. v^o. uiuete ad
huc andrea rege in hungariam
destinavit. Cuius karoli gna^{cō}
q̄ origo tali modo habetur. Rex iste
phanus quintus filius bele
quarti regis hungarie int̄ alias
filias huit unam nomine
mariam ueratam quam karu
lo claudio filio karoli magni q̄
ex donacione eccl̄e fuit rex syci
lie tradiderat in uxore. Qui rex
carolus claudius ex illa filia iste
phani regis genuit carolum
martellum nomine. Carolus
uero martellus ex filia impato
ris Rodolphi clementia nomine
genuit filium quem p̄mo ita
sua uocauunt carobertū qua
si carolum robernum. In huiga
ria autē oblatō roberto ipsum
hungari carolum uocauerunt.

Ut autem iste carolus reg
nare ualeat. q̄ contra andreas
regē potestem accipere. papa p̄fat
unum q̄ alium de late suo. p̄tra
regē andreas p̄ carolo destinavit.
Qui nichil agere ualentes ad p
pria redierunt. Inteum anno do
mini 98 cc. i. infesto sc̄i felicis
impintis idem rex andreas i cas
tio buden requieuit in domino.
q̄ sepultus ē in eccl̄a sc̄i joannis
euangeliste apud fr̄es minos.

Dur vencelaus d Bohemia i
ducatur.

Ostea mortuo rege anda
barones regni eodē anno
inducas p̄tes celestius di
uiduntur. ita qđ a mat̄is
Omodus q̄ vgnus potētissimi
principes in regno ac ali nobles
quam plures carulo p̄uē adhe
serunt. et eum regē nomiabant.
ūbo s̄ non s̄. Dominius uo
filius stephi dicti poch maḡ
Thauarnicorū quodam reḡ an
dree. Demetrius filius nicolai.
hericus filius herici uni ual
de magnifici cum ioh̄e archiep
Cholcen q̄ anda ep̄o Agriensi.
Emerico ep̄o waradien. haab

epo hacien. Anthomio epo Cha
 riadiensi. Nicolao epo Sornensi.
 I Jacobo epo Scepsen cui usq; ui
 tam fuerat concessus epatus in
 mense Julio iusus Bohemam pro
 cesserunt ad regem vencezlaui. ut
 regni suscipet gubernacula huga
 rorum ne regni libi libertate am
 terent in suscepione pccar; dati
 regis. Ad ipm aut regem bohemie
 ab hanc rationem posuerit gis
 suos. quia rex othocarus. qui
 p regem ladulaum fuerat int
 fectus. sicut est supius enantii.
 huit in uxorem filiam domine
 Anne filie Bele regis quarti. q
 ex ea genuit filium nomine
 Vencezlaum qui regnauit in Bo
 hemia patre mortuo multis a
 nis. Qui vencezlaus uenire
 noluit. sed filium suum ex filia
 imperatoris Rodolphi pcreauit
 et genium nomine simuliter
 vencezlaum in quadam villa
 Godin uocata circa chorouam
 expte bohemie quo pfecti no
 biles et epo conueniatis in regem
 hungari tradidit naturale.
 Et ipi confessis instrumentis
 litterarum et roborato fidi firma
 mento unanimiter suscepit.

Abhinc. Te dom laudamus
 altissime pclamantes ad alba

ciuitate regiam duciuimus. ubi
 Johannes archiep Colacem cu
 epis aliis supius nominatis
 in orifice eum coronauit. Se
 des namq; tunc archiepatis se
 goniem uocabat. **C**Ind budam
 uenientes. ibi q; Johs archiep
 obdormiuit in domo. et Jacob
 ep Scepsen qui uicuit in pace.
 Tumulantur autem in ecclia sa
 Johannis apud frs minores.
Per Ladulaus reuertitur ad patrem
 suum. scilicet Bohemiam.

Ostea rege iam dicto quez
 hungari ladulaum uoca
 uerint. in budam agente
 nullum castum nulla po
 tentia seu potestas nullum ius
 regale sicut carulo pueri ex p
 te Savonum restituuntur. Sed

134.

una ps regni canulum. altā la
dir laum regem appellabat noīe
tantum si non re ul' effectu regie
maiestatis seu potestatis. **C** Tē
rex vencelaus pat' ladylai no
inter coronati iudeſ a consideras
palliatas ūſutias hungarorum.
Anno domini 93. ccc. iij. tū ml
titidine exeritus pannomiam
ē ingressus. a iuxta danubium
citta pesth aliquantulū resedes
ladylam filium suum cū coro
na regni atcipies. a ladylai fili
um vernerū rectore seu iudice
Budensem in suum regnum ipa
ce veritatur. **P**apa p' sacdotes bu
denses excommunicatur.

Odem tempore fr' nicolaus de or
dine p'dicator' ep' hostien' cađi
nal' apostolice sedis auctoritate suf
fultus in hungariā p' carulo ad
uenit. Qui bude residendo diebz

aliquot. uidens se nichil posse
p'sicere reūsus ē incuria. et ibi
mortuo Bonifacio vii. insūm
pontificem eligitur et creatur.
q' Benedictus appellatur. In suo
autem iacessu ciues ciuitatis
Budensis. p' quodā casu inter
dictu reliquerunt. Interdu q' p'ne
religiosis et plebanis strate f'
uantibz surreverunt p'seudo sac
dotes a p'sidi qui manifeste di
uina populo celebrabat a sa
cramenta ecclesiastica ministebat
publice interdicti. In sup
malum malo cumulantibus p
niciosis conuocato pp'. acce
sis lucemis summi p'ntifice
r'. vicarium. archiep'os a ep'os
uniuersos regni hungarie. ac ui
ros religiosos communite erco
municatos altis uocibz p'ml
gabant. hoc s'm ē. castin' Bu
dense quodā dicto p'turiano
regente quē p' ladylao captiva
to rex p' fecerat vencelaus. **Dux**
Otto introduxitur.

135 68

Interdum uero filii herici
 quidam alii nobles
 Otthonem ducem Ba-
 uane submittunt
 magnum hungarum. Q-
 uenies et coronam regni
 a vencez lao ablatam pe-
 tuuit sibi duci. ac secum
 ferens Anno domini
 cc. ccc. v. albam regale ciuita-
 tem pecuit. ut ibi coronaretur
 legitime regem. Quem Gene-
 dictus episcopus wesprumenus et fratres
 Anthoni et episcopus Chanadiensis
 magnum inuenerunt. et dicta
 corona regia coronarunt. In
 Budam uenies et inde sollempni-
 tate coro regio coro-
 niam sciam hinc in capite pos-
 plateas et uicos incedbat equum
 cum populo copioso. ut cunc-
 tis se esse regem legitimum pub-
 licaret. Qui in breui teuam.
 Erdele cum seke filio Thome
 censiuit uisitare. ubi ladislauus
 Woyuoda ipm captiuauit. et
 in castro suo tenuit uincula
 multis diebus. Qui tam misera-
 bili fortuna sibi occurrente
 de regno expellitur hungaror.

De inuencione sacre corone.

Ecce pptermittendum est quod est sancta
 corona predictum Ottone ducem
 ad hungarum portaret. ppter
 timorem hostium fecit illa in
 cluchi partem tornatoriam in flas-
 conem. Cum autem equitaret est
 sius sub noctis silencio initata
 publica in qua plurimi uiato-
 res transibant casu osella con-
 gys ubi erat flasco ille ligatus
 quasi uas uinaria nullo ui-
 dente cecidit resolutus. Post
 modum uero luce clarsente
 dum uidissent non esse thegaurum
 illum pretiosum. quo catus po-
 tuerunt timore percutiti retro ce-
 lester eucurreunt. quia corona
 inter multos transiuntes iter
 in iacentem in medio publice
 strata inuentam a nemine
 reperunt. forsitan ceciderat.

36

in pma uigilia noctis. reuenta
ē autem sequenti die circa t̄p̄ n̄
dubium uesp̄tinum. om̄niū cōte
q̄ mīnūculūm non tacēdū. Q̄d
enim p̄h̄c q̄d illa corona cecid̄.
intelligo. n̄si quia dix ille us
q̄p uitam suam portare n̄ potu
it hanc coronā. s̄z amisit de ca
pice coronam ip̄am p̄ter q̄ ho
norem. Quid ē q̄d a nullo in
uenta. s̄z ab ipsis qui portabāt
n̄si q̄d ne pannoma data sibi
corona ab anglo priuaretur.

CQuo f̄to meistem euētib;
ladylaus filius werneri de
captiuitate regis vencelai ā
no fere tertio liberatur. i cū jo
hanne filio Chaak castri Gu
de se p̄ portam que ē uirta s̄v
nagogam uideorum fia q̄nta
post festum b̄fe petronelle v
ginis noctis insilencio sub in
trauit. i quosdam ciues Gu
de see suis adūsarios i pditoes
invasit subito i destruit.

Petrinus autē uider ciui
tatis uadus fugiens uir ea
fit. Quos enim ex ip̄is cumib;
i ex auct̄ib; heimā i magrin
eiamnum uirat̄is ciues d̄ du
oceanū in caudis equor̄ puicō
i plateas ciuitatis crudelēm
fecit. i eoz ossa ignib; concac

mari. Bona eorum obtinuit
q̄ possedit. Sacerdotes insup
illos pfidos supiuis noīatos
manib; cathenatis i pedib;
Thome strigoniē archiep̄o
destinauit. Quos idē archiep̄o
carceri mancipauit. i in eodē
tristem sp̄m emiserūt. **Dñs**
fr̄ Gentilis cardinalē uenit i
hungariam:

um igitur puer karlus abs
q̄ regni solacio in hungaria
moratur. frater Gentil' titli
sc̄i martini in montib; p̄sbr.
Cardinal'. de ordine fūm oī
nor ex auctoritate sūmi pon
tificis plenaria. Anno dō 03.
ccc. viii. pannomā itinuit
uno siquidē anno in p̄ce trā
facto. **C**anno dñi. 03. ccc.

69

in constitutione tribuli pmulgata nobiles regni anathematis in cuncto innodauit. pau pibz uo q diuitibz unius sis diuina strictus interdixit. Et hec fecit ill' nobilibz qui uira regalia q reginalia nobebant restituere regi carulo supradicto. q qui eum reges minime appellaret. Iadiz laum uero voruoda transiluanum speciali excomuicatione ferens eo qd coronā regni quā ab Ottone duce dum cū captiuauat recepat in debite detinebat. Et qz fili am suam idē laizlaus cōdidem filio Stephani regis seruie scismatis in uore. Qua propter cum p̄fati nobiles extra cūmīla corpora iacentia cōspiceret d̄functorum. amaro spū perturbati. Anno domini m̄. ccc. x congregati incampū Patis circa pesth. carulum se pedicatum in regem concordē suscepunt. q albam ppantes fena quinta in octauis sc̄i regi Stephi sollempnit̄ cū leticia coronauit cū sc̄a corona a Ladislao voruoda restituta. Anno eodem papa clemēs quartus. p cruciferos sc̄i Johis iter xco

las munici huus inestabilem thesaum facit sagaciter p̄tuā n̄ ad passagium generale p̄ tra sc̄a expugnacula tradēs dictis cruciferis gratiam singulare p̄ cumiam largentes ab omnibz cūmīibz ab soluēndi usq; ad continuos quinq; annos. S̄ postea de illo tanto thezauri nichil sc̄i uidimus effectue.

Pugna regis karoli p̄e Cas sam cum suis contra anathim q filios Omodri.

Panno domini cccc. xiiij. cu[m] rex carolus regale castum sanus uocatum a demetio filio nicolai ex mandato mathi potentissimi & principis possessum suis uiubz ob sideret. idem matheus fili[us] pet[ri] de trinchinio mille & septager[und] milites lanceatos conductios & omne penitus suum posse & contra regem in adiutoriu[m] demetij destinauit. ut ipm regem dis castum p[ro]cul pelleat p[ro]potenter. p[ri]nceps autem exeritus demetiu[m] sup dittum & ab am dictum pulchrum suue magnum constituit. Quorum aduentu[m] rex audies putauit se non posse resistere in sepe se recepit. Cui scelenti equites p[re]ter & pedestres fidliter concesserunt. cu[m] quib[us] rex hostes suos audaciis e[st] aggressus. Q[ui]

quidem interdum ciuitate Cal-
 sa uocata expugnare cepunt. p[er]
 morte omodi palatini. quez
 incassâ cassenses Thaunici
 ul[tra] pocus pemerant innocen-
 tem. Quib[us] cum exploratores
 conclamarent regis aduentu[m].
 dimissa ciuitate intrepid[us]. ob
 uiam regio exercitu[m] processerit.
 Et ad locum pugnandi magis
 aptior[er]e rex q[uod] i[m] plumbi festi-
 bant. quem locum ipm p[ro]misit
 occuparunt. Fer[unt] interim i[n]d[ic]a
 ualle circa haruad cu[m] exeritu[m]
 confessione sacramentali p[ro]missa
 & absolutione accepta suscep-
 toq[ue] dominici corporis sacramento.
 crucis sup[er]dictis mori se poia
 pauerunt. At ipm dimissimi
 p[ro]cos hostes bellicia arma iduti
 montis cuiusdam circumne
 inualem p[ro]fata[m] p[ro]tinus cer-
 tatu[m] obuiam regi discenderant
 & in latere dicti montis sua vi
 in festo scorum viti & ostendisti
 plumbum durissimum e[st] comissu[m]
 quale a tempe tariator[um] ihun-
 garia non contigit celebrari.

In quo p[ro]lio d[icitu]r familia regis.
 kokos filius stph[an]i dicti porc
 & stephanus filius bagen. Ra-
 dulaus filius thome. jacobus
 filius aladar[um]. nichel fili[us] pet[ri].

Burke et michl' filii Burke, i pe
 trus castellanus de Berg, pclai
 nobiles conuerunt. Burke sub
 uerillo regis uerilliamus crnis
 occisus uerillo regis cadente.
 sub uerillo cruciferor rege pugte.
 Ex pte uero altera Demetrius
 filius nicolai i abo principes
 exercitus ac duo filii Omodei
 mortis iaculo uulnati pppere
 ceciderunt, i alii quapluimi
 letaliter sauciati ibide i alibi
 mortis obita psoluenter. I licet
 ex pte regis plures ceciderunt,
 tamen rex uictoram obtinuit
 glōse. Qd factum a dō ecē cōdim'
 i fatemur. **Obitus dñe marie**
prime uxoris Regis Karoli.

39 40
 domini regis, naōne polona fi
 lia dutis kasmery tio die post
 festum bte lucie virginis i mis
 in themeswar, uite cursui felicit
 terminauit, i in alba regali in
 ecē bte unginis frē gremio con
 mendatur. Anno dñi oī cōc.
 xvij. ascepit rex dominā Bea
 tricem filiam regis Romanorū
 sororem regis Bohemor d terra
 Luxemburgensi, que i reuolu
 one eiusdem anni obdormiuit
 in domino, i waradini in cathe
 drali ecē tumulatur. Eodem
 anno ecēm bte vñg alben, que
 frequenter incendio uastabat.
 incepit rex tegē plumbeis tegu
 mentis, i cum glōsa testudine
 decorare. In sup ecēm colūpnis
 firmissimis stabilire. Eode āmo
 mortuus ē matheus palatnu.
Rex karolus ducit in uxore dn̄az
Elizabeth.

Anno domini oī. cōc. xv terio.
 domina maria pma consors.

Anno domini oī. ccc. xxv. Accep
rex karolus filiam lati regis
polonorum Elizabeth nomine.
dqua anno domini oī. ccc. xii.
hūt rex filium nomine karol
lum. Qui puer mortuus est
eodem anno quo natus ē. et in
alba sepultus. Anno dō
oī. ccc. xxiiij. in vyslegrad i sef
to s̄i Bernigu. deatē regiā re
genuit filium nomine ladvla.
fundatio Claustra Hypuensis.

Anno domini oī ccc. xxv. i coauī
dominus rex fratribz minoibz
edificare eccām in lyppia. ad
honorem bñi lars noui sc̄i epi
Tholosani et conf. qui fuit fi
catalis prius suu. s. p̄mogitus
regis gytile filius maie regie
filie stephanu regis hungarie
filu Sele quarti, p̄fessor uoto
a habitu ordinis fratrin mōr.
Lodouicus nascitur. **— — —**

Accidit anno infesto scilicet anno
drei apoli natus est ei filius
quem andream appellant, et
felicianus uulnus dñas Eyzab; R.^{ec.}

In domini oī. cīc. xxvii. viij.
necas matu. nauis ē sicē nō
stet. quin nominis huius sū
sancti consanguinitati sui laps
ēgauis appellauit. An
no xamini oī. cīc. xxvij. fiā
quarta aī communica Parie
palmarum ecclā bte ihsuī dī
ba regali. quamvis plumbū
teta fūlū contra intencionem
ut supine memini. tñ flebilē
ē combusta. et tota plumbēa
matia in laminas pūcta de
toto eius a facie ignis uehe
mentis fluxit lique sic circa
excepto uno campanili oī su
pro sacrificiū ē ubi secesserat
quamplurime posite & suāpū.
quod nemo dubitat eoz in iti
renansisse. Se nichil in his
eandem ecclā postea resuere
plumbū fecit. **Andreas dux na**
scitur.

Ano domini oī. cīc. xxxix. mor
tuus ē Ladulans filius ei. Cū
autem hūsē tibz regnū hūga
ne pacis optate trāquillitatē
gaudet. et secundum eēt ab hos
tibz circumquaq; pacis emu
lus q; inuidie seminatō dyā
mūti in cor ciuitatā militis
nomine feliciani de genere
Zaah inueniēto diez et cani
de rāni itsp; sum. ut dñm suū
regē karolūm et om̄ia Eyzab;
regnū et duos filios eius
Zayz et antīca occidet gladio
uno die. Qui felicianus p
mathim de Timchimo qm̄dā
palantium fūciat eraltatus.

Tandem rehito matbo ueniat ad regem quem rex regio fauore diligens securo ingressu regis ianu absq; obice sibi patebat. p; oro cum rex unatum regna & filius suis p;fans. Anno domini ccx. ccc. xxx. xv. kal' may. siā quāta post octauas pasce in suburbio castri wyllegrad in domo sua pranderet ante regis mensam clam submittendo idem felicia astut; & euaginato acutissimo gladio uehementissimo impetu more canis rabidi in misericordia regem reginam filiosq; uoluit uigilate. Sz mā misericordis di phibente. qd uoluit nō potuit effectui mancipare tam regis manum dexteram leuiter uulnerauit. sz ph dolor scilicet regie dexteræ manus qua uice digito quos paupib; & misabilibus atq; abiectis p;scmis misericordia inclemositus extenuabat p;tm amputauit. Cum quib; tūa dignis innumerabilib; eccl; paramenta uaria consuebat. q; altāib; sacerdotib; ex ornamento d' p;caosis p;mpuns tñs mutabat et calices in defesse. Cum etiam pueros regios ibi tem astantes uelli occidē pedagog; p;uareum. uidelicet filius

brula te benesib; q; nicolaus filius iohannis palatini se it ponentes euadentib; pueris memoratis letaliter uulnerrantur in capite. Tuē johes filius alexander de comitatū potocen bone in dolis iuicis uicedapifer regne tuē ex his impsum felicianum quasi in cunctam heciam irruit. et cum bicello inter collū & sca pulam fortiter feruendo transfixit. & ad fidam deiecit. hic et inde p; hostia gladiatōrum milites regis gladius tribulib; mēb; tim miserium laniantes qdā quasi manstrum gladius esse cēnunt. Caput eius sudam mittatur manus & pedes alijs ciuitatib; destinantur. Deinceps filius eius unus adolescentis unus sibi fidel' familius fugit capientes evadere minime potuerunt. in caudis equorum ueterinum p;cepit. Quorum omnium carnia canes ipsa tea cum ossib; corrossit. Et dignum quippe eāt ut felicianus qui multos rōolas mēb; suis letaliter mutilando p;nuauerat. utr; membra omib; iusto modo uiuuo p;nuaretur. Et qui fuerat tector paupi iudecessus.

a communis morte hominum
exclusus canina et subitanea
morte moreret. ut q̄i canis cū
cambr̄ p̄cipet porcōne. filia q̄.
eius clara uocabulo ūgo pul
cherrima de aula regia erit hanc
q̄ naribus tam labiis turpiter
mutilatis. solum dentib⁹ pa
tefactis. q̄ octo digitis ambar
manuum amputatis. polluti
bus saltē remaniētib⁹ pluri
um trinitatum uictas q̄ plateā
p̄duta in equo semiuia et
musā pelamare compellitū in
hi ūba. Qui regi infidolis ē. per
omnia p̄cipiat talionē. Altera
insup filia ipius feliciam ma
ior sebe nomine. cuiusā nobis
li nomine kopay matimoiā
liter nupta. an castīn Lewa.
uissū emerā dicti de Becher
castellani ipius cast. capite
truncatur. q̄ ip̄e kopay in cap
tuatris uinculo mortis obi
tum soluit. filij eiusdē insup
in insulam marinam peruci
feros transportantur. nūq̄ trā
natiam ceuisuri. omnia de
nigr de ipius genē feliciā no
biles trucidantur. Sic igitur
felicianus in felix lese maiesta
tis crūmē incūrit. turbavit
regnum extinxit serū p̄prī

suā gentem infamauit. a p
dictū esca canum effectus solu
tus a seculo ligatus ē in barat̄
ac sepultus in infuso mūco ex
titit fabula q̄ infidilib⁹ disciplū.
T am enorme factum uno die
uir creditur accidisse. Huc usq;
quo istud accidit. rex karolus
uentis p̄spis nauigauit. q̄ eis
pantia manus equora sue fotuē
canina aduotum sulcavit. Se
iam fortuna iūtib⁹ aūsa facie
uale faciens terga iūtit. q̄ undi
q̄ bellis insurgentib⁹ sua expe
ditio uincebat. pedum crux
ac manuum colore nimio tor
quebatur. Rer uadit aī exēctu
contra Saracena.

am anno eodem quo felicianus
indigne memorie pvt. videl; anno
domini c̄i. ccc. xxx cum rex copio
suum exercitus congregass; non
tamen totum suum posse. quia
ad confina regni sui in diversas
expeditiones contra aduersarios
eiusdem regni q̄implurimos des
tinaverat pugnatores. Ip̄e uero
p̄zeuiz immense septembri tñs
tulit se interam bazarad woy
uode vlahorum ad inducōne.
Thome woyuod transiluanu.
q̄ dyonisi filij nicolai filij jacha
que terra ē inhabilis genti ig
note. ut de ip̄a tñra ip̄m bazarad
rex expelleret. aut certe terrā ip̄
suis uni ip̄orum insultantum
trateret possidēlam. cū tñ ip̄e
princeps censum debitum regie
maiestati semp fidliter psolus
set. Cum autem rex zeutim et
castum ip̄ius recepisset. dioniso

tradidit memorato omnia cum
dignitate banatus. Quo fatto
bazarad regi sic mandauit nū
cios phonestos. Quia uos do
mine mi rex laborassis in conno
catione exercitus labore utm
recompensabo vii milibz mar
carum argenti. Ip̄am eaā zeu
um cum suis atinentiis nūc
habetis p̄manibz p̄potentiam.
patifice uob̄ tradam. In super
censum quo teneor utr̄ corone
fidliter psolui faciam oī anno.
Et nichilominus unum ex fi
lis mis utr̄ curie adsuendum
dputabo cum mis petimus et
expensis. tantummodo reuer
timini in pace urā i psonam
piculis p̄cautele. Quia si ue
neritis ultius. picul' minime
euatatis. Quo audito rex elata
mente intale ubi p̄cipit +
nuntius sic dicens. Sic dicit
bazarad. Ip̄e ē pastor ouū me
atum. de suis latibus p̄bar
bas suas extraham. Tuē qđā
fidl' bari donch nomine comis
de zolio a de liptou sic ait regi.
Domine cum magna huilita
te uob̄ et ad honore utm ip̄e ba
zarad loquitur. Idcirco regie +
bniugutatis fauore aplenam
dilectionē gr̄e sibi uelitis per

79

utās litteras remandare. Tunc
rex ubum supbie & commiatois
superius propositum iterem ut reicto
consilio saniori p̄tinus ultra &
pugnatibus processit. Et cū s̄
& suis interia ignota & int̄ al-
pes et montes silvam uitam
alia inuenire nequirit. Famili
in edia ipse rex milites & eq̄ sui
laborē p̄tinis cepunt. Quo &
s̄tō treuga ordinata cū bazarad
& data fide ut ip̄e regi pareat &
secundatatem regi cū suis omnib
redeundi p̄beret & iter recum
onderet. Per reūtebatur secundu
confidens de fide p̄fidi scismati.
uenit in quandam uiam cū to
to erexitu que uia erat i cūcūtu
et inuitaq; pte rūpis p̄m: nētib
circum in sa. & ante unde erat
dicta uia patencior idaginibus
implumb: locis fortiter fuerat
circumsepta p̄vlachos. Rex aut̄
& sui omnes nichil tale qd̄ pe
nitus opinātes in ripis undiq;
vlachorum multitudi inuiriabi
lis superius discurredo iatula ia
cientes sup regis cūcūtu q̄ erant
infundo depresso me. que n̄ uia
dici potest. si quasi nauis stricta
ubi p̄t p̄ssuram cedebat derf
ni fortissimi cū milib; cūq;
quia nec ad ripas utriusq; latit

me p̄t p̄cipitum ascendē pot
erant contra v̄lachos nec ult̄ p̄
cedere nec fugere locum habebant
propter in dagine ibi factas.
s̄ erant omnino sicut pisces i
gurgustio uel in reche cōphensi
cacebant uiuētes & senes p̄n
apes & potentes sui delictu. Du
ravit quippe sic iste misabilis
euentus. a sexta fia usq; ad se
cundam fia. in quib; diebus
collidebantur in uice milites &
letri sicut incusis mouentur
et agitantur infantes ul' sicū
arundines que uento mouent.
s̄cā ē autē ibi strages maxima
& cecidit militum & p̄cipiū ac
nobilium incomputabile m̄t
titudo. fia sexta in vigila bū oya
tini et post inseguē ibi eciaz
occubuerunt tres prepositi. videlicet
maḡ andreas p̄positus alben
eccl. vii ualde uenabul. inceca
cellarius regie maestaria cōs
tens cum sigillo regis p̄mt. Itē
nichil p̄positis d̄ posologa et mi
colaus p̄positus d̄ alba trāsilua
na. Item andreas plebanus de
Barus & frater petrus d̄ ordine
p̄dicator. vii honestus. due &
mortis potib; acceptū. quia
incerebra capitam eorū lignis
clavos miserabiliter afficerunt.

Quiclam etiam sacerdotes qui erat
 capellani regis sunt occisi. Cum
 nonum deniq; contut inestabilis
 multitudo. Cadavera enim omni-
 tam uirorum ecclasticoꝝ qꝫ lay
 corum nobilium in loco certa-
 minis ibidem tempus resurrecci-
 onis generalis expectant. nec
 cani eorum potuerunt suos dilec-
 tos ppter hostium incursus aliqui
 tenus reb̄e. Tulerunt ei vlachi.
 multos captiuos tam uictorianto
 qꝫ illos et accepunt pluuiam à
 ma uestesq; p̄ciosas omnium
 elisorum pecuniamq; in auro
 et argento in uasis preciosis et
 balthis. a multa māsupia la-
 torum grossorꝫ et equos multos
 cum sellis et frenis. que omnia
 portauerunt et tradidérunt ipi Bara-
 rad uoyuode. Rex autē mutauia
 armorum suorum insignia. qb
 induerat Desev filium dyomish
 quem putantes eē regē cōdeliter
 occidēunt. Rex uō ipē cū pantis
 p̄tuncēne suorꝫ aliquorꝫ fiduci-
 uir euasit. Stabant enī iēcūtu
 eius quasi muri lapidei. magis
 Donch cum Ladulao filio suo
 qmilitibꝫ aliis de familia regis
 qmagis qmarnius filius beren
 qui omnes uans gladiorꝫ et sa-
 gittarium sup se recipiebat uelō

ymbres pluuiatum ut regis
 uita a mortis impetu suaret.
 Cadebant etiam incituiti ex
 eritus undiq; de canina mul-
 titudine vlachorum qm musce
 que pdidrunt suauitate vngue-
 ti cum xanum p̄plin et uncos
 x sacerdotes immiscordē pausset.
 Quorum vlachorꝫ numenū
 ibi p̄ hungaros occisor. S̄tilis
 solummodo infernalis cōpotis-
 ta colligit. Rex autē cū tli euē
 tu uenit in vyssegrad. Porw ē
 hungari fortissima q̄ diuissimā
 p̄lia ubiq; gessisset. istud tam
 eis accidit. ne ppter uictoram
 frequentia supbiret. ul' cerite
 post supbiam p̄cedēte comp-
 entur. ut humilitate discerent
 q̄ docerent. q̄tuīs.

